

Publisher

IJOPEC Publication Ltd.
60 Westmeade Close Cheshunt,
Waltham Cross, Hertfordshire
EN7 6JR London /UK

www.ijopec.co.uk
info@ijopec.co.uk

Contact

Umut BALCI
Batman University
Batman, Turkey
Tel: +90 488 217 4041
cudesjournal@gmail.com

Indexed by

Eurasian Scientific Journal Index,
Academic Resource Index, Directory
of Open Access Scholarly Resources,
Directory of Research Journals
Indexing, Cosmos Impact Factor,
Journal Factor, Cite Factor, Index
Copernicus, Scientific Indexing
Services, General Impact Factor
International Services For Impact
Factor And Indexing (ISIFI) and
Google Scholar

JOURNAL OF CURRENT DEBATES IN SOCIAL SCIENCES | ISSN: 2632-1734 |

CUDES, which began publishing peer-reviewed articles in 2018, is an international scholarly journal that publishes theoretical, empirical, and experimental work that makes a significant contribution to the disciplines of the social sciences. Areas of social sciences (economics and administration, tourism and tourism management, history, culture, religion, psychology, sociology, fine arts, engineering, architecture, language, literature, education, pedagogy and other disciplines of social sciences).

The Editorial Board is free to publish or not publish the submitted articles. Authors are responsible for the content of their articles.

| Guest Editor |

Prof. Dr. Farhang MORADY, Westminster University (United Kingdom)

Field Editors

Prof. Dr. Alfredo Saad-FILHO, Political Economy (SOAS University of London, UK)
Prof. Dr. Anna SLOCINSKA, Management Studies (Czestochowa Uni. of Technology, Poland)
Prof. Dr. Birgit MAHNKOPF, Politics (Berlin School of Economics and Law, Germany)
Prof. Dr. Dibyesh ANAND, International Relation (University of Westminster, UK)
Prof. Dr. Dursun ZENGİN, Literature and Linguistik (Ankara University, Turkey)
Prof. Dr. F. Burcu CANDAN, Marketing Studies (Kocaeli University, Turkey)
Prof. Dr. Gülriz KOZBE, Art History (Batman University, Turkey)
Prof. Dr. Joachim BECKER, Economics (Vienna University of Economics and Business, Austria)
Prof. Dr. Ljiljana MARKOVIC, Cultural Studies (University of Belgrade, Serbia)
Prof. Dr. Mustafa ERDOĞDU, Fiscal Studies (Marmara University, Turkey)
Prof. Dr. Şükrü ASLAN, Sociology (Mimar Sinan Fine Arts University, Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Bora ERDAĞI, Philosophy (Kocaeli University, Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Ömer Can SATIR, Music (Hitit University, Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Emrah DOĞAN, Film Studies, Bitlis Eren University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Nihal Şirin PINARCIOĞLU, Woman Studie, Batman University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. S. Emre DİLEK, Tourism, Batman University, Turkey
Dr. Burçin GÜNGEN, Architecture, Marmara University, Turkey

Scientific Board

Ali Osman ÖZTÜRK (Necmettin Erbakan University)
Ayşe GÜNER (Marmara University)
Binhan Elif YILMAZ (İstanbul University)
Eriç YELDAN (Bilkent University)
Fikret ŞENSES (Middle East Technical University)
Fuat KEYMAN (Sabancı University)
Galip YALMAN (Middle East Technical University)
Hacer ANSAL (Işık University)
Hilal YILDIZ (Sakarya University)

Advisory Board

Prof. Dr. Dibyesh ANAND (University of Westminster, UK)
Prof. Dr. Farhang MORADY (University of Westminster, UK)
Prof. Dr. Federico PALO-MARTI (University of Alcalá, SPAIN)
Prof. Dr. Hun Joo PARK (KDI School of Public Policy and Management, S.KOREA)
Prof. Dr. İzzettin ÖNDER, (İstanbul University, TURKEY)
Prof. Dr. İsmail ŞİRİNER (Batman University, TURKEY)
Prof. Dr. Julia DOBREVA, (VUZF University, BULGAR)
Prof. Dr. Milenko POPOVIĆ (Mediterranean University, PODGORICA)
Prof. Dr. Salvatore CAPASSO (University of Napoli, Parthenope, ITALY)
Prof. Dr. Sevil Paçacı ELİTOK (Michigan State University, USA)

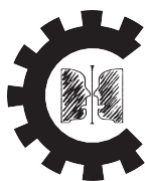
Larissa BATRANCEA (Babes-Bolyai University)
Mahmut TEKÇE (Marmara University)
Oktar TÜREL (Middle East Technical University)
Oxana KARNAUKHOVA (Southern Federal University)
Sevda MUTLU AKAR (Bandırma Onyedil Eylül University)
Şükrü ASLAN (Mimar Sinan Fine Arts University)
Wiboon KITTLAKSANAWONG (Saitama University)
Yılmaz KILIÇASLAN (Anadolu University)

VOL 08

ISSUE 01

03/2025

ISSN 2632-1734

CUDES

JOURNAL

**CURRENT
DEBATES IN
SOCIAL
SCIENCES**

ARTICLES

Tarımsal Desteklemelerin Ekonomik Etkisi: Konya İli Karapınar İlçesi Örneği

Şenol ÖZTÜRK.....1

**"Bismil Ovası Dicle Nehri Vadisinde Ekolojik Canlı Çeşitliliğin Arttırılması
Üzerine Bir Çalışma"**

Mehmet Emin ATEŞ / Sedat ÇALIŞKAN..... 13

**Peculiarities of Political Parties Program Documents in the 2024
Parliamentary Elections (Case from Georgia)**

Manana DARCHASHVILI 25

**The Kosovo Issue: A Unique Case or a Negative Precedent in International
Law?**

Sophio MİDELASHVİLİ 34

**Integrating Multiculturalism into English Language Education: Approaches,
Challenges and Benefits**

Mehmet Veysi BABAYİĞİT / Murat ÇELİK..... 41

**Ses Temelli Yöntemle Okuma Yazma Öğrenemeyen Öğrenciye Basara
Yönteminin Uygulanması**

Mahmut BAĞAÇ / Emin KAYA / Ayşe Mine İLHAN / Ramazan ASLAN..... 51

Theodor Körner'in Tragedyası (Zriny) Üzerine

Edward R. RUGGLES / Çev. Ali Osman ÖZTÜRK..... 72

ISSN: 2632-1734

Tarımsal Desteklemelerin Ekonomik Etkisi: Konya İli Karapınar İlçesi Örneği

Şenol ÖZTÜRK¹

MAKALE BİLGİSİ:

Beyan (Tez/ Bildiri): Bu araştırma, birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Benzerlik Raporu: Alındı

Makale Türü: Araştırma makalesi

Makale Kayıt Tarihi: 12.03.2025

Onay Tarihi: 27.03.2025

Atıf: Öztürk, Ş. (2025). Tarımsal Desteklemelerin Ekonomik Etkisi: Konya İli Karapınar İlçesi Örneği. *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 8(1), 1-12.

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/cudes.81178>

Özet

Bu çalışma, Karapınar ilçesinde 2014-2023 yılları arasında tarımsal üretim dinamiklerini incelemektedir. Tarım teşvikleri, sıcaklık ve yağışın üretim üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Regresyon sonuçları, tarım teşviklerinin (LNSP) üretimi pozitif ve anlamlı şekilde etkilediğini, ancak sıcaklık (LNT) ve yağışın (LNR) etkilerinin düşük ve istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermektedir. Sonuçlar, tarım teşviklerinin üretim artışında belirleyici olduğunu, ancak iklimsel değişkenlerin sınırlı bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, bölgeye özgü tarım politikalarının geliştirilmesi, modern tekniklerin teşviki ve çiftçi eğitim programlarının güçlendirilmesi önerilmektedir. Bölgesel kalkınma stratejileri ve çevresel sürdürülebilirlik uygulamaları, Karapınar'daki tarımsal üretim potansiyelinin artırılması açısından kritik öneme sahiptir. Çalışma, bölgesel tarım politikalarının oluşturulması için rehber niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Tarım, Tarım teşvikleri, Regresyon, Sıcaklık, Yağış.

Economic Impact Of Agricultural Supports: Case Of Karapınar District Of Konya Province

Abstract

This study examines the agricultural production dynamics in Karapınar district between 2014-2023. The effects of agricultural incentives, temperature and precipitation on production were analyzed. The regression results show that agricultural incentives (LNSP) positively and significantly affect production, but the effects of temperature (LNT) and precipitation (LNR) are low and statistically insignificant. The results reveal that agricultural incentives are decisive in increasing production, but climatic variables play a limited role. In this context, it is recommended to develop region-specific agricultural policies, promote modern techniques and strengthen farmer training programs. Regional development strategies and environmental sustainability practices are critical for increasing the agricultural production potential in Karapınar. The study is a guide for the formation of regional agricultural policies.

Keywords: Agriculture, Agriculture incentives, Regression, Temperature, Rainfall.

¹ Batman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ORCID: 0009-0005-7496-0893, E-Mail: senol.ozturk.6142@gmail.com

1. GİRİŞ

Tarım, bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretimi, verimliliklerinin artırılması, yetiştirilmesi, değerlendirilmesi ve pazarlanmasını kapsayan bir süreçtir. Ekonomik açıdan tarım, özellikle düşük gelirli ülkelerde büyük önem taşımaktadır ve bu ülkeler genellikle tarım ve diğer birincil sanayilere odaklanırlar. Ancak tarımın ekonomik katkısı sadece milli gelirle sınırlı değildir; gıda arzını artırmak, ham madde sağlamak, sermaye eksikliğini gidermek ve talep yaratmak gibi pek çok alanda fayda sağlar. 2021 yılında Türkiye’de tarımsal üretim 120 milyon ton olarak gerçekleşmiş, ithalat 12 milyon dolar, ihracat ise 7 milyon dolar olmuştur. Dünyada tarımda öne çıkan ülkeler arasında Rusya, Ukrayna, Kanada ve Çin yer almaktadır (Özer, 2023, s.1).

Tarımsal üretim, büyük ölçüde açık alanlarda yapılırken, örtü altı üretim genellikle Akdeniz ve Ege Bölgeleri’nin sahil kesimlerinde yoğunlaşmaktadır. Açık alanlarda yapılan üretimin en büyük zorluklarından biri doğa olaylarının etkisiyle üretim maliyetlerinde belirsizlik ve fiyat dengesizliklerinin ortaya çıkmasıdır. Bu durum, tarımsal piyasa ekonomisinin sağlıklı bir şekilde oluşabilmesi için devletin müdahalelerinin kaçınılmaz hale gelmesine neden olmaktadır. Ülkemizin stratejik konumu, sürdürülebilir tarımsal üretimi zorunlu kılmakta; özellikle kendi kendine yeterli bir ülke olabilmek için üretimin doğru şekilde planlanması ve desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Tarımsal destekleme modelleri, ürün çeşitliliğinin korunması, temel besin maddelerinin üretimi ve tarımsal sanayinin hammadde ihtiyacının karşılanması gibi hedeflere ulaşmak için önemli araçlardır. Bu tezde, Türkiye’nin tarım sektöründeki mevcut durum değerlendirilerek, devlet müdahalelerinin tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini sağlamadaki rolü ortaya konulacaktır.

Türkiye’de 24 milyon hektar ekilebilir tarım alanı bulunmakta olup bunun 2.660.000 hektar alanı Konya’dadır. Karapınar ilçesinde ise 274.700 hektar tarım alanı bulunmaktadır. Bunun 120.000 hektar alanı ekilebilir tarım alanını oluşturmakta kalan kısım ise Mera, Otlak-Yaylak olarak kullanılmaktadır. Ekilebilir alanların hemen hemen tamamında tek yıllık ürünler yetiştirilmekte, çok yıllık ürünlerde ise Yonca ekilişi yaygın olarak yapılmaktadır. Dikili tarım arazisi yok denecek kadar azdır. Karapınar İlçesinde Türk-Vet kayıt sistemi kayıtlı 102.000 büyükbaş, 360.000 küçükbaş hayvan kaydı bulunmaktadır. Kanatlı hayvan yetiştiriciliği ile su ürünleri yetiştiriciliği ilçede yapılmamaktadır.

Bu tez çalışması, Konya İli Karapınar İlçesi özelinde tarım sektörünün karşılaştığı problemleri tespit etmek, çözüm önerileri geliştirmek ve devlet müdahalelerinin rolünü açıklamak amacını taşımaktadır. Tarım sektörü, özellikle açık alanlarda yapılan üretimle büyük oranda doğa olaylarının etkisine girmekte, bu da çiftçiler için üretim maliyetlerinde belirsizliğe ve fiyat dengesizliğine yol açmaktadır. Konya ili Karapınar ilçesi, su kaynakları açısından zorluklar yaşayan ve meteorolojik olarak en az yağış alan bölgelerden biridir, bu da tarımsal üretim planlamasında suyun etkin kullanımını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, sürdürülebilir tarım için devlet müdahaleleri ve tarımsal desteklemeler büyük bir önem taşımaktadır. Stratejik ürünlerde kendi kendine yeterli bir ülke olabilmek için, tarım politikaları ulusal çıkarlar doğrultusunda planlanmalı ve etkin destekleme modelleri oluşturulmalıdır. Bu çalışma, Karapınar ilçesindeki tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini sağlamak adına devletin müdahalelerinin nasıl yapılması gerektiğini ve tarımsal desteklemelerin önemini vurgulamaktadır.

1.2. Alanyazın Taraması

Sayigh (1959) çalışmasında, tarım sektörünün kalkınma sürecinde stratejik bir role sahip olduğunu vurgulamıştır. Tarımsal kalkınma, yalnızca ekonomik gelişimin ilk basamağı değil, aynı zamanda sanayiye geçişi sağlayan bir köprüdür. Bu süreçte elde edilen ürünler, beceriler ve kurumlar, sanayileşmenin temel unsurlarını oluşturur. Kırsal bölgelerin geri kalması durumunda sürdürülebilir bir sanayi atılımının mümkün olamayacağını ifade ederek, diğer sektörlerin gelişimi için tarımın bu geçiş sürecindeki zorunlu rolüne dikkat çekmiştir.

Johnston ve Mellor (1961) çalışmalarında, tarımın kalkınmadaki rolü genel hatlarıyla ele alınmış; kırsal refah ve ekonomik büyüme için tarımın sanayiye sermaye aktarımına vurgu yapılmıştır. Ekonomik yapının dönüşüm süreci, tarımdan emeğin sanayiye kaymasıyla tarımsal verimliliği artırmayı hedefler. Politika desteğiyle çiftlik gelirleri iyileştirilebilir şeklinde açıklanmıştır.

Breimyer’in (1962) tarımı üç farklı ekonomi olarak ele alması, tarımın yalnızca birincil üretimle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda modern ekonominin karmaşık süreçlerine nasıl entegre

olduğunu göstermektedir. İlk ekonomi, geleneksel tarım anlayışını yansıtarak toprağa dayalı mahsul üretimine odaklanır ve tarımı doğal kaynaklardan ürün elde edilen temel bir faaliyet olarak ele alır. İkinci ekonomi, bitkisel üretimle ilişkili olmakla birlikte daha gelişmiş bir üretim aşamasına geçen hayvancılığa odaklanır. Burada ham maddeler, daha küçük hacimli yarı mamul veya mamul ürünlere dönüştürülerek tarımsal üretim sürecinin kapsamı genişletilir. Üçüncü ekonomi ise, tarımsal ürünlerin çiftlikten tüketiciye ulaşma yolculuğunda pazarlama süreçlerini içerir ve artık basit bir aracılık görevinin ötesinde, tarım sektörünün bağımsız bir ekonomik alan olarak öne çıkmasını sağlar. Bu üçlü yaklaşım, tarımın toplumdaki rolünü yalnızca üretimle sınırlı olmayan, aynı zamanda ekonomik değer yaratan ve fiyatların belirlendiği bir sektör olarak yeniden tanımlar.

Timmer (2002) çalışmasında, tarımın ekonomik büyümeye olan katkısını analitik bir bakış açısıyla ele alarak, piyasa tarafından yeterince göz önünde bulundurulmayan bağlantılara dikkat çekmiştir. Kırsal eğitim ve beslenmeye yapılan yatırımların büyüme üzerindeki etkilerini incelerken, tarımsal büyümenin yoksulluğun azaltılmasındaki önemi ve bunu destekleyecek piyasa koşullarını tartışmaktadır.

Yıldız (2017) çalışmasında, tarım sektörünün kırsal kalkınma, milli gelir, dış ticaret ve istihdama katkılarına odaklanılmıştır. Türkiye özelinde yapılan analizde, 2006:Q1 – 2016:Q4 döneminde tarımsal desteklerin tarımsal üretim düzeyine etkisi araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, tarımsal destekler ile üretim düzeyi arasında uzun dönemli bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin karşılıklı etkileşim içerdiği tespit edilmiştir.

Pawlak (2018) çalışmasında, hükümet politikalarının tarımsal gıda sektörünün rekabet gücünü belirlemedeki önemi vurgulanmış ve 1986-2016 dönemi için AB ve ABD'deki tarımsal destek düzeyleri ile yapıları arasındaki farklar incelenmiştir. Çalışma, OECD'nin veritabanından alınan tarımsal destek göstergelerine dayanmaktadır. AB ve ABD'nin tarım sektörlerini yoğun şekilde desteklediği, ancak destek yapısında piyasa ve ticaret süreçleri üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak amacıyla değişiklikler yapıldığı belirtilmiştir. AB, ABD'ye göre tarımsal üreticilerine iki kat daha fazla destek sağlamaktadır. Çalışma, AB-ABD ikili ticaretinin serbestleştirilmesi ve yerel tarım sektörüne verilen desteğin azaltılması durumunda, ABD'nin uluslararası rekabet gücünün güçlenebileceğini öngörmektedir.

Direk vd. (2019), tarım sektörünün ülkeler için önemini ve Türkiye'nin tarımsal üretimde artış sağlamak, kırsal kalkınmayı desteklemek için tarıma verdiği desteği ele almıştır. Türkiye'de tarımsal desteğin amacı, 5488 sayılı Tarım Kanunu'nda tanımlanmış olup zamanla verimlilik, kalite ve kırsal kalkınma odaklı yeniden düzenlenmiştir. 2000-2018 döneminde yapılan analizde, 2009'daki küresel kriz sonrası tarımsal desteklerin tarımsal üretim üzerindeki etkisinin arttığı tespit edilmiştir. Ancak, bu etkinin piyasa bozucu desteklerdeki artışla bağlantılı olduğu belirtilmiştir. Çalışma, sürdürülebilir tarımsal destek politikaları için yapısal reformlar gerektiğini ve beşeri-sosyal sermayeye yönelik desteklerin artırılmasının uygun olacağını vurgulamaktadır.

Semerci (2019) çalışmasında, tarımsal üretimin desteklenmesinin önemini vurgulamış ve Türkiye'de tarım desteklerinin üretimden bağımsız hale getirilmesi çabalarını ele almıştır. 2012 yılında tarımsal destek oranları Türkiye'de %22 iken, bu oran OECD ortalamasında %18,6'dır. Türkiye'de tarım desteklerine ayrılan bütçe payının, özellikle AB ve ABD ile kıyaslandığında düşük olduğu belirtilmiştir. 2006 Tarım Kanunu'na göre destek miktarının 8,5 milyar ABD\$ olması gerekirken 2017'de bu miktar 3,5 milyar ABD\$ olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin rekabet gücünü artırmak için tarımsal destek politikalarının uzun vadeli, planlı ve uluslararası kurallara uyumlu olması gerektiği vurgulanmıştır.

Arısoy (2020) çalışmasında, Türkiye'deki tarımsal desteklerin tarımsal ürünlerin rekabet gücüne etkisi incelenmiştir. Vektör otoregresyon (VAR) modeliyle yapılan analizde, iç ticaret hadleri (TOT), üretici destek tahmini (PSE) ve üretici nominal koruma katsayısı (NPC) gibi değişkenler kullanılmıştır. Sonuçlar, Türkiye'de iç ticaret hadlerinin tarım sektörünün aleyhine geliştiğini ve PSE'nin TOT üzerinde önemli etkisi olduğunu göstermektedir. Çalışma, PSE'nin politik bir değişken olarak kullanılmasının önemine ve destek araçlarının çiftçilere rekabet avantajı sağlaması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Sağdıç ve Çakmak (2021) çalışmasında, tarım sektörünün birçok ekonomi için önemli bir iktisadi faaliyet alanı olduğu ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde hem ekonomik hem de istihdam açısından büyük rol oynadığı vurgulanmıştır. Çalışma, Türkiye'de 2006Q1-2019Q4 dönemi çeyrek verilerini kullanarak merkezi yönetim bütçesinden yapılan tarımsal destek ödemeleri ile tarımsal

üretim düzeyi arasındaki nedensellik ilişkisini incelemiştir. Eşbütünleşme analizi sonuçları, uzun dönemde bu iki değişken arasında ilişki olduğunu göstermiştir. Hacker ve Hatemi-J Bootstrap Nedensellik Testi ile tarımsal desteklerden üretime doğru tek yönlü bir nedensellik bulunurken, Hatemi-J Asimetrik Nedensellik Testi, pozitif ve negatif şoklar arasındaki ilişkileri ortaya koymuştur. Sonuç olarak, Türkiye’de tarımsal destek ödemelerinin tarımsal üretim üzerinde uzun dönemde etkili olduğu ve şokların bu ilişkide önemli rol oynadığı belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

Konya ili Karapınar ilçesinde tarımsal üretim miktarını etkileyen faktörleri analiz etmek için çoklu doğrusal regresyon modeli kullanılmıştır.

Regresyon analizi, iki veya daha fazla değişken arasındaki sebep-sonuç ilişkisini inceleyen ve bu ilişkiye dayanarak tahminler yapmak için matematiksel bir modelle ifade edilen bir istatistiksel analiz yöntemidir. Bu yöntem, yalnızca değişken değerlerinin tahmini için parametrelerin belirlenmesini değil, aynı zamanda yapılan tahminin doğruluğunu ve kullanılan yöntemin güvenilirliğini de dikkate alır. Dolayısıyla, regresyon analizi, örneklemde elde edilen tahminlerin geçerliliğini değerlendirirken, bu tahminlerin elde edilmesinde kullanılan yöntem veya tahmin edicilerin uygunluğuna da odaklanır. Regresyon analizi genel anlamda basit ve çoklu regresyon olarak iki farklı biçimde analiz edilmektedir (Vural, 2007, s.2-7).

Regresyon analizinde, bağımsız değişkenlerin sayısı bazen tek bir değişkenle sınırlı olabilirken, çoğu durumda iki veya daha fazlası kullanılabilir. Eğer değişkenler arasındaki ilişkinin doğrusal olduğu kabul edilirse, modelde yalnızca bir bağımsız değişken bulunması durumunda bu model "Basit Doğrusal Regresyon Modeli" olarak adlandırılır. Basit doğrusal regresyonda, Y yanıt değişkeni, X₁ açıklayıcı değişkeni, β₀ ve β₁ bu değişkenin bilinmeyen parametrelerini ve ε şansa bağlı hata terimlerini ifade etmek üzere basit doğrusal regresyon modeli;

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{i1} + \varepsilon_i \quad i=1,2,3,\dots,n \quad (1)$$

olarak yazılabilmektedir. Basit doğrusal regresyon modeli, bir bağımlı değişken ile bir bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi açıklar. Ancak, bağımlı değişken üzerinde etkisi olabilecek ve bu değişkende meydana gelen değişimlerin nedeni sayılabilecek yeni değişkenlerin modele eklenmesi durumunda, bu modeller "Çok Değişkenli Doğrusal Regresyon Modelleri" olarak adlandırılır.

Çoklu doğrusal regresyon modeli, p adet açıklayıcı değişken ve n adet gözlem için;

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{i1} + \beta_2 X_{i2} + \beta_3 X_{i3} + \dots + \beta_p X_{ip} + \varepsilon_i \quad i = 1, 2, \dots, n \quad (2)$$

şeklinde yazılabilmektedir (Vural, 2007, s.2-7; Kutner vd., 2005, s.5-9; Arı ve Önder, 2013, s.168).

Modelde bağımlı değişken olarak Karapınar beş ürün üretim miktarı toplamı (Q), bağımsız değişkenler olarak ise tarımsal destekleme ödemeleri (SP), ortalama sıcaklık (T) ve toplam yağış (R) yer almıştır. Veriler, Tarım ve Orman Bakanlığı, TÜİK ve Meteoroloji Genel Müdürlüğü gibi güvenilir kaynaklardan temin edilmiştir. Model denklemi:

$$Q = \beta_0 + \beta_1 SP + \beta_2 T + \beta_3 R + C \quad (3)$$

Modelde kullanılan semboller;

Q = Karapınar toplam tarım ürünü üretim miktarı

SP = Tarımsal destekleme ödemeleri

T = Ortalama sıcaklık

R = Toplam yağış

β₁, β₂, β₃, β₄, β₅, β₆ = Değişkenlere ait tahmin edilecek parametreler

β₁= Sabit terim

C = Hata terimini (tesadüfî) ifade etmektedir.

Çoklu doğrusal regresyon modelinde, hata teriminin (ε) normal dağılıma uygun olması, hataların beklenen değerinin sıfır olması, gözlem sayısının (n) bağımsız değişken sayısının en az 5 katı (tercihen 20 katı) kadar olması önemlidir. Ayrıca, değişkenler arasında doğrusal bir ilişki

bulunması ve hata terimleri (ϵ) ile açıklayıcı değişkenler arasında yüksek bir korelasyonun olmaması gereklidir. Bunun yanında, modelde çoklu doğrusal bağıntı probleminin önlenmesi için Varyans Şişme Faktörü'nün (VIF - Variance Inflation Factor) 10'dan düşük olması tercih edilir (Ari ve Önder, 2013, s.169; Alpar, 2016, s.481).

Çoklu korelasyon katsayısı (R), bağımlı değişken ile birden fazla bağımsız değişken arasındaki ilişkinin gücünü ifade ederken, çoklu açıklayıcılık katsayısı (R^2), bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni ne ölçüde açıkladığını gösterir. Her iki katsayı da 0 ile 1 arasında değer alır ve ideal durumda 'nin 1'e yaklaşması beklenir (Alpar, 2016, s.481). Çoklu doğrusal regresyon modelinde açıklanan varyansın açıklanamayan varyansa oranı, etki büyüklüğü (f^2) olarak adlandırılır. İlgili model şu eşitlikle ifade edilir:

$$f^2 = R^2 / (1 - R^2) - 1 \quad (4)$$

Bu eşitliğe göre, değeri 0.02 ile 0.15 arasında ise küçük, 0.15 ile 0.35 arasında ise orta, 0.35'ten büyükse geniş etki büyüklüğünü gösterir. Aynı şekilde, değeri için 0.02'den küçük değerler küçük, 0.13 ile 0.26 arası orta ve 0.26'dan büyük değerler geniş etki büyüklüğü olarak değerlendirilir (Cohen, 1988, s.22).

Korelasyon analizi ile değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkileri incelenmiş, modelin geçerliliği Durbin-Watson testi, normallik testi ve değişen varyans testi gibi istatistiksel testlerle doğrulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, Karapınar'daki tarımsal teşviklerin ve çevresel faktörlerin tarımsal üretim üzerinde anlamlı ve olumlu etkileri olduğunu göstermiş, bu bulgular bölgedeki tarımsal politikaların iyileştirilmesine yönelik önemli ipuçları sunmuştur.

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Konya ili Karapınar ilçesinde tarım sektörünün karşılaştığı temel sorunları tespit etmek, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmek ve devlet müdahalelerinin tarımsal üretimin sürdürülebilirliğindeki rolünü analiz etmektir. Su kaynaklarının sınırlı olduğu ve düşük yağış miktarına sahip Karapınar ilçesinde, tarımsal üretimde suyun etkin kullanımı büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda, stratejik ürünlerin sürdürülebilir üretimi için ulusal çıkarlar doğrultusunda planlanmış etkin tarım politikalarının ve destekleme modellerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Araştırma, Karapınar'da tarımsal üretimi etkileyen unsurları kapsamlı bir şekilde değerlendirerek, sürdürülebilir tarım için gerekli olan kamu müdahaleleri ve destekleme mekanizmalarının önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2.2. Veri Seti

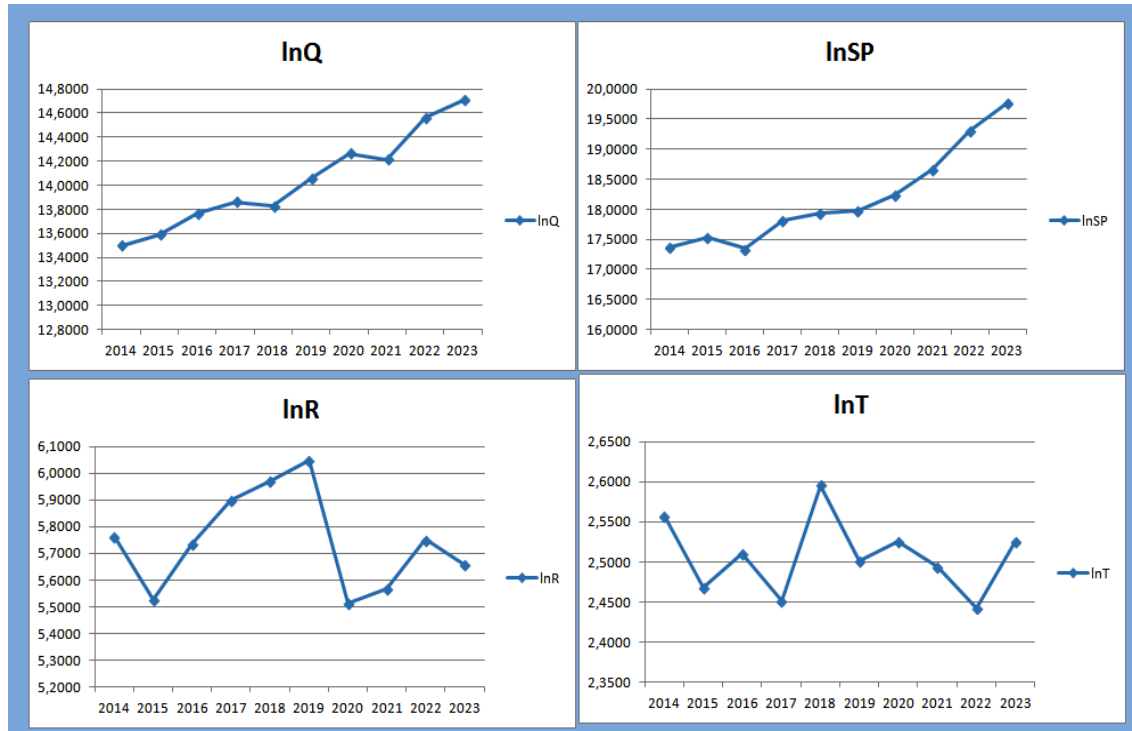
Bu araştırmanın materyalini, 2014-2023 yılları arasındaki yıllık verilere dayalı analizler oluşturmaktadır. Araştırmada, bağımlı değişken olarak Karapınar ilçesinin toplam tarım ürünü üretim miktarı ele alınmış, bağımsız değişkenler ise tarım teşvikleri, ortalama sıcaklık ve toplam yağış miktarı olarak belirlenmiştir. Veriler, Tarım ve Orman Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Meteoroloji Genel Müdürlüğü gibi güvenilir kurumlardan temin edilmiştir. Araştırmanın temelini oluşturan modelde yer alan değişkenlere ilişkin eksik dönem verilerinin bulunması, çalışmanın kapsamını sınırlamıştır. Bu durum nedeniyle yalnızca son 10 yıllık veriler değerlendirmeye alınmış ve araştırmanın başlangıç dönemi 2014 yılı olarak belirlenmiştir. Bu seçim, veri bütünlüğünü sağlamak ve analizlerin tutarlılığını artırmak amacıyla yapılmıştır. Bu veriler, tarımsal üretim dinamiklerini etkileyen faktörlerin kapsamlı bir şekilde analiz edilmesine olanak tanımaktadır. Tablo 1'de değişkenlerin kısaltmaları ve tanımlamaları yer almaktadır.

Tablo 1. Değişken Tanımlamaları

Değişken Kısaltması	Değişken Tanımı
Q	5 Ürün Üretim Miktarı Toplamı (Ton)
SP	Tarımsal Destekleme Ödemeleri (TL)
T	Ortalama Sıcaklık (°C)
R	Toplam Yağış (mm=kg÷m ²)

3. BULGULAR

Çalışmada kullanılan verilerin 2014-2023 yıllarına ait aldıkları değerler Grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Değişkenlere Ait Grafikler

Grafik 1. incelendiğinde Karapınar toplam tarım ürünü üretim miktarı grafik “lnQ”, tarımsal destekleme ödemeleri “lnSP”, ortalama sıcaklık “lnT” ve toplam yağış “lnR” şeklinde gösterilmiştir. Değişken varyans sorununa karşı verilerin doğal logaritması kullanılmıştır. Veri setinin tanımlayıcı testleri bir sonraki bölümde açıklanmıştır. Veri setinin çoklu regresyon analizi ve varsayımları bir sonraki bölümde yer almaktadır.

3.1. Çoklu Regresyon Analizi

Çalışmada Karapınar toplam tarım ürünü üretim miktarını etkileyen, tarımsal destekleme ödemeleri, ortalama sıcaklık ve toplam yağış verileri kullanılmıştır. Bu değişkenlerin Karapınar toplam tarım ürünü üretim miktarı ile bağımlılığı ve bu bağımlılığın yönü araştırılmıştır. Regresyon analizi için EViews 14 programı kullanılmıştır. Regresyon analizine ilişkin test sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Regresyon Analizine İlişkin Test Sonuçları

Dependent Variable: LNQ				
Method: Least Squares				
Date: 12/16/24 Time: 20:46				
Sample: 2014 2023				
Included observations: 10				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	6.3727	3.3504	1.9021	0.1059
LNR	0.0490	0.2750	0.1781	0.8645
LNSP	0.4637	0.0619	7.4961	0.0003
LNT	-0.4209	1.0726	-0.3924	0.7083
R-squared	0.9103	Mean dependent var		14.0360
Adjusted R-squared	0.8655	S.D. dependent var		0.4012
S.E. of regression	0.1472	Akaike info criterion		-0.7055
Sum squared resid	0.1300	Schwarz criterion		-0.5844
Log likelihood	7.5273	Hannan-Quinn criter.		-0.8382
F-statistic	20.3011	Durbin-Watson stat		1.6992
Prob(F-statistic)	0.0015			

$$LNQ = 6.37268914346 + 0.0489559408314 * LNR + 0.463708068673 * LNSP - 0.420858083401 * LNT$$

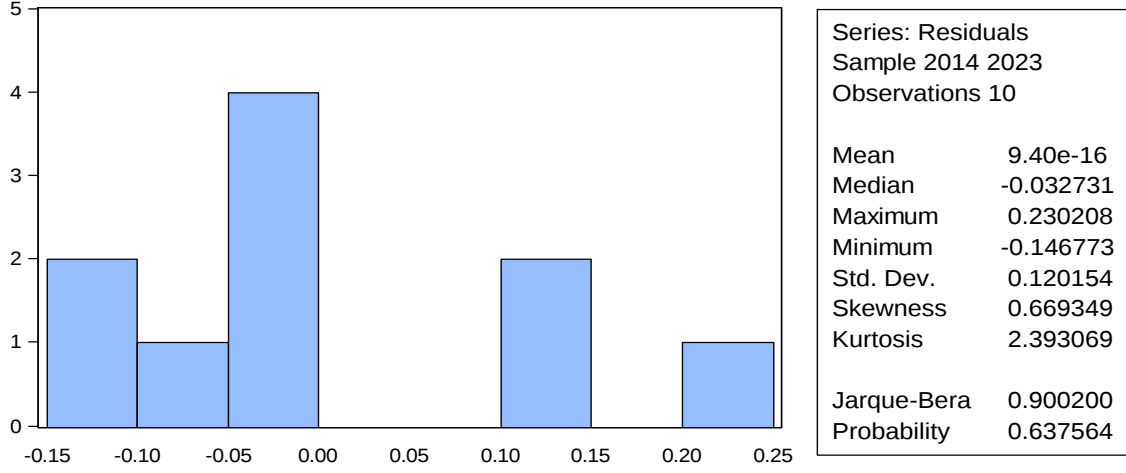
Tablo 2 incelendiğinde R-squared (R²): 0.9103 değeri il modelin açıklama gücü oldukça yüksektir. Bağımsız değişkenler, bağımlı değişkenin varyansının %91'ini açıklamaktadır. Adjusted R-squared: 0.8655 değeri ile yani, düzeltilmiş R² değeri de oldukça yüksek ve modelin iyi bir uyum sağladığını göstermektedir. F-statistic: 20.3011 ve Prob(F-statistic): 0.0015 değerleri, modelin genel olarak anlamlı olduğunu gösterir. Çünkü p-değeri 0.05'ten küçüktür.

Yapılan regresyon analizinde, bağımlı değişken olan LNQ (logaritması alınmış tarımsal üretim miktarı) ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Analiz sonucunda LNSP değişkeninin (tarımsal destekleme ödemeleri) pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Katsayı yönü pozitif olan LNSP, tarımsal destekleme ödemelerindeki artışın tarımsal üretimi artırdığını göstermektedir. Diğer yandan, LNT (sıcaklık) değişkeni ile bağımlı değişken arasında ilişki negatif yönlü iken ve LNR (yağış) değişkeni pozitif yönlü ilişkiye sahiptir. Ancak LNR nin diğer değişkenlere göre düşük düzeyde etkiye sahip olduğu söylenebilirken hem LNR hem de LNT değişkenleri ile bağımlı değişkenler arasındaki ilişki anlamsızdır.

3.2. Regresyon Varsayımları

Normallik testi

Değişkenlere ilişkin verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığının tespiti amacıyla uygulanan Jarque- Bera testi ve olasılık değerleri Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Jarque-Bera Test Sonucu

Bu analizde regresyon varsayımlarından normal dağılım testi incelendiğinde Jarque-Bera Test İstatistiği: 0,9002 ve Probability (p-değeri): 0,6376 > 0,10 olduğundan, verilen normal dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Bununla beraber Skewness (Çarpıklık): 0.6693 değeri ile verinin çarpıklığı düşük düzeyde ve normal dağılıma yakın bir yapıya sahiptir. Kurtosis (Basıklık): 2.3931 değerinin 3'e yakın olduğundan, normal dağılıma oldukça yakın bir yapı olarak gözlemlenmiştir.

Otokorelasyon Testi

Çalışmadaki verilen otokorelasyonu, Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 3’te özetlenmiştir.

Tablo 3. Otokorelasyon Testi Sonucu

Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test:

Null hypothesis: No serial correlation at up to 2 lags

F-statistic	0.4135	Prob. F(2,4)	0.6867
Obs*R-squared	1.7134	Prob. Chi-Square(2)	0.4246

Test sonuçlarına göre test istatistiği değeri 1.7134 olup olasılık değeri ise 0.4246’dır. Hesaplanan olasılık değeri 0.4246 > 0.10 olduğu için veri setinde otokorelasyon sorunu yoktur.

Değişen Varyans Testi

Çalışmadaki verilerinin değişen varyansı, “Breusch-Pagan-Godfrey” testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 4’te özetlenmiştir.

Tablo 4. Değişen Varyans Testi Sonucu

Heteroskedasticity Test: Breusch-Pagan-Godfrey

Null hypothesis: Homoskedasticity

F-statistic	1.6209	Prob. F(3,6)	0.2810
Obs*R-squared	4.4765	Prob. Chi-Square(3)	0.2144
Scaled explained SS	1.1225	Prob. Chi-Square(3)	0.7716

Yapılan değişen varyans testi sonucunda testin katsayı değeri 1.1225 ve olasılık değeri 0.7716 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen olasılık değeri 0.10'dan büyük olduğundan, değişen varyans sorununun olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, regresyon modelinde hata terimlerinin sabit varyansa sahip olduğunu. Bu durum, modelin güvenilirliğini artırmakta ve tahminlerin tutarlı olduğunu desteklemektedir.

Model Kurma Hatası Testi

Çalışmadaki modelin, model kurma hatası “Ramsey-RESET testi” ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 5’te özetlenmiştir.

Tablo 5. Ramsey RESET Test Sonucu

	Değer	df	Olasılık
t-statistic	0.8428	5	0.4378
F-statistic	0.7103	(1, 5)	0.4378

Test sonuçlarına göre bu testin katsayı değeri 0.8428 olup olasılık değeri ise 0.4378’dir. Hesaplanan olasılık değeri (0.4378), 0.10’dan büyük olduğu için veri setinde model kurma hatası yoktur.

Çalışmada kullanılan verilerin korelasyon katsayısının %95 gibi yüksek bir değere sahip olması ve R^2 değerinin %91 gibi yüksek çıkması, bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) sorununa işaret etmektedir. Bu durum, regresyon verilerinin güvenilirliğini ve modelin tahmin performansını olumsuz etkileyebilir. Çoklu doğrusal bağlantı sorununu tespit etmek ve ortadan kaldırmak amacıyla çalışmanın verilerine VIF (Variance Inflation Factor) testi uygulanmıştır. VIF testi, bağımsız değişkenler arasındaki doğrusal ilişkiyi değerlendirerek modelin istikrarını sağlamaya yönelik bir adım olarak gerçekleştirilmiştir.

Vif (Variance Inflation Factors) Testi Sonuçları

Çalışmada çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) sorunun varlığını tespit etmek ve değerlendirmek amacıyla VIF (Variance Inflation Factor) testi uygulanmıştır. Testin sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. VIF (Variance Inflation Factors) Testi Sonuçları

Variable	Coefficient Variance	Uncentered VIF	Centered VIF
C	11.2251	5183.535	NA
LNR	0.0756	1152.637	1.0677
LNSP	0.0038	586.0639	1.0692
LNT	1.1503	3339.495	1.0661

Test sonuçlarına göre üç değişkenin de değerleri 1'e oldukça yakın ve 10'un çok altında olduğu için değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı sorunu bulunmadığını göstermektedir.

4. SONUÇ

Bu çalışmada, Karapınar ilçesinin 2014-2023 yılları arasındaki tarımsal üretim dinamikleri incelenmiş, tarım teşvikleri, ortalama sıcaklık ve toplam yağış miktarının toplam tarımsal üretim üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Veriler, Tarım ve Orman Bakanlığı, TÜİK ve Meteoroloji Genel Müdürlüğü gibi güvenilir kaynaklardan temin edilerek değerlendirilmiştir. Regresyon analizi bulguları, bağımlı değişken olan tarımsal üretim miktarının belirlenen bağımsız değişkenlerle ilişkisini kapsamlı bir şekilde ortaya koymuştur.

Modelin temel varsayımlarının tamamı sağlanmıştır. Regresyon analizi, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkilerini güvenilir ve tutarlı bir şekilde ortaya koymuştur. Özellikle tarımsal destekleme ödemeleri (LNSP) pozitif ve anlamlı bir etki gösterirken, sıcaklık (LNT) ve yağış (LNR) değişkenlerinin etkileri düşük düzeyde ve anlamlı değildir.

Bu çalışma, modelin yüksek açıklama gücüne ve güvenilirliğine işaret etmektedir. Test sonuçlarının tutarlılığı, modelin Karapınar ilçesindeki tarımsal üretim dinamiklerini anlamak için etkin bir araç olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, bölgesel tarım politikalarının şekillendirilmesine önemli katkılar sunmaktadır.

Karapınar ilçesindeki tarımsal üretim dinamiklerinin incelendiği bu çalışmanın bulguları, literatürdeki diğer çalışmalarla hem benzerlikler hem de farklılıklar göstermektedir. Örneğin, Sayıgh (1959) ve Johnston ile Mellor'un (1961) tarımın kalkınma üzerindeki stratejik önemini vurgulayan çalışmaları, bu araştırmanın tarımsal desteklerin üretimi artırıcı etkisini ortaya koymasıyla örtüşmektedir. Ancak bu çalışmada, iklimsel değişkenlerin tarımsal üretim üzerindeki etkisinin düşük ve anlamlı olmaması, Timmer (2002) gibi tarımsal üretimde iklimin kritik rolüne vurgu yapan çalışmalarla farklılık göstermektedir.

Breimyer (1962) ve Direk vd. (2019) gibi çalışmalar, tarım sektörünün yalnızca üretimle sınırlı olmayan, aynı zamanda ekonomik kalkınmaya entegre bir süreç olduğunu belirtmiştir. Bu araştırma, tarımsal desteklerin üretimi artırıcı etkisini vurgulayarak benzer bir sonuca ulaşmıştır. Bununla birlikte, Arısoy (2020) ve Pawlak (2018) gibi tarımsal desteklerin etkinliğini tartışan çalışmalar, bu araştırmanın sonuçlarıyla uyum içindedir. Türkiye'deki desteklerin etkisinin sınırlı kalabileceğini vurgulayan bu literatür, destek politikalarının uzun vadeli planlarla güçlendirilmesi gerektiğini önermektedir.

Bu çalışmada, sıcaklık ve yağış gibi iklimsel faktörlerin anlamlı bir etkisinin bulunmaması, Semerci (2019) ve Sağdıç ile Çakmak (2021) gibi tarımsal desteklerin uzun vadeli etkilerini vurgulayan çalışmalardan farklılaşmaktadır. Ancak sonuçlar, Bayramoğlu vd. (2017) ve Yıldız (2017) gibi tarımsal desteklerin sürdürülebilir tarım üzerindeki olumlu etkisini destekleyen bulgularla paralellik göstermektedir.

Bulgular, Karapınar ilçesinde tarımsal üretimin destekleme ödemeleriyle güçlü bir etkiye sahip olduğunu ortaya koyarken, diğer yandan iklimsel değişkenlerin etkisinin, literatürdeki diğer çalışmaların ve bilinenin aksine, düşük ve anlamsız bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle bölgede son yıllarda artarak devam eden yoğun sulu tarım uygulamaları ve beraberinde getirdiği verimlilik artışı, kurak bir iklime sahip Karapınar'da bu etkinin anlamsız kalmasında önemli bir faktör olduğu değerlendirilmektedir. Zira, Elektrik İdaresi'nden alınan verilere bakıldığında, 2014-2023 yılları arasında tarımsal sulamada kullanılan elektrik tüketiminin iki katına çıkmış olması, bu değerlendirmeyi somut bir şekilde desteklemektedir.

Yeni üretim planlamasının devreye alınmasıyla birlikte, özellikle destekler içerisinden temel destek oranının azaltılması, diğer yandan yönlendirici ve verimlilik desteği oranının artırılması, Karapınar'da tarımın ve mevcut su kaynaklarının sürdürülebilirliğine pozitif katkı yapacağı düşünülmektedir. Ancak, yapılacak desteklerle birlikte niteliğin, öngörülebilirliğin ve üretim artışının sağlanabilmesi için tarımsal uygulama politikalarının yerel düzeyde takibi ve denetimi hayati derecede önem arz etmektedir.

Öneriler

Bu çalışma, bölgedeki tarımsal politikaların belirlenmesi ve üretim süreçlerinin geliştirilmesi açısından önemli bulgular sunmaktadır. Tarım teşviklerinin artırılmasının yanı sıra iklim koşullarına dayanıklı tarım tekniklerinin geliştirilmesi ve benimsenmesi, tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini sağlamak için kritik bir öneme sahiptir.

Karapınar ilçesindeki tarımsal üretim dinamiklerini sürdürülebilir ve verimli hale getirmek için tarımsal destekleme politikalarının bölgeye özgü ihtiyaçlara göre yapılandırılması, modern sulama teknikleri ve iklime dayanıklı tohumların teşvik edilmesi, çiftçilere eğitim programlarıyla bilinç kazandırılması, teknolojik yatırımların desteklenmesi, tarımsal üretim deseninin optimize edilerek bölgesel stratejiler oluşturulması ve çevre dostu tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Tarımsal desteklerin, yeni planlı üretim modelinde hedeflendiği gibi, mevcut su kaynaklarının sürdürülebilirliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Özellikle Karapınar gibi su kısıtlı bölgelerde bu desteklerin doğru şekilde yönlendirilmesi, su kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayarak sürdürülebilirliğin korunmasına katkı sunmaktadır. Bu bağlamda, tarımsal desteklemeler, suyun etkin kullanımı için stratejik bir araç olarak büyük bir rol oynamaktadır.

2020 yılından itibaren tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını, "Elinde varsa güçlüsün" anlayışını tüm dünyaya hâkim kılmıştır. Bu tarihten itibaren tarım, sadece ekonomik ve istihdam açısından değil, gıda güvenliği açısından da tüm ülkeler için stratejik bir sektör haline gelmiştir. Diğer yandan küresel ısınma ve kuraklık, canlı yaşamı için önemli bir tehdit olarak karşımızda durmaya devam etmektedir. Karapınar ilçemiz de bu anlamda kuraklığın en fazla hissedildiği, yağışın en az olduğu bölgeler arasında yer almaktadır. Sulu tarım her ne kadar kısa dönemde üretim ve verimlilik artışı sağlasa da yer altı su kaynaklarının kısıtlı olması, uzun dönemde bu durumun sürdürülebilir olamayacağı ve son dönemde ortaya çıkan obruk oluşumları gibi bazı sonuçları ve sorunları beraberinde getirebileceği düşünülmektedir. Hem tarımın devamlılığı hem de enflasyonla mücadele kapsamında üretim maliyetlerinin düşürülmesi ve karlılıkların artırılması için Konya Ovası Projesi (KOP) bir parçası olan Mavi Tünel Projesi (Göksu Nehri'ni Konya Ovası'na taşıma projesi) nin tamamlanması önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Alpar, R. (2016). *Çoklu doğrusal regresyon çözümlemesi. Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlilik*, Detay Yayıncılık, Ankara, 285-304.
- Arı, A. ve Önder, H. (2013). Farklı veri yapılarında kullanılabilecek regresyon yöntemleri. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, 28(3), 168-174.
- Arisoy, H. (2020). Impact of agricultural supports on competitiveness of agricultural products. *Agricultural Economics/Zemědělská Ekonomika*, 66(6).
- Breimyer, H. F. (1962). The three economies of agriculture. *Journal of Farm Economics*, 44(3), 679-699.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd Ed.), Hillsdale, NJ: Lawrence Earlbaum Associates.

- Direk, M. Kan, A. ve Kan, M. (2019). Türkiye’de tarımın sürdürülebilirliğine yönelik tarımsal destekler. Dr. Mithat Direk, 278.
- Johnston, B. F. & Mellor, J. W. (1961). The role of agriculture in economic development. *The American Economic Review*, 51(4), 566-593.
- Özer, M. (2023). Türkiye’de tarımsal desteklemeler ve tarım sektörü. [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. Adıyaman.
- Pawlak, K. (2018). Agricultural support policy as a determinant of international competitiveness: evidence from the EU and US. In *Proceedings 2018 International Conference Economic Science for Rural Development* (No. 47, pp. 9-11).
- Sağdıç, E. N. ve Çakmak, E. (2021) Tarımsal destek ödemeleri ile tarımsal üretim düzeyi arasındaki nedensellik ilişkisi: Türkiye örneği. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 1858-1880.
- Sayigh, Y. A. (1959). The place of agriculture in economic development. *Land Economics*, 35(4), 297-305.
- Semerçi, A. (2019). Türkiye’de tarımsal destekleme uygulamaları. *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 181-186.
- Timmer, C. P. (2002). Agriculture and economic development. *Handbook of agricultural economics*, 2, 1487-1546.
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu. İstatistik Veri Portalı. Erişim 19 Kasım 2024. <https://data.tuik.gov.tr/>
- Vural, A. (2007). Aykırı değerlerin regresyon modellerine etkileri ve sağlam kestiriciler (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Yıldız, F. (2017). Türkiye’de merkezi yönetim bütçesinden yapılan tarımsal destekleme ödemelerinin tarımsal üretim üzerindeki etkisi: 2006–2016 dönemi. *Sayıştay Dergisi*, (104), 45-63.

ISSN: 2632-1734

Bismil Ovası Dicle Nehri Vadisinde Ekolojik Canlı Çeşitliliğin Arttırılması Üzerine Bir Çalışma

Mehmet Emin ATEŞ¹

Sedat ÇALIŞKAN²

MAKALE BİLGİSİ:

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Benzerlik Raporu: Alındı

Makale Türü: Araştırma makalesi

Makale Kayıt Tarihi: 17-02.2025

Onay Tarihi: 19.03.2025

Atıf: Ateş, M. E. & Çalışkan, S. (2025). Bismil Ovası Dicle Nehri Vadisinde Ekolojik Canlı Çeşitliliğin Arttırılması Üzerine Bir Çalışma, *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 8(1), 13-24.

DOI:<http://dx.doi.org/10.29228/cudes.80793>

Özet

Öz

Bismil Vadisi ve Dicle Nehri Vadisi, tarım faaliyetlerinin yanı sıra sulak alanları ve doğal yaşam alanlarıyla da insanların ilgisini çekmektedir. Bu alanların korunması ekosistemlerin korunması ve yaban hayatının korunması açısından önemlidir. Bu çalışma, Bismil Vadisi ve Dicle Nehri yakınlarındaki sulak tarım alanlarının fiziksel özelliklerini değerlendirmeyi ve mevcut durumdan yola çıkarak bu alanların korunması ve bu alanda yeni alanlar oluşturulması için fikirler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Doküman incelemesi, doğal gözlem ve fotoğraflama yöntemi ile elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Hevsel Bahçelerinin topoğrafyası, iklimi ve canlı popülasyonu değerlendirilerek benzer özelliklere sahip Bismil Vadisi'nin planlanması çevre ve biyolojik çeşitlilik üzerinde önemli etkiler yaratacaktır. Bu çalışma Bismil Vadisi'nde doğal yaşam alanlarının oluşturulması ve biyolojik çeşitliliğin geliştirilmesi için bir çerçeve sunmaktadır. Bismil Vadisi'nde biyolojik çeşitliliğin artırılmasına yönelik çeşitli yöntem ve faaliyetler gerçekleştirilebilir. Bu uygulamalar doğal yaşam alanlarının onarılmasına, ekosistemlerin korunmasına ve biyolojik çeşitliliğin desteklenmesine odaklanabilir. Uygulamaya geçirildiğinde bölgenin biyolojik çeşitliliğini güçlendirmesi ve yöre halkının yaşam kalitesini artırması beklenmektedir. **Anahtar Kelimeler:** Habitat, Ekosistem, Popülasyon, Bismil Ovası

A Study on Increasing Ecological Biodiversity in the Tigris River Valley of the Bismil Plain

Abstract

The Bismil Valley and the Dicle River Valley attract people's attention with their wetlands and natural habitats as well as agricultural activities. Conservation of these areas is important for the protection of ecosystems and wildlife. This study aims to evaluate the physical characteristics of wetland agricultural areas near the Bismil Valley and the Tigris River and to develop ideas for the protection of these areas and the creation of new areas in this area based on the current situation. The data obtained through document analysis, natural observation and photography were analysed descriptively. Planning the Bismil Valley with similar characteristics by evaluating the topography, climate and living population of Hevsel Gardens will have significant impacts on the environment and biodiversity. This study provides a framework for creating natural habitats and improving biodiversity in the Bismil Valley. Various methods and activities can be carried out to increase biodiversity in the Bismil Valley. These can focus on restoring natural habitats, protecting ecosystems and promoting biodiversity. When implemented, they are expected to strengthen the biodiversity of the region and improve the quality of life of local people.

Keywords: Habitat, Ecosystem, Population, Bismil Plain.

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID: 0000 0002 4570 4568, emino_0721@hotmail.com

² Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID: 0009 000 3622 3976, sedat_736263@hotmail.com

1. GİRİŞ

Çalışma alanı Dicle Nehri havzası ile Diyarbakır ve Bismil çevresini kapsamaktadır. Dicle Nehri'nin Dicle Vadisi ve Bismil Vadisi boyunca akışı, fauna ve flora zenginliğinin artması açısından önemlidir. Bu çalışmanın temel amacı, Bismil Vadisi ve Dicle Nehri'ndeki sosyo-ekonomik dalgalanmalara bağlı olarak tarım arazilerinin peyzajını değerlendirmek ve mevcut duruma bağlı olarak bu alanda habitatların korunması ve yeni çalışma yolları için fikirler hazırlamaktır. Bu araştırma sulak alan sağlığını güçlendirmeyi, kuş göçünü desteklemeyi ve yerel ekosistemi iyileştirmeyi amaçlıyor. Araştırma bataklık kuşlarının biyolojik çeşitliliğini korumayı, onarmayı ve arttırmayı amaçlıyor. Aynı zamanda Bismil Vadisi'nde doğa rezervleri oluşturmak ve ekosistemleri geliştirmek için de bir çerçeve sağlıyor. Uygulamaya geçirildiğinde bölgenin biyolojik çeşitliliğini güçlendirmesi ve insanların yaşam kalitesini iyileştirmesi bekleniyor.

Ekosistemler doğanın yalnızca bir bölümünü tanımlar. Ekosistem, adından da anlaşılacağı gibi, ister Dünya kadar büyük ister bir akvaryum kadar küçük olsun, bir sistemdir. Her sistem gibi ekosistemin de birçok bileşeni vardır. Bunlardan bazıları canlı varlıklar, bazıları ise cansız nesnelerdir. (Işık, 2006). Ekosistem, canlı (biyotik) ve cansız (abiyotik) etkileşimlerden oluşan işlevsel bir sistemdir. Ekosistemler; bitkiler, hayvanlar ve mikroplar dahil olmak üzere canlı organizmalar ile bunların içinde yaşadıkları toprak, su, hava ve mineraller gibi cansız varlıklar arasındaki etkileşimlerden oluşur (Kışlahoğlu, 2003).

Çeşitlilik, insan yaşamında, toplumların hem kültürel hem de ekonomik ilerlemesinde büyük önem kazanmıştır. Ekosistemler içindeki biyolojik çeşitlilik, birçok farklı türün bir arada bulunmasıdır. Biyoçeşitlilik, 'Dünya, okyanuslar ve diğer suda yaşayan organizmalar ve bunların meydana geldiği ortamlar da dahil olmak üzere dünya genelinde yaşayan organizmaların çeşitliliği' olarak tanımlanmaktadır: bu çeşitlilik türler içindeki ve türler arasındaki çeşitliliği de içermektedir (CBD 1992). Ekosistemlerdeki biyolojik çeşitlilik, bir ekosistemin sağlığı ve işlevselliği için kritik öneme sahiptir. Ekosistem çeşitliliği biyoçeşitliliğin ilk unsurudur.

Biyoçeşitlilik, canlı organizmaların ve içinde bulundukları ekolojik ortamların çeşitliliğini ve değişkenliğini kapsayan dinamik bir kavramdır. Ekosistem çeşitliliği, bitkiler, hayvanlar ve mikroorganizmalar gibi canlı topluluklarının toprak, su, hava ve mineraller gibi cansız unsurlarla olan işlevsel etkileşimlerini ifade eder. Bu etkileşimler doğal dengenin korunduğu dinamik bir yapı oluşturur. Her iki kavram da doğanın karmaşık ve birbirine bağlı sistemlerini anlamak için temel öneme sahiptir (Çepel ve Ergun, 2002).

Biyolojik çeşitlilik, üç ana bileşenden oluşur:

1. Genetik Çeşitlilik: Aynı organizma türünün genlerindeki varyasyonların toplamına o organizmanın genetik çeşitliliği denir. Bir türün genleri ne kadar çeşitliyse, çevresindeki değişikliklere o kadar iyi uyum sağlayabilir ve o kadar uzun süre var olabilir. Belirli bir alandaki farklı canlı türlerinin sayısı genellikle orada bulunan türlerin sayısı ile hesaplanır. Genetik çeşitlilik ise belirli bir tür, popülasyon, alt tür veya ırk içindeki genlerin farklılığı ile ölçülür.

2. Tür Çeşitliliği: Bir ekosistemde bulunan farklı türlerin sayısı ve çeşitliliğidir. Daha fazla tür çeşitliliği, ekosistemin daha sağlıklı ve dirençli olmasını sağlar. Farklı türler birbirlerine bağımlıdır ve bir türün yok olması başka türler üzerinde olumsuz sonuçlara yol açabilir. Tür çeşitliliği genellikle belirli bir coğrafi alandaki toplam tür sayısı ile değerlendirilir.

3. Ekosistem Çeşitliliği: Bir bölgede bulunan farklı ekosistem türlerinin ve bu ekosistemler arasındaki geçişlerin çeşitliliğidir. Toplulukların hem kendi içlerinde hem de çevreleriyle olan ilişkilerinde karmaşık ve işlevsel bir dinamik vardır. Her ekosistem kendi içinde benzersiz bir habitat sunar ve bu ekosistemlerin çeşitliliği, bir bölgedeki biyolojik çeşitliliğin zenginliğini artırır (URL-1).

Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı, ekosistemlerin işlevselliğini ve insanların yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir. Biyolojik çeşitliliğin azalmasına habitat kaybı, iklim değişikliği, kirlilik ve yabancı türlerin istilası gibi faktörler neden olabilir. Bu nedenle, ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması, sürdürülebilir kullanımı ve restorasyonu, doğal kaynakların sürdürülebilirliğini ve ekosistem hizmetlerinin devamını sağlamak için önemlidir.

Sürdürülebilir kalkınmanın canlı temelini oluşturan biyolojik çeşitlilik ve ekosistemler, dünyadaki değişimler karşısında dengelerin yeniden kurulmasını sağlayarak, bu çeşitliliğin önemli bir parçası olan insanlar için yaşamı mümkün kılmaktadır. Son yüzyılda, sürdürülebilir olmayan kalkınma modelleri nedeniyle, biyolojik çeşitlilik ve ekosistemler insanlık tarihinde eşî benzeri görülmemiş bir tahribatla karşı karşıya kalmıştır. İnsan kaynaklı faaliyetler sonucunda ortaya çıkan yanlış arazi kullanımı, kirlilik, ormansızlaşma ve küresel iklim değişikliği, bu geri dönüşü olmayan tahribatın başlıca nedenlerini oluşturmaktadır. Bu faktörler ekosistemlerin hem yapısal bütünlüğünü hem de işlevselliğini ciddi şekilde bozmakta ve doğadaki biyolojik dengenin bozulmasına yol açmaktadır (Demir, 2006). Ekosistem çeşitliliği, ilgili ekosistemi oluşturan çeşitli parçaların zaman ve yer içindeki değişimlerine bağlı olarak bir fonksiyon olarak ortaya çıkar. Bu nedenle yeryüzünde farklı ekosistem türleri bulunmaktadır. Dünya ekosistemleri arasında en çeşitli, en dengeli, en düzenli, en istikrarlı ve en sağlıklı ekosistemler orman ekosistemleridir. Orman ekosistemleri kendi kendine yeten ve bağımsız ekosistemlerdir. Orada yaşayan üreticiler, tüketiciler ve ayrıştırıcılar arasında bir denge vardır (Işık, 2006).

Dicle Nehri havzası, Türkiye'nin doğusundan başlayarak Fırat Nehri ile birleşene kadar geniş bir alana yayılan önemli bir su havzasıdır. Bu bölge çeşitli ekosistemlere ve biyolojik çeşitliliğe ev sahipliği yapmaktadır ve bu nedenle habitatın korunması ve restorasyonu için büyük önem taşımaktadır.

Hevsel Bahçeleri, Türkiye'nin güneydoğusunda, özellikle Diyarbakır'ın tarihi kent merkezinde, Dicle Nehri kıyısında yer alan verimli tarım alanlarıdır. Bu bahçeler tarih boyunca çeşitli uygarlıklar tarafından kullanılmış ve önemli bir tarım ve yaşam alanı olarak varlığını sürdürmüştür. Hevsel bahçeleri, tarihsel olarak yerel halk tarafından tarımsal faaliyetler için kullanılmış sulak alanlardır. Dicle Nehri'nin getirdiği verimli topraklar bu bahçeleri tarıma elverişli hale getirmiştir. Çünkü bu alanlar suyun varlığı sayesinde sulamaya elverişlidir. Ancak Hevsel bahçeleri sadece tarımsal üretim için değil, biyoçeşitlilik, ekosistem hizmetleri ve kültürel miras açısından da büyük önem taşıyor. Bu alanlar çeşitli bitki türlerine ev sahipliği yapmakta ve birçok kuş türü için yaşam alanı oluşturmaktadır. Ayrıca yerel halk için önemli bir rekreasyon alanı ve yeşil alan olarak hizmet vermektedir. Diyarbakır "Kale ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı"nın UNESCO Dünya Kültür Mirası olarak tescillenmesi çalışmaları, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Diyarbakır Valiliği, kentteki kurum ve kuruluşlar, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile ilgili STK'lar, meslek odaları ve bilim insanlarının katılım ve katkılarıyla 2012 yılında başlatılmıştır. Hevsel bahçeleri, 2015 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne dahil edilmiştir (Karadoğan ve Assenat, 2017). Bu alanların uluslararası önemini ve korunması gerektiğini vurgulamaktadır. Hevsel bahçelerinin korunması ve sürdürülebilir kullanımı için yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve yöre halkı çeşitli projelerde işbirliği yapmaktadır. Bu çabaların sürdürülmesi, bu eşsiz kültürel ve doğal mirasın gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacaktır.

Bismil Ovası, verimli toprakları ve Hevsel Bahçeleri'nin devamı olan çok sayıda höyüğe ev sahipliği yapmasıyla dikkat çeken bir bölge. Diyarbakır'dan doğuya doğru uzanan Dicle Nehri'nin beslediği bu ova, zengin doğal kaynakları ve yaban hayatı ile öne çıkmaktadır. Bölge hem tarımsal potansiyeli hem de fauna ve flora çeşitliliği açısından büyük bir zenginliğe sahiptir (Kılıç ve Karakaş 2006). Bu özellikleriyle Bismil Ovası, doğal yaşamın korunduğu ve sürdürülebilir bir ekosistem sunan önemli bir alan olarak kabul edilebilir.

Dicle Nehri, verimli Bismil Ovası'nı besleyen önemli bir su kaynağıdır. Hem yüzey hem de yeraltı suları ile zengin bir potansiyele sahip olan nehir, kollara ayrılarak geniş bir alanı sulamakta ve bu bölgedeki tarımsal verimliliği artırmaktadır. Dicle Nehri'nin ortasından geçtiği Bismil Ovası ve vadisi, biyoçeşitlilik açısından Diyarbakır'ın en değerli alanlarından biri olarak öne çıkmaktadır (URL-2).

Yapılan literatür taraması sonucunda Bismil ovası Dicle Nehri yatağı boyunca coğrafi, maddi ve sosyo-kültürel açıdan önemli olduğu ancak bu alanda doğal habitat alanların artırılmasına yönelik çalışmaların yerel halk ve yerel yönetimler tarafından yapılmadığı görülmüştür. Hevsel Bahçelerinin topografik yapısı, coğrafi yapısı ve iklim özellikleri göz önünde bulundurularak Bismil Ovasında da çeşitli habitat alanlarının hazırlanması benzer ekosistem ve biyolojik çeşitlilik hususunda anlamlı etkiler yaratacaktır.

2. YÖNTEM

Yapılan literatür taraması sonucunda Bismil ovası Dicle Nehri yatağı boyunca coğrafi, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan önemli olduğu ancak bu alanda doğal habitat alanların arttırılmasına yönelik çalışmaların yerel halk ve yerel yönetimler tarafından yapılmadığı görülmüştür. Hevsel Bahçelerinin topografik yapısı, coğrafi yapısı ve iklim özellikleri göz önünde bulundurularak Bismil Ovasında da çeşitli habitat alanlarının hazırlanması benzer ekosistem ve biyolojik çeşitlilik hususunda anlamlı etkiler yaratacaktır. Araştırmada Hevsel Bahçeleri ve Bismil Ovası'nın habitat alanlarını ve canlı popülasyonlarını incelemek için detaylı bir literatür taraması yapılmış, araştırma alanını kapsayan harita, belge, rapor ve araştırma alanında araştırmacılar tarafından da çekilen fotoğraflardan yararlanılmıştır.

Araştırma nitel yöntemlerle tasarlanmıştır. Nitel araştırma, sosyal bilimlerde giderek önem kazanan ve insanların davranışlarının altında yatan nedenleri ve sosyal yapılarını anlamaya odaklanan bir yaklaşımdır (Aydın, 2023). Bu yöntem, nitel veri toplama teknikleri olan gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi araçları kullanarak, algıların ve olayların doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde incelenmesini ve anlaşılmasını hedefler. Doküman analizi, nitel araştırma yöntemlerinden biridir ve yazılı, basılı veya dijital materyallerin sistematik olarak incelenmesini ve analiz edilmesini içerir. Belge analizi, birincil veri kaynağı olarak çeşitli belgelerin toplanmasını, incelenmesini ve analiz edilmesini içeren bir bilimsel araştırma yöntemidir. Tek başına bir yöntem olarak veya diğer tekniklerle birlikte kullanılabilir (Ramazan Sak vd., 2021). Nitel araştırma, neyin mümkün olduğunu ortaya çıkarmak için keşfedici bir süreç izler ve “neden” ve “nasıl” sorularına yanıt arar (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu süreç dijital ölçümlerden ziyade nitel veri toplama ve analiz tekniklerine dayanmaktadır (Aydın, 2023).

Nitel araştırma deseni, nitel bilgilerin toplanmasını, araştırma sorusunun formüle edilmesini, veri analizini ve genelleme kararlarını içerir (Flick vd., 2024). Bu yöntem, nicel araştırmalardan farklı olarak öznel ve detaylı bir inceleme sunar (Baltacı, 2019). Disiplinler arası bir yaklaşımı benimseyen nitel araştırma, araştırma problemini yorumlayıcı bir bakış açısıyla ele alır ve farklı perspektiflerden inceleme imkânı sağlar. Araştırmacıya esneklik sunan bu yöntem, özellikle az çalışılmış konuların keşfedilmesinde etkilidir.

Nitel araştırmanın bir diğer önemli özelliği de bilimsel kanıt standartlarını sağlamada güvenilir bir temel oluşturmaktır (Aydın, 2023). Bu yöntem, sosyal olguların derinlemesine anlaşılmasında ve aydınlatılmasında oldukça kullanışlı ve elverişlidir (Neuman, 2012: 228). Nitel araştırma, insan davranışları ve sosyal yapılar hakkında zengin ve ayrıntılı bilgi sağlayarak araştırmacılara karmaşık olguları anlama ve yorumlamada önemli bir araç sunar.

2.1 Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada, Bismil Vadisi ve Dicle Nehri Vadisi çevresindeki sulak tarım alanlarının fiziksel özelliklerini değerlendirmek ve bu alanların korunmasına yönelik öneriler geliştirmek amacıyla gezi, doğal gözlem, doküman incelemesi ve fotoğraf gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılmıştır.

Gözlem, nitel araştırmalarda en yaygın kullanılan yöntemlerden biridir. Araştırmacı herhangi bir ortamda meydana gelen bir olay ya da davranışla karşılaştığında bu durumun detaylı, kapsamlı ve zamana yayılmış bir resmini elde etmek için gözlem yöntemine başvurabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Doğal gözlem yönteminde araştırmacı incelediği grubun ya da olayın dışında kalır ve gözlemlerini belli bir mesafeden yapar. Bu yöntemin temel amacı, çalışma konusuyla ilgili olayları, davranışları ve eserleri sistematik olarak kaydetmektir (Marshall ve Rossman, 1995). Bu sayede araştırmacı, doğal ortamda meydana gelen olguları müdahalesiz ve objektif bir şekilde inceleme fırsatı bulur.

Doküman incelemesi; araştırma kapsamında incelenen konu ile ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı dokümanların analiz edilerek veri sağlanması sürecidir. Bu yöntem, araştırma alanı hakkında birçok bilgi elde etmek için kullanılır ve genellikle görüşme ve gözlem gibi diğer veri toplama yöntemleriyle desteklenir (Karataş, 2015). Araştırmada gözlem, doküman incelemesi ve fotoğraflama yoluyla elde edilen veriler betimsel ve içerik analizi yöntemleriyle incelenmiştir. Betimsel analiz, derinlemesine analiz gerektirmeyen verilerin işlenmesinde kullanılır ve verilerin genel bir çerçevede sunulmasını sağlar. İçerik analizi ise elde edilen verilerin daha yakından

incelenmesini ve bu verileri açıklayan kavram ve temaların ortaya çıkarılmasını gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu yöntemler, araştırma sürecinde toplanan verilerin sistematik bir şekilde analiz edilmesine ve anlamlı sonuçlara ulaşılmasına olanak tanır. Doküman analizi özellikle tarihsel, sosyal ya da kültürel araştırmalarda sıklıkla kullanılan etkili bir yöntemdir. Doküman analizi, bir araştırma konusu hakkında bilgi toplamak için çeşitli yazılı materyallerin incelenmesini içeren nitel bir araştırma yöntemidir (Ahmet Karadaban vd., 2023). Bu yöntem mektuplar, raporlar, fotoğraflar, filmler ve resmi kayıtlar gibi çok çeşitli kaynakları kapsayabilir (Bilgen Kırıl, 2020). Doküman analizi genellikle tamamlayıcı bir yöntem olarak kullanılsa da birincil araştırma tekniği olarak tek başına da uygulanabilir (Ramazan Sak vd., 2021). Sosyal bilimlerde popülerlik kazanan bu yöntemin kullanımı diğer yaklaşımlara kıyasla sınırlıdır. Araştırmacılar, geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak için belgeleri bağlam içinde yorumlamalı, bulguları birden fazla kaynaktan doğrulamalı ve etik standartlara uygun hareket etmelidir (Ramazan Sak vd., 2021).

Doküman analizi, eğitim ortamlarında da uygulanabilecek bir yöntemdir. Örneğin, Reggio Emilia yaklaşımından esinlenen dokümantasyon yöntemi, çocukların çalışmalarının dikkatli bir şekilde analiz edilmesi ve sunulması yoluyla öğrenmeyi görünür kılmayı amaçlamaktadır (H. İnan, 2020). Bu yaklaşım, doküman analizinin eğitim alanında nasıl etkili bir şekilde kullanılabileceğine dair önemli bir örnek sunmaktadır.

Veri toplama süreci, hem mevcut durumun tespiti hem de geleceğe yönelik planlama için gerekli bilgilerin elde edilmesine odaklanmıştır. Toplanan veriler betimsel analizlerle değerlendirilmiş, topografik ve iklimsel analizlerle bölgenin yapısı ve iklim özellikleri Hevsel Bahçeleri ile karşılaştırılarak Bismil Vadisi'nin planlanmasına temel oluşturulmuştur. Ekolojik Değerlendirme kapsamında sulak alanlar, bitki örtüsü, yaban hayatı ve su kaynakları incelenmiş, biyoçeşitlilik analizi ile canlı popülasyonları ve tür çeşitliliği değerlendirilerek biyoçeşitliliğin artırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

3. HEVSEL BAHÇELERİ VE CANLI YAŞAMI

Hevsel Bahçeleri, Diyarbakır'ın Sur ilçesinde, 40° 13' doğu boylamı ve 37° 53' kuzey enlemi koordinatlarında, Suriçi bölgesinin doğu kesiminde yer almaktadır. Google Earth üzerinden yapılan ölçümlere göre yaklaşık 300 hektarlık bir alanı kaplayan Hevsel Bahçeleri, uzun yıllardır tarım arazisi olarak kullanılmaktadır (Aydoğdu ve Canan, 2023).

Resim-1 Hevsel Bahçesi (URL-3)

Resim-2, Hevsel Bahçeleri

Dicle Nehri sayesinde oluşan Hevsel bahçeleri, otuzdan fazla medeniyetin yaşadığı bir yer olarak sürekli dönüşen canlı bir yapıya sahiptir. Bölgede söğüt ve kavak ağaçlarının bol olması nedeniyle kerestecilik yapılmıştır. Endemik bitki ve hayvan türlerinin yaşadığı, biyoçeşitliliğin yoğun olduğu bir yerdir. Dicle Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ahmet Kılıç, "Hevsel Bahçeleri"yle bir

bütün oluşturan Dicle Üniversitesi yerleşim alanında yapılan çalışmayla 180'den fazla kuş türü belirlenmiştir” (Aktaran: Başbuğ, 2014).

Resim-3, Sığır Balıkçıl

Resim-4, Çeltikçil Kuşu

Ayrıca yılanlar, kirpiller, sansarlar, yaban domuzları, kertenkeleler, su samurları, Fırat Kaplumbağaları, kıvrıl tilkiler, ipekböcekleri ve sincaplar da bulunmaktadır (Başbuğ,2014).

Resim-5, Fırat Kaplumbağası(URL-4)

Resim-6, Kıvrıl Tilki(URL-5)

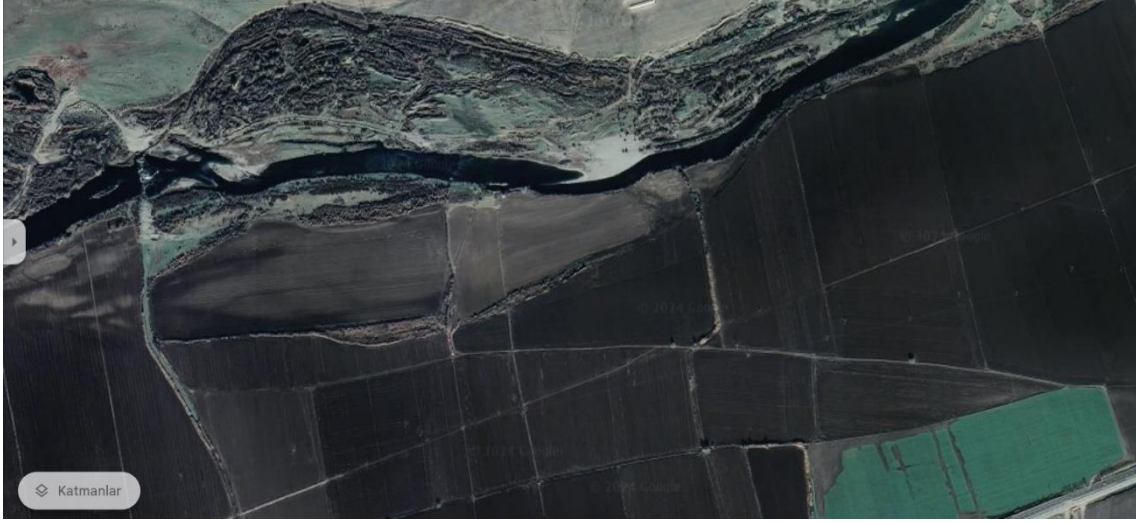
Hevsel Bahçeleri, meyve ve sebze yetiştiriciliğinin yanı sıra kentin kereste ihtiyacını karşılamak üzere kavak, çınar, çam, dut, sedir, köknar, ladin, ardıç ve servi gibi 22 çeşit ağaca ev sahipliği yapıyor. Bu alan aynı zamanda endemik türlerin hayat bulduğu eşsiz bir ekosisteme ev sahipliği yapıyor. (URL- 6).

Resim-7 , Hevsel Bahçelerinde bir görünüm(URL-7)

3.1 Bismil Ovası Özellikleri

Bismil Ovası, Türkiye'nin güneydoğusunda, Diyarbakır iline bağlı bir bölgedir ve Dicle Nehri'nin kıyısında yer alır. Bismil Ovası ve Dicle Nehri Havzası, tarımsal faaliyetlerin yanı sıra sulak alanlar ve doğal yaşam alanlarıyla da dikkat çeker. Bu ova, coğrafi, ekonomik ve sosyal açıdan önemli bir konuma sahiptir. Ova, Dicle Nehri ve bu nehrin kolları tarafından sulanır. Bismil Ovası, habitat açısından önemli bir alandır ve çeşitli ekosistemleri, tarım alanlarını ve su kaynaklarını içerir(ÇelebiDeniz,2013).

Resim-8, Bismil Ovası Uydu Görüntüsü(URL-8)

Bismil Ovası, Diyarbakır'ın doğusunda Dicle Nehri'nin beslediği verimli bir alandır ve zengin bir doğal yaşama ev sahipliği yapmaktadır. Fauna ve flora çeşitliliği açısından oldukça zengin olan bu bölge, Türkiye'nin en büyük leylek kolonilerinden birine ev sahipliği yapmaktadır (Kılıç ve Karakaş, 2006). Bismil Belediyesi tarafından 2012 yılında hazırlanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı'nda Dicle Nehri kıyıları ve çevresindeki ekosistemin “Biyolojik Açısından Önemli Alan” olarak korunması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca Doğa Derneği tarafından hazırlanan “Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları” çalışmasında da ilçe topraklarının neredeyse tamamı “Bismil Ovası” adı altında “Önemli Doğa Alanı” olarak tanımlanmıştır (Eken vd., 2006). Bu durum bölgenin ekolojik değerini ve korunması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Resim-9, Bismil Ovası Uydu Görüntüsü(URL-9)

Bismil Ovası'nda, endemik bitki türlerinden *Trifolium batmanicum* ve *Centaurea sclerolepis*, endemik balık türlerinden *Cobitis kellei* ve *Schistura chrysicristinae* ve memeli türlerinden Çizgili sırtlanın, ayrıca nesli tehlike altında birçok kuş türü ile bir sürüngen türünün bulunduğu tespit edilmiştir (Çelebi Deniz, 2013). Bismil Ovası'nda, kuzey ve güney plato alanından gelen akarsu sistemlerinin Dicle Nehri'ne yaklaştığı/karıştığı alanlar boyunca menderesli vadi ağları ve geniş birikinti yelpazeleri oluşmaktadır (Özgen, 2007). Dolayısıyla Bismil ovası da zengin alüvyal topraklara sahiptir.

Dicle Nehri havzası ve Bismil Ovasının Ekolojik Önemi incelendiğinde; Dicle Nehri havzasında yer alan Bismil Ovası, alüvyonlu toprakları nedeniyle tarım açısından oldukça verimli bir bölgedir. Bu verimlilik, toprağın çeşitli tekstürel özellikleri ve yüksek besin seviyeleri ile desteklenmektedir. Bu toprak çeşitliliği, bölgenin tarımsal potansiyelini artırdığı gibi ekolojik açıdan da önemli bir role sahiptir. Bismil Ovası, tarım arazileri, çayırlar, sulak alanlar ve nehir kenarı bitki örtüsü gibi çeşitli habitatları içermektedir. Bu habitatlar birçok endemik ve nadir bitki türünün yetişmesine olanak sağlamaktadır. Bölgenin faunal çeşitliliği de oldukça zengindir. Ayrıca bölge göçmen kuşlar için de önemli bir durak noktasıdır. Ancak Bismil Ovası'nın biyolojik çeşitliliği çeşitli tehditlerle karşı karşıyadır. Özellikle sulak alanların tarım arazilerine dönüştürülmesi bölgenin ekolojik dengesini ciddi şekilde tehdit etmektedir. Tarımsal faaliyetlerin yaygınlaşması, sulak alanların kurutulması ve kirlilik, bölgedeki habitatların bozulmasına ve biyolojik çeşitliliğin azalmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla Bismil Ovası gibi önemli sulak alan habitatlarına sahip bölgelerde biyoçeşitliliğin ve ekolojik dengenin korunması için uygun ekosistem yönetimi ve koruma çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda sulak alanların korunması, sürdürülebilir tarım uygulamalarının teşvik edilmesi ve kirliliğin önlenmesi gibi tedbirler alınmalıdır. Ayrıca bölgede yapılacak bilimsel araştırma ve izleme çalışmaları ekolojik dengenin korunmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

4. KUŞ GÖZLEMCİLİĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE BİYOÇEŞİTLİLİĞİ ARTITILMASINA YÖNELİK TAVSİYELER

4.1 Kuş Gözlemciliğinin Geliştirilmesi ve Biyoçeşitliliğin Artırılması için Öneriler

Kuş gözlemciliği, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılması için önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Bu faaliyet, ekolojik dengeyi sağlama, toplumsal farkındalığı artırma ve yerel ekonomik kalkınmaya katkı sağlama potansiyeliyle dikkat çekiyor. Bismil Ovası, zengin sulak alanları, göç yolları ve tarım arazileri ile çeşitli kuş türlerine ev sahipliği yapan önemli bir yaşam alanı sunmaktadır. Ancak tarımsal faaliyetlerin yoğunlaşması, insan kaynaklı etkiler ve habitat kaybı bu biyoçeşitliliği tehdit etmektedir. Bu bağlamda, kuş gözlemciliğinin geliştirilmesi ve biyoçeşitliliğin artırılması için kapsamlı bir strateji geliştirilmelidir. Bu hedeflere ulaşmak için önerilen stratejik adımlar aşağıda sunulmuştur.

Tavsiyeler:

• Sulak Alanlarda Ağaçlandırma Çalışmaları

Sulak alanların etrafına yerli bitki ve ağaç türlerinin dikilmesi, kuşların barınma, üreme ve beslenme ihtiyaçlarını karşılayacak uygun habitatların oluşturulmasına katkıda bulunabilir. Meyve ağaçları ve çalılar gibi bitkilerle karma ekosistemler oluşturmak biyolojik çeşitliliğin artırılmasına önemli katkı sağlayacaktır.

Özellikle Bismil Ovası'ndaki sulu tarım arazilerinde yapılacak ağaçlandırma çalışmaları, Bismil Ovası'ndaki kuş popülasyonlarını artırabilir ve bölgenin biyolojik çeşitliliğini koruyarak ekosistem sağlığını iyileştirebilir. Bu kapsamda kuşların yaşam alanlarının, besin kaynaklarının ve üreme alanlarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Yapılacak ağaçlandırma çalışmaları ile ilgili olarak; Bismil Ovası'na kuşlar için besin ve barınak sağlayacak ağaç türleri dikilebilir. Özellikle meyve ağaçları kuşların besin kaynaklarına katkı sağlayabilirken, çalı ve ağaçlar da kuşlar için barınma ve yuva imkanı sağlayabilir.

Nehir, göl ve sulak alanların yakınında yapılacak ağaçlandırmalar kuşların suya erişimini iyileştirebilir ve bu alanları daha cazip hale getirebilir. Bu alanlara sulak alan ekosistemlerini destekleyen ağaç ve bitki türlerinin dikilmesi önemlidir.

Bismil Ovası bazı kuş türlerinin göç yolları üzerinde yer alabilmektedir. Bu nedenle göçmen kuşların beslenme ve dinlenme amacıyla kullandıkları alanlarda ağaçlandırma yapılabilir. Bu

sayede kuşların güvenli bir şekilde göç etmeleri sağlanabilir.

Tek tür ağaçlandırma yerine çeşitli ağaç ve bitki türlerini içeren karma ekosistemler oluşturmak önemlidir. Bu sayede farklı kuş türlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak çeşitlilikte habitatlar sağlanabilir. Bölgesel ve yerli ağaç türlerinin kullanılması, ekosistemin dengesini korumak ve yerli kuş türlerini desteklemek için önemlidir. Bu aynı zamanda yerli bitki türlerinin korunmasına da katkıda bulunabilir.

- **Ekolojik Koridorların Oluşturulması**

Farklı habitatları birbirine bağlayan ekolojik koridorlar, kuşların göç ve beslenme süreçlerini destekleyerek popülasyonların hareketliliğini artıracaktır. Bu koridorlar, habitat parçalanmasının önlenmesinde ve türlerin genetik çeşitliliğinin korunmasında kritik bir rol oynayabilir.

- **Kuş Gözlem ve Araştırma Merkezi Kurulması**

Kuş türlerinin ve göç hareketlerinin izlenmesi, bilimsel verilerin toplanması ve kamuoyunun bilinçlendirilmesi amacıyla bölgede bir gözlem ve araştırma merkezi kurulmalıdır. Bu merkez hem bilimsel çalışmalara hem de eğitim faaliyetlerine ev sahipliği yaparak toplumsal farkındalığın artırılmasına katkı sağlayabilir.

- **Yuvalama Programlarının Başlatılması**

Endemik ve tehdit altındaki kuş türlerini desteklemek için uygun alanlara yuva kutuları yerleştirilmeli ve yuvalama alanları korunmalıdır. Bu tür programlar kuş popülasyonlarının artmasına ve türlerin devamlılığının sağlanmasına yardımcı olabilir.

- **Sürdürülebilir Tarım Uygulamaları**

Pestisit kullanımının sınırlandırılması, organik tarımın teşvik edilmesi ve ürün rotasyonu gibi uygulamalar tarımın biyoçeşitlilik üzerindeki olumsuz etkilerini azaltabilir. Bu tür uygulamalar hem tarımsal verimliliği artırabilir hem de ekosistem sağlığını koruyabilir.

- **Toplum Katılımı ve Farkındalık Artırma Faaliyetleri**

Yerel halkı kuşların korunması konusunda bilinçlendirmek için eğitim programları ve farkındalık kampanyaları düzenlenmelidir. Halkın projelere aktif katılımı sağlanarak yerel sahiplenme artırılabilir ve koruma çalışmalarının sürdürülebilirliği sağlanabilir.

- **Ekoturizmin Teşvik Edilmesi**

Kuş gözlem turizmi gibi ekoturizm faaliyetleri teşvik edilerek yerel ekonomiye katkı sağlanabilir. Bölgeye özel rotalar ve gözlem alanları tasarlanarak hem turizm potansiyeli artırılabilir hem de biyoçeşitliliğin korunması için farkındalık yaratılabilir.

- **Göç Yollarının Korunması**

Kuşların güvenli göçü için göç yolları üzerindeki doğal habitatlar korunmalı ve restore edilmelidir. Kuş popülasyonlarının devamlılığı için göç yollarının korunması büyük önem taşımaktadır.

- **Sulak Alanların ve Sulak Alanların Geliştirilmesi**

Dicle Nehri üzerindeki sulak alanların korunması ve savakların oluşturulması hem su kalitesini artırabilir hem de kuş habitatlarını iyileştirebilir. Bu tür çalışmalar sulak alan ekosistemlerinin sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır.

- **Yerel Türlerin Korunması ve Çeşitliliğin Artırılması**

Ekosistem dengesi sadece kuş türlerinin değil, kuşlara yiyecek ve barınak sağlayan yerel bitki ve hayvan türlerinin de korunmasıyla sağlanmalıdır. Bu yaklaşım biyoçeşitliliğin bütüncül bir şekilde korunmasına yardımcı olacaktır.

- **Uzun Vadeli İzleme ve Raporlama Sistemleri**

Bölgedeki kuş türlerini ve ekosistem değişikliklerini izlemek için sürekli bir raporlama ve izleme mekanizması kurulmalıdır. Bu sistem, koruma çalışmalarının etkinliğinin değerlendirilmesi ve gerekli stratejik düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Bismil Ovası'nda kuş gözlemciliğinin geliştirilmesi ve biyoçeşitliliğin artırılması hem ekosistemlerin korunması hem de yerel kalkınma açısından büyük önem taşımaktadır. Yukarıda belirtilen önerilerin hayata geçirilmesi sadece kuş türlerini değil tüm ekosistemi destekleyen sürdürülebilir çözümler sağlayacaktır. Bu stratejik yaklaşımlar, kamu bilinci ve aktif katılımı birleştğinde Bismil Ovası'nın ekolojik, ekonomik ve kültürel mirasının korunmasını sağlayacaktır. Bu çabalar aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasına da önemli bir katkı sağlayacaktır.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİ

Mezopotamya bölgesinin önemli bir parçası olan Bismil Ovası, Dicle Nehri'nin verimli sulama alanları arasında yer almaktadır. Tarımsal faaliyetler ve biyoçeşitlilik açısından önemli bir potansiyele sahip olan ova, sulak alanları ve kuş göç yolları ile de dikkat çekmektedir (Özgen ve Özçağlar, 2017). Bu özellikleri nedeniyle bölge zengin bir biyoçeşitliliğe ev sahipliği yapmakta ve özellikle çeşitli kuş türleri için kritik bir habitat görevi görmektedir. Ancak tarımsal faaliyetlerin yaygınlaşması ve antropojenik etkiler bölgedeki doğal yaşam alanlarını ciddi şekilde tehdit etmektedir.

Bismil Ovası'ndaki habitat alanlarının korunması ve biyoçeşitliliğin artırılması, bölgenin ekolojik dengesinin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu hedeflere ulaşılması doğal yaşamın desteklenmesi ve sürdürülebilir kalkınma stratejileri doğrultusunda gerçekleştirilebilir. Bu bağlamda, doğal yaşam alanlarının iyileştirilmesi ve yerel ekosistemlerin oluşturulması, biyoçeşitliliğin sürdürülebilir yönetimi için kritik bir adım olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu süreçte karşılaşılabilecek zorluklar dikkatle analiz edilmeli ve çözüm odaklı yaklaşımlar benimsenmelidir. Bu tür çabaların başarılı olabilmesi için yerel ve ulusal düzeyde aktif katılım ve destek şarttır (Çelebi Deniz, 2013). Bu sayede bölgedeki biyoçeşitliliğin korunması ve gelecek nesillere aktarılması mümkün olacaktır.

Bismil Vadisi ve çevresindeki ekosistemlerin korunması ve biyoçeşitliliğin artırılmasına yönelik çalışmalar, sürdürülebilir ekoturizm uygulamaları başta olmak üzere doğa temelli turizm faaliyetlerinin teşvik edilmesiyle desteklenebilir. Bu bağlamda, kuş gözlemciliği gibi faaliyetler biyoçeşitliliği koruma, kamu bilincini artırma ve yerel topluluklara ekonomik fayda sağlama potansiyeline sahip umut verici bir araç olarak değerlendirilmektedir (Mera Bravo vd., 2024). Örneğin, Alaska'da kuş gözlem turizmi yaklaşık 4.000 kişiye istihdam sağlamış ve 2016 yılında 378 milyon dolarlık ziyaretçi harcaması yaratmıştır (Schwoerer & Dawson, 2022). Bu tür turizm faaliyetleri genellikle iyi eğitilmiş ve yüksek gelirli katılımcılar tarafından gerçekleştirildiği için, toplum temelli koruma çabalarına önemli katkılarda bulunma potansiyeline sahiptir (Şekercioğlu, 2002).

Ancak, kuş gözlemciliği gibi ekoturizm faaliyetlerinin koruma değerini en üst düzeye çıkarmak için, bu tür uygulamaların ekonomik ve çevresel etkileri konusunda daha kapsamlı araştırmalar yapılması gerekmektedir. Ayrıca, kuş habitatlarına yönelik potansiyel rahatsızlıkların en aza indirilmesi ve yerel topluluklara yönelik mali katkıların artırılması, bu faaliyetlerin sürdürülebilirliği açısından kritik önem taşımaktadır (Şekercioğlu, 2002). Özellikle Bismil Vadisi gibi biyolojik çeşitlilik açısından zengin alanlarda, kuş popülasyonlarının düzenli olarak izlenmesi, tür koruma önceliklerinin belirlenmesi ve iklim değişikliği, habitat kaybı ve hastalıklar gibi büyük ölçekli tehditlerin etkin bir şekilde ele alınması büyük önem taşımaktadır (Rich, 2003).

Bu bağlamda sulak alanlardaki mevsimsel ve yıllık değişimlerin izlenmesi, ekosistem hizmetlerinin ekonomik değerinin belirlenmesi ve yerel halkın çevre bilincinin artırılmasına yönelik eğitim programlarının uygulanması Bismil Vadisi'nin ekolojik ve sosyal sürdürülebilirliğine katkı sağlayacak önemli adımlar olarak değerlendirilebilir. Bu tür çalışmalar hem bölgenin doğal kaynaklarını korumayı hem de yerel halkın ekonomik ve sosyal refahını artırmayı hedefleyen bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır.

Bu çalışma literatürden elde edilen verilen doküman analizlerini kapsamaktadır; bağlamda ileride yapılacak olan çalışmalar için sahaya inip yerinde gözlemler yapılmalı, türlerin tespiti ve günlük yaşamına entegre edilmesinde sınıflandırılmalar kullanılmalıdır. Ayrıca toplum ve ekoloji arasında bir olumlu izlenim oluşturmak amacıyla nitel veya nicel çalışmalara yürütülebilir. Nitel çalışmalar bağlamında yarı yapılandırılmış görüşmeler uygulanıp, bireylerin ilgili konuya yönelik düşünce ve önerileri çalışmalara eklenebilir. İlâveten nicel olarak yapılacak çalışmalarda ilgili alanda sayısal verilere danışılarak bireylere anketler uygulanabilir, bu anketler çerçevesinde hem bireylerin görüşlerine başvurulabilir hem de gelişimine yönelik objektif çözümler elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Aydoğdu, R., & Canan, K. O. Ç. (2023). Hevsel Bahçeleri'nin Kentsel Tarım Alanı Olarak Değerlendirilmesi. *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 11(2), 212-228.
- Başbuğ, İ. (2014) Cennet Bahçesi Hevsel, *Atlas*, 254
- Bravo, E.P., Jimenez, L.A., Calderon, T.A., & Intriago, H.O. (2024). Birdwatching as an Alternative for Forest

- Conservation. Revista de Gestão Social e Ambiental.
- Çelebi Deniz Z.(2013)., Bismil ilçe gelişme raporu, Karacadağ Kalkınma Ajansı
- Çepel, N.ve.Ergün,C, 2002. *Küresel Isınma ve Küresel İklim Değişikliği*,TEMA Yayın
- Demir, A. (2009). Küresel iklim değişikliğinin biyolojik çeşitlilik ve ekosistem kaynakları üzerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi*, 1(2), 37-54.
- Eken, G., Bozdoğan, M., İsfendiyaroğlu, S., Kılıç, D.T. ve Lise, Y. (editörler) (2006). Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları. Doğa Derneği. Ankara
- Işık K. (2006) Biyolojik Çeşitlilik, https://www.researchgate.net/profile/Kani-Isik/publication/215472338_Biyolojik_Cesitlilik/Links/62414fb67931cc7ccff4828/Biyolojik-Cesitlilik.pdf
- İnan, H. Z. (2020). Reggio Emilia-ilhamlı dokümantasyon çalışmasının doküman incelemesi yöntemiyle değerlendirilmesi.
- Karadaban, A., Kaplan, C., Özek, Ö., Çaksu, C., Aküzüm, F., & Aydın, M. (2024). Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelenmesi. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal (Smart Journal)*, 9(67), 2666-2670.
- Karademir, n. (2022). Diyarbakır'da bir kültürel miras turizmi ögesi: hevsel bahçeleri. *Social mentality and researcher thinkers journal (smart journal)*, 7(42), 377-389.
- Karadoğan, S., & Assenat, M. (2017). Amida (Université Paul-Valéry Montpellier 3) Atölyesi ve Çalışmaları. *Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Dergisi*, 8(2), 285-292.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kılıç, A., & Karaka, R. (2006). Bismil (Diyarbakır)'de üreyen leylek (*Ciconia ciconia*) popülasyonunda 2003-2004 üreme döneminin karşılaştırılması [Comparison of the breeding population of White Stork (*Ciconia ciconia*) in Bismil (Diyarbakır) in 2003-2004 breeding seasons]. VI. *Ulusal ve Ekoloji Çevre Kongresi, Diyarbakır*, 265-271.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kışlahoğlu, M. ve Berkes, F., (2003). *Ekoloji ve çevre bilimleri*. Remzi Kitabevi
- M. E. A. (2005). Ecosystems and Human Well-Being: wetlands and water synthesis
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I-II*. Cilt (5. Basım). İstanbul: Yayın Odası. No. 38. İstanbul,
- Özgen N. Ve Özçağlar A., (2017). *Coğrafi Bilimler Dergisi*, Cilt: 15 Sayı: 1, 77
- Rich, T.D. (2003). Conserving Bird Biodiversity: General Principles and their Application.
- Schwoerer, T., & Dawson, N.G. (2022). Small sight—Big might: Economic impact of bird tourism shows opportunities for rural communities and biodiversity conservation. *PLoS ONE*, 17.
- Şekercioğlu, Ç.H. (2002). Impacts of birdwatching on human and avian communities. *Environmental Conservation*, 29, 282 - 289.
- V. Tolan, VI. *Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi Bildirileri*, “Yaşam ve Ortam” 265-271.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

URL Kaynakları

URL-1

<https://bolge10.tarimorman.gov.tr/Menu/94/Biyolojik-Cesitlilik-Nedir-Ve-Neden-Onemlidir>

URL-2

https://www.karacadag.gov.tr/Dokuman/Dosya/www.karacadag.org.tr_248_VE6D38WN_bismil_ilcesi_gelisme_raporu.pdf)

URL-3

<https://diyarbakirhafizasi.org/dicle-nin-faunasi/>

URL4

<http://www.turktarim.gov.tr/Haber/680/firat-ve-diclenin-endemik-turu-firat-kaplumbagasi->

URL-5

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bax%C3%A7ey%C3%AAn_Hewsel%C3%AA_

URL-6

<https://www.diyarbakirsoz.com/guncel/oloniler-halinde-220898>

URL-8

<https://earth.google.com/web/>

URL-9

<https://earth.google.com/web/>

Peculiarities of Political Parties Program Documents in the 2024 Parliamentary Elections (Case from Georgia)

Manana DARCHASHVILI¹

ARTICLE INFO:

Copyright & License: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 license.

Similarity Report: Received

Article Type: Research Article

Article Registration Date: 28.02.2025

Approval Date: 22.03.2025

Citation: Darchashvili, M. (2025). Peculiarities of Political Parties Program Documents in the 2024 Parliamentary Elections (Case from Georgia). Journal of Current Debates in Social Sciences, 8(1), 25-33.

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/cudes.80957>

Abstract

Political parties are the main axis of modern politics and a fundamental tool for establishing democracy. It represents the main source of communication between the state and civil society. The activity of political parties is especially noticeable during the election period, especially at the current stage, when Georgian political reality is facing quite significant challenges. According to the European Neighborhood Policy, broad political pluralism is to be promoted in the country, which implies strengthening the role and functioning of political parties in Georgia. The results of a study of election promises made by political entities in the 2024 parliamentary elections showed that there arose many questions about the mechanisms for their implementation, and were considered controversial. In addition, the analysis of pre-election platforms revealed that in most cases, political entities avoided talking about specific ways to fulfill the promises set out in the program, which can be explained by the caution of political entities and the lack of public accountability.

Keywords: Georgia, politics, elections, parties, programs, election subjects, promises.

¹ Researcher at the Institute for Political Studies, Ilia State University; Prof. Georgian Technical University, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7414-5160>, E-mail: mananadarchashvili@gmail.com.

1. INTRODUCTION

After the declaration of state independence, a multi-party system was created in Georgia. Various political entities periodically appear on the political map of the country. Thus, one can claim that the process of forming political parties in Georgia is quite dynamic. The study concerns the 2024 parliamentary elections, the vision of actions, plans, and presented initiatives set out by political parties in their election programs, which the parties promised to implement in society if they came to power. Furthermore, it is also necessary to determine whether there is a connection between party programs and the possibility of a party winning elections, and if such a correlation exists, how high it is.

During the research, the selection of political subjects in the election cycle of 2024 was determined based on the activities recorded in the pre-election period, the political parties that passed the electoral threshold, and those that have more opportunities compared to others. Research of political party programs, which has recently become quite active in Georgia, has been characterized by significant results in other countries since the 1980s. In his study, Klingemann, the head of one of the well-known research groups studying political party manifestos, reveals that election programs represent the official vision of parties. Moreover, to achieve intra-party consensus, they also perform the function of attracting voters through fixed statements in the platforms and ultimately winning elections, which is of great importance in the activities of a political party (Klingemann et al., 1994).

It is necessary to note the importance of the materials published on the official website named "Partiebi.ge", as part of a project funded by the Embassy of the Kingdom of the Netherlands, along with various other materials, when studying the program priorities of the parties (EECMD, 2024). This is a significant contribution to public awareness, comparison and observation of researchers, and the presentation of comparative analysis. All electoral political entities can participate in this EECMD project. This initiative allows political parties to formulate their visions/approaches to the main challenges facing the country through a questionnaire sent before the elections. Although election subjects publish their program documents in print and electronically, this draft format provides a better comparison and more opportunities to express opinions on a specific issue. The web platform allows for easier comparison of political competitors' responses to the same issue (we have to say that the political entity "United National Movement" #5 did not participate in this project at all).

1.1. Pre-election political situation in Georgia

For Georgia, as for all UN member states, the Universal Declaration of Human Rights recognizes that everyone has the right to take part in the governmental processes of his country, directly or through freely elected representatives. In addition, everyone has the right to equal access to public service in his country. The will of the people shall be the basis of the authority of government: this will shall be expressed in periodic and genuine elections based on universal and equal suffrage and held by secret vote or by equivalent free voting procedures (UN, 1949).

It is worthy to mention the current legislation of Georgia does not pose any serious obstacles to the creation of political associations. The right of citizens of Georgia to create a political party and participate in its activities is a constitutional guarantee (Parliament of Georgia, 1995), and the rules for its functioning are established in the Organic Law of Georgia On Political Associations of Citizens (Parliament of Georgia, 1997). Georgian legislation ensures the creation and functioning of political parties and protection from state interference in their activities.

Thus, referring to the above-mentioned facts, we can say that the work is not only topical but also important, as it has attracted great interest from both local actors and international partners. The creation of legal foundations and a legislative framework for holding competitive, democratic elections began in the 1990s and is still developing nowadays.

The Constitution of Georgia represents the legal basis for holding parliamentary elections, which generally recognizes principles and norms of international law in the field of human rights, the Electoral Code of Georgia, other legislative acts, as well as legal acts of the electoral administration.

The official pre-election campaign of 2024 in Georgia started in conditions of strong political polarization. The situation was exacerbated by the promises of the leaders of the ruling party,

Georgian Dream - Democratic Georgia, to declare the main opposition unions unconstitutional if they received a constitutional majority. The controversy was fueled by the adoption of the Law on Transparency of Foreign Influence by the Georgian Parliament on May 28, 2024. The aforementioned law was criticized by several local and international organizations, and according to their assessment, the mentioned law was against the European and democratic development of the country (ISFED, 2024). However, the ruling team has repeatedly stated regarding the draft law "On Transparency of Foreign Influence", and has also published the text of the draft law and a statement stating that "to date, not a single opponent has been able to present an argument as to why the draft law, or at least one of its clauses, could be Russian or unappropriated" (Interpress News, 2024).

The work is an attempt to objectively present the involvement of political parties in the 2024 parliamentary elections, a comparative analysis of the program proposals proposed for the pre-elections (in various directions), and the main characteristics of the elections. These issues are an important issue of current politics. The paper deals with the issues of selected 5 parties that passed the electoral threshold (a total number of participant parties - 19. The number of voters in the unified list (according to data from 14.10.2024) was 3,495,789, here we have to mention that 1,866,323 were women and 1,629,466 men). Selected parties names - "Coalition for Change Gvaramia, Melia, Girchi, and Droa" (#4 - received votes - 229,161, 11.03%, received mandates - 19); "United National Movement" (#5 - received votes - 211,216, 10.17%, received mandates - 16); "Strong Georgia - Lelo for the People, for Freedom" (#9 - received votes - 182,922, 8.81%, received mandates - 14); "Gakharia for Georgia" (#25 - received votes - 161,521, 7.78%, received mandates - 12), "Georgian Dream" (#41 - received votes - 1,120,053, 53.93%, received mandates - 89).

1.2. Pre-election promises of the winning political entities in the 2024 parliamentary elections

The sectoral division of the work was focused on such relevant, important (although there were many) issues for the country, as the issue of foreign policy, environmental protection, education, and women's political involvement.

1.3. Foreign policy issue

Generally, every country needs to develop the right foreign policy course. It is important to take care of and determine the establishment and strengthening of military-strategic partners, and cooperation with various countries. That is why, as a rule, this issue occupies a special place in the pre-election documents of political entities. In this regard, The United National Movement, in its short list of promises - "5 Priorities of Unity" – considers the mentioned this issue as the top priority and mentions three vital approaches to it. 1. An EU passport, and 14 billion euros of European support for the reconstruction of the country. 2. Visa-free travel to the USA. 3. An independent anti-corruption service staffed under the supervision of the European Union (Interpress News, 2024).

"Coalition for Change Gvaramia, Melia, Girchi, Droa" at the top of their four main directions for systemic change is the opening of negotiations with the European Union. They intended to address the European Union within four days of coming to power, to initiate negotiations on membership. For them, the country's well-being, and its future, were associated with EU membership. In particular, with security and peace, European education, healthcare, and economic development. They assumed that in 2030 Georgia will become a member of the European Union. They planned to start active work for visa-free travel and free trade with the US, claiming that Georgia would be the 5th country in the world to have a free trade agreement with the US, the European Union, and China. In addition, they planned to return Georgia to its historical role as a corridor connecting Europe and Asia, realizing the potential of the country's geographical location - Georgia would become the only safe and unsanctioned corridor between Europe and Asia (Coalition for Change, 2024).

The political union - "Strong Georgia - Lelo, for the People, for Freedom" (United Georgia Lelo, for the People, for Freedom, 2024) in its pre-election plan "Ilia's Way", which contains three main promises, gives the prior place to "European future and EU membership", which mentions joining the EU in a short time; and the rapid implementation of the 9 recommendations from the EU to Georgia. It mentions the opportunities that Georgia would receive before and after accession. They

discussed attracting foreign investments and implementing infrastructure projects of geopolitical importance, which would allow Georgia to be presented as an important global supply hub. Georgia would effectively use the potential of a free trade agreement with the European Union. The country would have visa-free travel to the United States. Free trade with the United States, Japan, South Korea, and Brazil. The existing trade regime with Georgia's neighbors would be maintained (Strong Georgia - Lelo, for the People, for Freedom, 2024).

The "Gakharia for Georgia" (Gakharia for Georgia, 2024) program states that Georgia's foreign priorities stem from national interests and involve building a European state, where the sovereign, peaceful, and democratic development of the country is ensured. The "Gakharia for Georgia" team planned to join the European Union as soon as possible. They considered EU membership to be the best path to peaceful reintegration for the people living in occupied Abkhazia and the Tskhinvali region, as well as the rest of Georgia. In parallel with the EU, they planned to promote Georgia's accession to NATO. However, their goal was to join the alliance without a "Membership Action Plan" (MAP), as was the case with Finland and Sweden.

The ruling team of the political union "Georgian Dream" (Campaign Newspaper, 2024), when defining foreign policy, considered the resetting of relations with the US and the European Union as a national task. They stated that they did not like the relationship that existed at that time. They planned to take steps to reset relations and hoped that this would happen next year, after the end of the war in Ukraine. Among the priorities for cooperation, it is worth noting: deepening cooperation with NATO; strategic partnership with China, which was given great importance both from a political and economic perspective; they planned to maintain and deepen good-neighborly relations and strategic partnerships with Armenia, Azerbaijan, and Turkey; they considered a pragmatic policy and peaceful resolution of conflicts with Russia necessary.

1.4. Environmental protection issue

The agenda of modern progressive humanity, at the state and public (in various directions) levels, includes a whole system of measures aimed at harmonizing with nature, concerning ecology and the protection and restoration of natural resources. Georgian reality, representatives of the political spectrum, although they devote a certain place to the natural environment in their program documents, some of them refrain from mentioning this at all. However, public interest in this issue is very high, and recent events (the Oni tragedy) have intensified the approach to ensuring the maintenance of natural balance in the country.

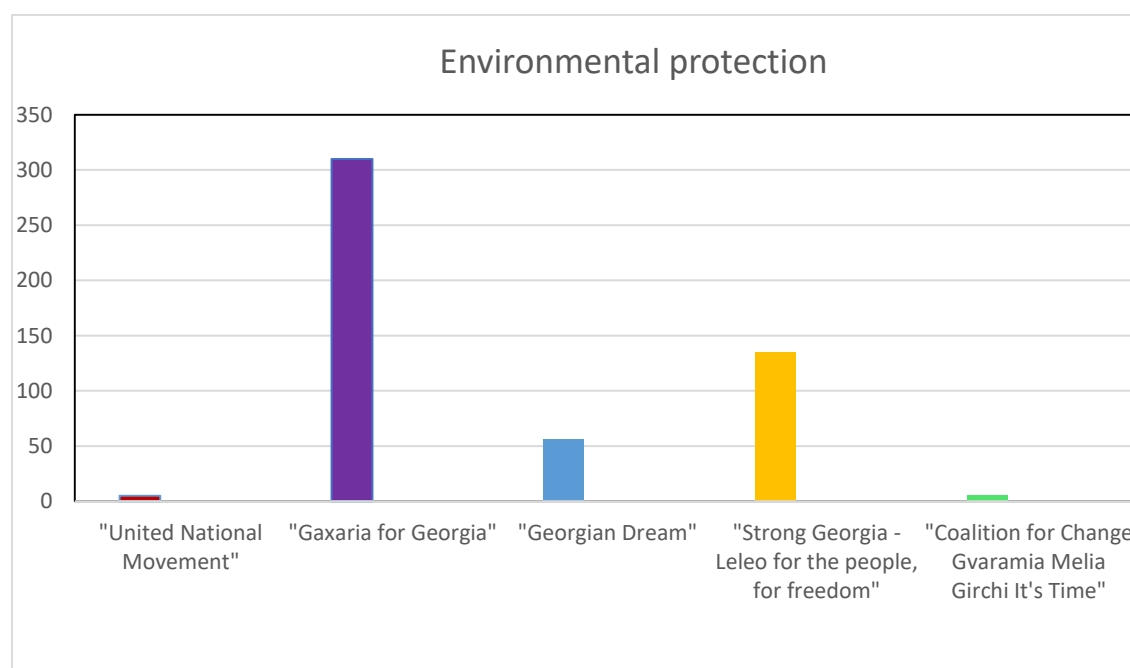
According to the wealth of information, it is clear that modern Georgian politics is motivated to formulate a national environmental policy following modern international requirements. However, we can claim that two of the political entities "United National Movement" and "Coalition for Change Gvaramia, Melia, Girchi, Droa" did not discuss the issue. Nevertheless, the remaining entities consider it quite necessary and imperative to strengthen environmental policy for the prediction, prevention, and damage reduction of natural disasters in the country (see Chart #1).

"Strong Georgia - Lelo for the People, for Freedom" in its program document one of the 9 main target issues is "Environmental Protection, Climate Change and Ecological Security". Moreover, attention is paid to issues such as: managing the risks of disasters caused by climate change using new technologies and raising the awareness of the population; ensuring high public involvement in the development of a national climate change risk forecasting, mitigation, and adaptation strategy, and action plan; promoting sustainable development - strict control and rational use of natural resources. In the context of the development of a "green" economy, the preservation and development of natural resources appropriate for future generations, both quantitatively and qualitatively; increasing public participation in environmental protection activities. Georgia is a country producing ecologically safe agricultural products (this section discusses soil research, promotion of the use of ecologically safe auxiliary means in agriculture, etc.); reducing the negative impact of man on the environment (reduction of air pollutants, fuel quality control, introduction and control of sanitary and hygienic standards, etc.). In this case, it touches The Black Sea, since it borders with the European Union. This direction included the preservation and development of ecosystem sustainability in the process of using the economic potential of the Black Sea. It discussed the following: strengthening the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources Management as a vitally important agency; raising awareness of the population on

climate change and environmental protection issues, promoting formal and informal education; accelerating the implementation of obligations under international agreements and public monitoring. Since it implied strengthening the cooperation of the Georgian government with the European Union countries, approximation of legislation, international organizations, and active participation in international projects on climate change and environmental protection (Strong Georgia - Leleo for the People, for Freedom, 2024).

The political entity - "Gakharia for Georgia" program highlights the environmental protection and the rational use of natural resources in the process of economic development, and their preservation for future generations. Their vision for the development of a green economy includes 4 main directions: ensuring a fair and transparent process of natural resource management - expanding environmental protection mechanisms; developing infrastructure for renewable energy sources, green industry, and innovations - supporting green "startup" projects, sustainable urban policy - including a law on the right of citizens to green spaces, waste management, etc. The political union planned several activities in the direction of environmental institutional development. It was intended to create a regional representation of the National Environmental Agency, which is particularly related to the functioning of the natural disaster system and is intended to strengthen the coordination mechanism. They intend to implement certain measures to increase access to environmental justice. Within the framework of environmental policy, the party's approach took into account 3 main priority areas: forests and biodiversity, climate and energy policy, and urban development.

The political union "Georgian Dream" planned to fully complete the work on early warning systems, so that the country would have early warning systems of modern standards. The area of protected territories would increase. Forests would be restored and planted. Pollution issues in large cities, such as Tbilisi and Rustavi, would be regulated. Air pollution levels would be reduced and work in this direction would be actively continued (see Chart #1).

1.5. Education issue

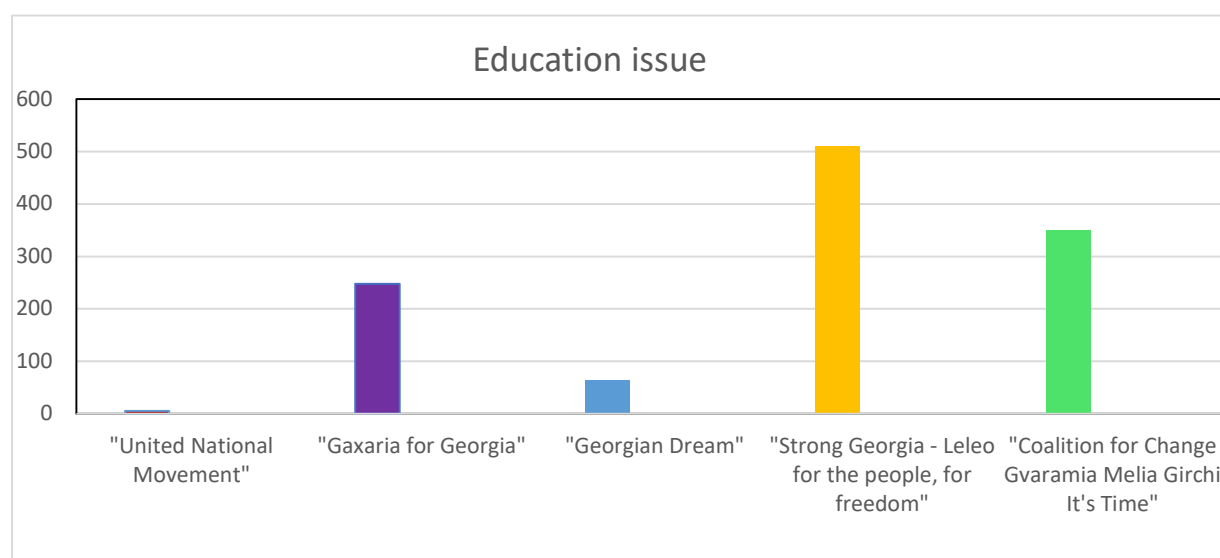
Political parties in Georgia have always been well aware of the role of education in the future of the country. Even at the modern stage, the winning in the elections parties in the elections (except for the United National Movement) devoted a special place to education policy, as they considered education to be an important factor in the process of building a successful state. The fact is that they raised issues at various levels of education and various initiatives were aimed at producing educated and competitive generations. All planned steps were aimed at developing the education system in the country so that the educational sphere of the country could be provided with a deep understanding of national and universal values.

"Strong Georgia - Lele for the People, for Freedom" stated in its program document that "Strong Georgian Education is equal to European Education". Thus it is considered necessary to have equal access to quality education at the levels of preschool, school, higher and vocational education; freeing the system from government and party pressure through real decentralization and public participation; establishing European standards for everyone - with a well-functioning infrastructure, valued teaching staff, creating a school catering system and providing student housing. Moreover, the program considered two major challenges of the Georgian education system: a) the quality of education and b) the accessibility of education. They had detailed all the components of the program, therefore, the educational issue occupied an important, extensive place in their program.

"Coalition for Change Gvaramia, Melia, Girchi, Droa" in its program documents linked the happy and successful future of children to modern, high-quality education. By 2028, they plan to triple education funding to reach the EU average. This would mean that every child would have their educational deposit - a "piggy bank of knowledge", which would be designed to finance their education from kindergarten onwards, and the money would be available only for educational purposes. Funded higher education - "Knowledge Piggy Bank" - considered educational goals at the university level, which was expressed in the support of students in several directions; high-quality vocational education was also noted - with a guarantee of employment; in addition, the education system was to be free from political influence and decentralized.

The "Gakharia for Georgia" program, regarding the issue of education, states that education creates the fundamental foundations for the development of the country, society, and each of its members, and enables a person to become a free and independent citizen. Through quality education, citizens can make a significant contribution to the creation of personal, social, and national well-being. The program considered all levels of education, from pre-school to higher education. Their vision was based on three main pillars of quality education, educational infrastructure, and access to education. Particularly: 1. Quality education; 2. Educational infrastructure and inclusive environment; 3. Access to education and ensuring sustainable financing. The goal of the political team was to create an educational model that would provide quality and inclusive education, foster critical thinking, creativity, civic awareness, and responsibility, and ensure academic and social growth and the opportunity for lifelong learning and retraining (Gakharia for Georgia, 2024).

The political union "Georgian Dream" planned, within the framework of the next four-year program: to continue supporting the educational programs of the Patriarchate; to build and rehabilitate more than 500 schools; to build and rehabilitate vocational schools with 200 million GEL; to expand the infrastructure of Kutaisi International University for 20,000 students following modern standards. It was planned to create a new campus for Tbilisi State University in the vicinity of Rustavi, which would be provided with modern educational and sports infrastructure and dormitories (see Chart #2).

1.6. Women's political participation

The entire election year, 2024 was a very tense period for Georgia, and one of the issues that became the subject of widespread criticism and controversy was the adoption of a law on the abolition of gender quotas in the country. In Georgia, the discussion on the issue of women's involvement in politics has been very active in recent years. In every election cycle, parliamentary and local elections have been preceded by heated discussions about increasing women's representation in politics. One of the important features of the 2024 parliamentary elections is that the Parliament of Georgia (04.04. 2024) adopted an amendment to the "Election Code" regarding the abolition of gender quotas (Bubashvili, 2024). According to the amendment, political parties would no longer be required to compile their electoral lists following gender quota requirements. Under the previous wording of the Election Code, one in four candidates on a party list had to be a woman. According to the initiators of the bill, the abolition of quotas would create equal conditions, and women and men would be equal in rights.

Given the urgency of the issue and the tense situation during the pre-election process, we believe that parties should have made more extensive statements about women's participation in their pre-election promises. This was exacerbated by the data of the Inter-Parliamentary Union (IPU), according to which Georgia ranks 128th out of 191 countries in terms of women's representation in parliament. We have to say that only two entities from the parties studied - "Strong Georgia - Lelo, for the People, for Freedom" and "Gakharia for Georgia" - mention this issue. However, their statements are limited to very dry expressions. Particularly, in the first case, "political empowerment of women - more women at the reins of the country's governance!" and in the second case, the political entity – "Gakharia for Georgia" – generally focused on "building a free, solidary society" with a very general approach. The fact is that although the abolition of gender quotas was widely publicized during the amendments to the "Election Code," this was not mentioned much in the pre-election promises of political parties.

During the 2024 parliamentary elections, the election promises made by political entities specifically the mechanisms for their implementation, raised many questions and were considered controversial. It is also worth mentioning that certain social problems have often been ignored altogether. In this case, we have to say that the topic of demography appeared among such areas, which are given less attention by political parties. The question about the intention to implement any kind of policy to improve the demographic picture (declining birth rate, mass emigration, etc.) was not answered. None of the subjects responded. Such issues as road safety, Ukrainian refugees, the associated trio format, etc. remained unanswered as well.

2. PURPOSE

The paper aims to study and analyze the 2024 parliamentary election process in Georgia, the program documents of political parties with many important features. Moreover, it clarifies to what extent each electoral subject that has overcome the barriers is oriented towards covering all spheres of public life in its program documents, or whether it is limited and focuses only on individual elements. At the same time, the study is also focused on clarifying the extent to which a political entity offers population-specific mechanisms for solving a particular issue or public problem.

3. METHOD

To fully study the issue, we selected a method proven in political party research - content analysis, along with historical and comparative analysis. During the pre-election period, there were printed programs of political entities. The volume of political party programs allows us to translate textual material, in some cases, into quantitative indicators to more accurately calculate the frequency of a particular characteristic. Using the method of situational analysis of political processes, by studying relevant documents and empirical material, the involvement of political parties in Georgia in the parliamentary elections is described and presented. The current political situation during the 2024 parliamentary elections, the parties' pre-election documents and programs are discussed, because in Georgia, party promises and the possibilities of their fulfillment have recently become a subject of constant interest for both the government and society. In this regard, attention is focused on the main characteristics of the Georgian election experience, the overall dynamics,

the specifics that have emerged over time, and the study of the transformation of the pre-election process.

4. CONCLUSION

Studying the program documents of the political entities participating in the 2024 parliamentary elections allows the following conclusions to be drawn:

- Interest in the 2024 parliamentary elections within the country and beyond its borders was primarily due to the tense political and public opposition that preceded the parliamentary elections.
- During the 2024 election campaign, due to the high controversy, followed by polarization compared to other election cycles, the role and importance of party program documents, and the so-called party platforms, lost their importance. Despite the interest of the public, instead of political parties focusing on public problems and offering concrete solutions to them, short statements and presentations were made (and that too with a delay, with a few exceptions).
- During the 2024 parliamentary elections, the main political entities, which were working in a “competition” mode, opposing each other, did not bother to disclose their pre-election programs. However, it is also important that when advertising programmatic materials (“competition” was felt here too), they began to do so at the beginning of the year.
- The 2024 parliamentary elections and its pre-election process were held against the street protests.
- In the 2024 parliamentary elections, all of the political entities studied in the paper (except the National Movement) participated and expressed their opinions in the survey conducted by Partiebige within the framework of a project funded by the Embassy of the Kingdom of the Netherlands. The pre-election approaches they presented included public problems and specific opportunities for solving them.
- Analysis of the program documents for the 2024 parliamentary elections gives the ground to conclude that, based on the active intervention and support of the Dutch side (Partiebige), the platforms presented by the electoral subjects during the 2024 parliamentary elections had a heterogeneous nature (unlike previous election platforms). Particularly, the thematic division became much more complicated and required a special approach when working.
- As for the United National Movement, they mainly had 5 code words that determined their main priorities. Thus, the United National Movement focused on - Yes to Europe, income growth, and protection of pensioners, strong families, and the reduction of prices.
- In the 2024 parliamentary elections, (as before) the factor of the leader, the personality, was even more important. This is confirmed by the fact that in the absence of a strong leader, numerous attempts to form a serious opposition coalition failed. It became obvious that even in the presence of pre-election programs, electoral subjects were largely guided by the personality factor, rather than program documents, to attract voters.
- Analysis of the 2024 pre-election platforms reveals that in most cases, political entities were cautious about discussing specific ways and deadlines for fulfilling the promises worked out in the program, which can be explained by the caution of political entities and the lack of public accountability.

REFERENCES

- Bubashvili, M. (2024). *Free, fair, and equal electoral and political cycle in 2022-2025*. USAID & Georgian Young Lawyers Association.
- Coalition for Change. (2024). *The future is yours*. Retrieved from <https://4change.ge/static/pdf/%E1%83%A1%E1%83%A0%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%98%E1%83%9E%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%A5%E1%83%A2%E1%83%98.pdf>.

- Campaign Newspaper. (2024). *Election program of the political union "Georgian Dream"*. Special Newspaper, 4.
- EECMD. (2024). *Compare Electoral Programs by Topic*. Retrieved from <https://partiebi.com/2021/eng/home>.
- Gakharia for People. (2024). *Manifesto for a Decent Life, Election Program 2024*. Retrieved from <https://forgeo.ge/upload/documents/bc1qre8jdw2azrg6tf49wmp652wooxltdxmpk98xp.pdf>.
- International Society for Fair Elections and Democracy (ISFED). *Assessment of the environment leading up to the 2024 parliamentary elections*. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/1drcC1rOFynR7XCxHuHNdChT7k4rybFKs/view>.
- Interpress News. (2024). *Georgian Dream releases a statement regarding the draft law on "Transparency of Foreign Influence"*. Retrieved from <https://www.interpressnews.ge/ka/article/798207-kartuli-ocneba-ucxouri-gavlenis-gamchvirvalobis-shesaxe-b-kanonproektan-dakavshirebit-gancxadebas-avrcelebs/>.
- Interpress News. (2024). *"United National Movement" election program*. Retrieved from <https://www.interpressnews.ge/ka/article/814751-ertianoba-nacionaluri-mozraobis-saarchevno-programa/>.
- Klingemann, H., Hofferbert, R., Budge, I. (1994). *Parties, Policies, and Democracy (Theoretical Lenses on Public Policy)*. Westview Press.
- Parliament of Georgia. (1995). *Constitution of Georgia 1995*. Article 23. Retrieved from <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346?publication=36>.
- Parliament of Georgia. (1997). *On Political Associations of Citizens*. Retrieved from <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/28324?publication=44>.
- Strong Georgia - Lele for the People, for Freedom. (2024). *Election Plan Ilia's Way*. Retrieved from https://dzlieri9.ge/wp-content/uploads/2024/10/ilias-gza_sabetchdi.-tirazh-500-compressed.pdf.
- United Nations (UN). (1949). *United Nations Universal Declaration of Human Rights 1948*. Retrieved from <https://www.coali.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/act3.pdf>.

The Kosovo Issue: A Unique Case or a Negative Precedent in International Law?

Sophio MİDELASHVİLİ¹

ARTICLE INFO:

Copyright & License: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 license.

Similarity Report: Received

Article Type: Research Article

Article Registration Date: 11.03.2025

Approval Date: 27.03.2025

Citation: : Midelashvili, S. (2025). The Kosovo Issue: A Unique Case or a Negative Precedent in International Law? Journal of Current Debates in Social Sciences, 8(1), 34-40.

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/cudes.81140>

Abstract

The Kosovo conflict and its consequences, particularly the Western recognition of Kosovo as an independent state in 2008, have brought about notable changes in international politics. From the outset, most scholars predicted that this development would significantly influence contemporary international relations. The global community has been divided into two opposing camps: one side argued that recognizing Kosovo's independence could undermine the existing international order, while the other side viewed it as the only viable and effective resolution to the conflict. Against this backdrop, the concluding section of the paper seeks to address a critical question: Is the resolution of the Kosovo issue truly a unique case, or could it serve as a negative precedent, potentially triggering a domino effect on the global stage?

Key Words: Conflict, Kosovo, Secession, Self-determination, Territorial integrity.

¹ Georgian Technical University, ORCID: 0000-0002-2124-8174, midelashvilisop007@gtu.ge

1. INTRODUCTION

The events that took place in Kosovo during the 1990s, the escalation of the conflict, its consequences, and the recognition of Kosovo as an independent state by the Western world in 2008 brought significant changes to international politics. The majority of scholars in the fields of politics and international relations immediately expressed the view that this development would have a profound impact on modern international relations. The international community was divided into two camps: one argued that the recognition of Kosovo's independence would negatively affect the existing international order, while the other disagreed, considering it the only viable and necessary solution to resolve the conflict. The issue continues to be a relevant topic from both political and international legal perspectives and remains a subject of ongoing debate in academic circles. The varied reactions of third-party states to Kosovo's independence raise serious concerns about the defects of international law, which appear to allow for political maneuvering in the practice of recognizing Kosovo as an independent state.

1.1. Historical Background of the Kosovo Conflict

To fully understand the Kosovo conflict, it is essential to delve into its historical context, examining the causes and dynamics of its development.

Initially, it should be noted that Kosovo Albanians, like Albanians in Albania, consider themselves direct descendants of the Illyrians, one of the oldest peoples in the Balkans. However, by the 11th century, the territory of the former Yugoslavia, including Kosovo, had come under Serbian control, and the Illyrian language was called Albanian.

Kosovo holds a significant place and role in Serbian history. During the era of Serbian power, Kosovo was a key region, serving as the center of both the state and the church. The Battle of Pole in 1389, which took place on its territory, remains a central theme in Serbian national mythology.

Since the 19th century, both nations have harbored aspirations to create, on one hand, a Greater Albania, and on the other hand, a Greater Serbia—states that would unite all Albanians and all Serbs. After Kosovo was incorporated into Serbia, Kosovo Albanians attempted to join Albania, while Belgrade refused to recognize Albanians as a national minority.

Following World War II, Kosovo was granted autonomous status within Serbia, and under the 1974 constitution enacted by Josip Broz Tito, Kosovo remained an autonomous region of Serbia with expanded autonomy, essentially granting it the status of a federal unit (Balcer, 2003:49).

In the second article of the aforementioned constitution, it is stated that the Socialist Federal Republic of Yugoslavia consists of: “the Socialist Republic of Bosnia and Herzegovina, the Socialist Republic of Macedonia, the Socialist Republic of Serbia, along with the Socialist Autonomous Province of Vojvodina and the Socialist Autonomous Province of Kosovo within the Socialist Republic of Serbia, the Socialist Republic of Croatia, and the Socialist Republic of Montenegro.” As we can see, both autonomous provinces are listed alongside the republics and are considered not only constituent parts of Serbia but also part of the federation, which directly indicates a significant expansion of their real powers (Malashkhia, 2011:327). It is noteworthy that the 1977 Constitution of the Soviet Union does not recognize a constituent entity with a socialist autonomous status. This was an innovation in the Yugoslav constitution at the time, clearly aimed at expanding Kosovo's political rights.

Simultaneously, Albanians were recognized as a nationality equal to other Yugoslav peoples, and the Albanian language was declared an official language. The autonomous provinces were granted veto power on constitutional amendments within Serbia, allowing them to block changes without their consent. They also established their supreme courts, national banks, and gained control over financial resources previously managed federally.

During this period, however, Albanian birthrates increased, and there was an observable migration of ethnic Serbs out of Kosovo. Despite Kosovo's expanded autonomy, unlike Yugoslav republics, it was not granted the right to secede. Thus, Kosovo's position within the federal system was weaker compared to other republics. The primary demand of the Albanians was equality with other nations and the acquisition of republic status, which the Serbs opposed on the basis of the 1974 Constitution, viewing it as a precursor to secession.

The 1974 constitution, despite significantly expanding Kosovo's autonomy, deepened the discord between Albanians and Serbs, eventually contributing to armed conflict.

In the 1980s, student protests in Kosovo began with demands for better education and living conditions, but soon took on ethnic dimensions, with slogans demanding Kosovo's recognition as a republic. During this period, the Kosovo Albanian group, the Kosovo National Liberation Movement, was already active. In turn, representatives of Serbian academic circles called for the abolition of Kosovo's autonomy, which they viewed as a restoration of historical justice.

The rise to power of Slobodan Milošević in Serbia in 1987 and his policies toward Kosovo exacerbated the situation. With the implementation of the 1989 constitutional amendments, Kosovo's autonomous rights were restricted, and the persecution of ethnic Albanians began. This was preceded by the introduction of emergency measures on March 3, 1989, which placed the responsibility for maintaining order in Kosovo under federal structures. These measures led to significant protests and confrontations between demonstrators and law enforcement officers. In April 1990, the Presidium of the Yugoslav Federation withdrew federal forces from Kosovo, although the Serbian Ministry of Internal Affairs took direct control of the territory. On September 28, the new Constitution of Serbia came into effect, which provided for the abolition of autonomies in the Republic of Serbia (Malashkhia, 2011:330). In response, Kosovo Albanians launched civil disobedience campaigns, and in 1992, a referendum declared Kosovo's independence, recognized only by Albania.

Kosovo Albanians responded to Belgrade's decisions with civil protests and acts of civil disobedience. In 1992, Kosovo declared independence through a referendum, which was recognized only by Albania.

By 1996, the situation had become extremely tense, marked by armed attacks by the Kosovo Liberation Army on Serbian police units. In response, Serbian police dispersed demonstrations by Kosovo students and carried out raids, resulting in casualties among the Kosovars..

1.2. International Community Involvement in the Kosovo Conflict

In 1998, the international community became particularly active regarding the Kosovo issue. On March 31, 1998, the United Nations Security Council adopted Resolution 1160, which condemned the excessive use of force by Serbian police against peaceful citizens and demonstrators in Kosovo, as well as the terrorist acts committed by the Kosovo Liberation Army (KLA). The resolution also condemned external support for terrorist activities in Kosovo (United Nations, 1998).

In July 1998, the Kosovo Diplomatic Observer Mission began operating under the leadership of representatives from the United States and Russia to create secure conditions in the region. However, this coincided with an increase in the displacement of ethnic Albanians from Kosovo.

On September 23, 1998, the UN Security Council adopted another resolution, Resolution 1199, expressing concern over the growing number of refugees, which exceeded 230,000, with an estimated 50,000 people lacking shelter, according to the United Nations High Commissioner for Refugees. The resolution called for their safe return and held the Federal Republic of Yugoslavia responsible. It urged a peaceful resolution of the Kosovo issue by granting broad autonomous rights to the region while recognizing the sovereignty and territorial integrity of the Federal Republic of Yugoslavia. The resolution also called for effective conditions for international monitoring missions

in Kosovo. In its concluding part, the resolution noted that the Security Council would consider necessary measures to establish peace and restore stability in the region if appropriate steps were not taken (United Nations, 1999). The next day, on September 24, the North Atlantic Treaty Organization (NATO) approved an action plan concerning the Kosovo crisis, focusing on two directions: 1. Monitoring a ceasefire if hostilities were to end; 2. Air strikes, if necessary, could be employed as the conflict continues (Malashkhia, 2011:330).

Meanwhile, the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) made peace initiatives and attempted to mediate the conflict. Despite peace efforts, acts of violence in Kosovo continued, culminating on January 16, 1999, with the discovery of 45 Albanian corpses (including women and one child) in the village of Račak. On March 20, a massive offensive was launched by the Yugoslav army, resulting in numerous displaced Albanians and casualties.

Ultimately, this bloody conflict ended with military intervention by the North Atlantic Alliance, including airstrikes on both Yugoslav military facilities and the Serbian capital, Belgrade. On June 10, 1999, the airstrikes ceased after Yugoslav forces began withdrawing from Kosovo. On June 11 and 12, Russian and NATO forces entered Kosovo. Soon after, the process of returning displaced persons, numbering over 850,000, began.

NATO's involvement in this war was driven by humanitarian objectives, specifically to prevent genocide and ethnic cleansing. The displacement of over 850,000 Kosovo Albanians was indeed alarming, but the legality of NATO's involvement in the war remains a contentious issue under international law. It is worth noting that NATO's use of force in Kosovo, as it was neither a defensive measure nor sanctioned by the Security Council, violated the UN Charter (Midelashvili, 2014:33).

Following NATO's intervention, the UN Security Council adopted Resolution 1244 (1999), which authorized NATO-led international forces (KFOR) to ensure a secure environment in Kosovo and facilitate the safe return of all displaced persons and refugees to their homes. This resolution also established an international civilian presence - a temporary administration to guarantee autonomous rights for Kosovo's population within the Federal Republic of Yugoslavia. It aimed to create peaceful and normal living conditions for all residents of Kosovo until the region's final legal and political status was resolved (United Nations, 1999). For the next nine years, the UN participated in Kosovo's administration.

On February 2, 2007, UN Special Envoy Martti Ahtisaari presented a proposal regarding Kosovo's future political status (the so-called "Ahtisaari Plan"). Article 1 of the proposal stated that "Kosovo shall establish a multiethnic society governed democratically and with full respect for the rule of law by its legislative, executive, and judicial institutions." The same article granted Kosovo the right to enter into international agreements and request membership in international organizations. Article 9 outlined that Kosovo should establish its legislative, security, judicial, public, and civil institutions and implement its border control (Ahtisaari, 2007). The plan essentially envisioned both *de facto* and *de jure* independence for Kosovo.

In a letter dated March 26, 2007, UN Secretary-General Ban Ki-moon informed the Security Council President that "independence is the only path to a politically stable and economically viable Kosovo. Only in an independent Kosovo will its democratic institutions be fully accountable and responsible for their actions. This is crucial for ensuring the rule of law and effective protection of minorities. Under conditions of continued political uncertainty, peace and stability in Kosovo and the region will remain at risk. Independence is the best means to prevent this risk and represents the best opportunity for a sustainable long-term partnership between Kosovo and Serbia" (Ki-moon, 2007).

Resolving the Serbian-Albanian problem was extremely difficult due to the radically opposing interests of the two parties involved in the conflict. In 2007, four months of negotiations between the Serbian government and Kosovo Albanians, mediated by the European Union, Russia, and the United States ("the Troika"), ended without success. The parties could not reach an agreement on

Kosovo's final status. It was officially announced that no consensus was achieved because "neither side was willing to compromise on the fundamental issue of Kosovo's sovereignty" (Cismas,2010).

On February 17, 2008, Kosovo declared independence, which Serbia naturally refused to recognize. Kosovo and Serbia made separate efforts to gain support for their respective positions. Kosovo's independence was recognized by the United States and many other European countries, which believed that the ethnic cleansing and gross human rights violations committed by the Milošević regime against Kosovo Albanians made it impossible for Kosovo to remain part of Serbia. Proponents of Kosovo's independence argue that Kosovo represents a unique case and should not set a precedent. However, countries like Russia, China, India, Brazil, and others, including some EU and NATO member states, do not recognize Kosovo's independence. These nations emphasize the importance of respecting sovereignty and territorial integrity. They argue that such an approach to Kosovo could influence and encourage separatist movements in various countries (Siroky, 2021).

1.3. The Right to Self-Determination and the Kosovo Conflict

When discussing the Kosovo issue, it is impossible to overlook the right to self-determination, which is one of the fundamental principles of international law. International law grants all peoples the right to independently determine their political status and pursue economic, social, and cultural development.

Many questions arise regarding the right to self-determination, particularly during periods of intensified separatist movements. Initially, this right was referenced exclusively within a colonial context, but today its general interpretation in international documents allows for various interpretations.

It is worth noting that the international community has adopted numerous documents clarifying the essence of the right to self-determination, including the UN Charter, the International Covenant on Civil and Political Rights, the Helsinki Final Act, the 1970 Declaration on Friendly Relations, and others. In 1966, the covenants on civil and political rights and economic, social, and cultural rights were adopted.

These international documents state that the right to self-determination belongs to "peoples," but they do not specifically define who qualifies to exercise this principle. For example, in 1960, the UN General Assembly issued Resolution 1514(XV), known as the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. It declares that "all peoples have the right to self-determination; by virtue of that right they freely determine their political status and freely pursue their economic, social, and cultural development" (United nations, 1960). Naturally, the question arises: who can be considered a "people"? Although this issue remains contentious, it is unlikely that the UN intended to include individual ethnic or religious groups under this definition, as such an interpretation would endanger global stability. From a legal and political standpoint, it was necessary for the resolution's authors to provide this clarification from the outset.

Peter Malanczuk, in his book *Akehurst's Modern International Law*, notes that, with regard to secession, the right to self-determination does not apply to minorities living within a state, including compactly situated ethnic minorities. This position is also supported by the Declaration on Friendly Relations and the 1992 UN Declaration on Minorities (Malanchuk, 2005).

The general approach to interpreting the right to self-determination often allows for a selective application of this principle, which conflicts with the fundamental principles of the modern international system.

Considering international practice, the realization of the right to self-determination is generally viewed as granting expanded economic and political rights or broad autonomy to a particular territory. However, when a desire to establish a sovereign state emerges, the issue of secession

arises. Secession is typically achieved successfully and painlessly in the context of federal states, whereas it remains a problematic issue for unitary states and international law.

1.4. The Right to Secession and the Recognition of Kosovo as an Independent State

As a rule, the right to secession arises only in cases of colonial rule or occupation. It may also emerge when a group of people within a country is subject to discrimination, oppression, or exploitation. If the culture claiming independence faces extinction, and provided that secession would not result in new human rights violations, unilateral secession may be justified (Tsintsadze, 2011). Additionally, if a people are denied the possibility of internal self-determination within the country's borders, they may have the right to unilateral secession. Otherwise, groups must exercise their right to internal self-determination within the boundaries of the state.

From a legal perspective, the Quebec precedent is noteworthy when discussing unilateral secession. In this case, Canada's federal government sought the Supreme Court's opinion on the legitimacy of Quebec's unilateral secession. The court ruled that under Canadian law, Quebec does not have the right to unilateral secession. Furthermore, it confirmed that illegal secession cannot be legitimized by subsequent recognition from the international community, as "such recognition would not retroactively justify the act of secession under the Canadian constitution or international law" (Midelashvili, 2014).

A historical-political analysis of the Kosovo issue reveals that neither negotiations, nor the imposed embargo, nor the resolution adopted by the UN during the crisis yielded results or were able to stop the conflict, which led to the genocide of thousands of ethnic Albanians. In short, the situation devolved into crimes against humanity.

Despite the aforementioned international practices and approaches, in the case of Kosovo, emphasis was placed on the concept of remedial secession. According to the general consensus on the right to secession, remedial secession is permissible under the following circumstances:

- (a) There is a group of people constituting a numerical minority relative to the rest of the state's population but forming the majority in a specific region of the state.
- (b) The state from which the people wish to secede has been implicated in:

- Serious violations or outright denial of the people's right to internal self-determination;
- Serious and widespread violations of fundamental human rights against the group;
- A situation where peaceful means of resolving the conflict are no longer realistic or effective (Dugard, 2006).

Based on the analysis of the events of the Kosovo crisis, we must admit that the Kosovo conflict, with its characteristics, actually meets the criteria for remedial secession, which ultimately became the basis for the recognition of Kosovo as an independent state.

2. PURPOSE

The purpose of this article is to critically examine the issue of remedial secession, particularly in the context of Kosovo's declaration of independence. The article explores the legal and political dimensions of Kosovo's secession from Serbia, considering both the Western position advocating for Kosovo's right to self-determination and Serbia's claims regarding the violation of its territorial integrity. By analyzing the broader implications of Kosovo's independence, the article seeks to clarify the inconsistencies in international approaches to self-determination and territorial integrity, with the aim of addressing the potential risks of a domino effect on global geopolitics.

3. METHOD

This paper utilizes several research methods commonly employed in the social sciences, including content analysis, which involves examining relevant literary sources on the topic, and an analytical approach that combines both deductive and inductive reasoning. The study applies a comparative legal and political analysis to evaluate the legitimacy of Kosovo's declaration of independence and its subsequent international recognition. It reviews global reactions to Kosovo's independence, focusing specifically on the stances of Western countries and Russia. Additionally, the article investigates the geopolitical implications of Kosovo's recognition through a case study approach.

4. CONCLUSION

In analyzing remedial secession, we arrive at the conclusion that, based on the trajectory of events, the Western position advocating Kosovo's right to external self-determination and its establishment as an independent state can be justified. However, this conclusion does not negate Serbia's legitimate objections concerning the violation of its territorial integrity.

This duality underscores the urgent need to clarify the inconsistent approaches surrounding the realization of the right to self-determination. Such clarification is essential to prevent its manipulation for separatist purposes and to resolve the confrontation between the principles of self-determination and territorial integrity.

The recognition of an independent state is both a legal and political act in international law and must be analyzed in the context of the political considerations of third states.

Thus, the fundamental question that arises following Kosovo's recognition as an independent state is whether this resolution represents a unique case or sets a negative precedent, creating the risk of a domino effect on a global scale.

It is evident that the Western narrative of Kosovo as a unique case has not deterred the Russian Federation. Shortly after Kosovo's recognition, Russia responded by recognizing not one but two entities—Abkhazia and the so-called South Ossetia—as independent states, thereby establishing a new geopolitical reality. It is clear that Kosovo's recognition emboldened Russia in its political decisions, influencing events in Georgia and, more recently, in Ukraine (referring to the recognition of Luhansk and Donetsk regions). This influence has been openly acknowledged by Russia's political establishment, which cites Kosovo as an inspiration for its actions.

While searching for similarities and differences between the Kosovo conflict and conflicts in Georgia—where differences far outweigh similarities—we assert that Kosovo's independence should have had no impact on the status of Georgia's separatist regions. There is no legal basis for such an impact. However, the reality is that Russia's retaliation has primarily affected Georgia, which notably did not recognize Kosovo's independence.

Russia's recognition of Abkhazia and the so-called South Ossetia as independent states has significantly complicated the peace process, further diminishing the prospects of restoring Georgia's territorial integrity. This has made the search for solutions even more challenging.

REFERENCES

- Balcer, A. (2003). *Kosovo – The question of final status*. Centre for Eastern Studies, Warsaw.
Retrieved from https://aei.pitt.edu/58032/1/prace_10_1.pdf
- Malashkhia, S. (2011). *Anatomy of conflicts*. Tbilisi.

- United Nations. (1998). *Resolution 1160 (1998) adopted by the Security Council at its 3868th meeting, on 31 March 1998*. Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/252117>
- Midelashvili, S. (2014). *Problems of territorial integrity and separatism in Georgia*. Publishing House "Technical University", Tbilisi.
- United Nations. (1999). *Resolution 1244 (1999) adopted by the Security Council at its 4011th meeting, on 10 June 1999*. Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/274488?ln=en>
- Ahtisaari, M. (2007). *UN Special Envoy, Comprehensive proposal for the Kosovo status settlement (2 February 2007)*. Retrieved from <http://old.kuvendikosoves.org/common/docs/Comprehensive%20Proposal%20.pdf>
- Ban, K.-m. (2007). *Letter dated 26 March 2007 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council*. Retrieved from <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Kosovo%20S2007%20168.pdf>
- Cismas, I. (2010). *Secession in theory and practice: The case of Kosovo and beyond*. *Goettingen Journal of International Law*, 2(2).
- Siroky, D., Popovic, M., & Mirilovic, M. (2021). *Unilateral secession, international recognition, and great power contestation*. *Journal of Peace Research*, 58(5), 1055.
- United Nations. (1960). *Declaration on the granting of independence to colonial countries and peoples* (General Assembly resolution 1514 (XV) of 14 December 1960). Retrieved from <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/Independence.aspx>
- Malanchuk, P. (2005). *Akehurst's modern international law*. Tbilisi: Diogenes.
- Tsintsadze, P. (2011). *The principle of self-determination and territorial integrity in international law and real politics*. GTU.
- Dugard, J., & Raič, D. (2006). *The role of recognition in the law and practice of secession*. In M. G. Kohen (Ed.), *Secession: International law perspectives*. Cambridge University Press.

Integrating Multiculturalism into English Language Education: Approaches, Challenges and Benefits

Mehmet Veysi BABAYİĞİT¹
Murat ÇELİK²

ARTICLE INFO:

Copyright & License: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 license.

Similarity Report: Received

Article Type: Research Article

Article Registration Date: 14.03.2025

Approval Date: 27.03.2025

Citation: : Babayigit, M. V. & Çelik, M. (2025). Integrating Multiculturalism into English Language Education: Approaches, Challenges, and Benefits. *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 8(1), 41-50.

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/cudes.81215>

Abstract

This paper explores the integration of multiculturalism in English language education, emphasizing both the challenges and benefits of its implementation in an increasingly globalized world. As globalization intensifies, the need for communicative competence and cultural understanding becomes more critical, requiring the incorporation of multicultural approaches in language teaching. Utilizing a SWOT analysis, the study evaluates various pedagogical models, such as Content and Language Integrated Learning, which aim to blend language acquisition with cultural awareness. The findings reveal significant challenges, including insufficient teacher training, limited resources, and curriculum design complexities. However, opportunities for enhancing multicultural literacy, fostering empathy, and preparing students for effective cross-cultural communication are also identified. The paper argues that overcoming socio-political tensions and implementing context-specific strategies may be key to successful integration. Continuous professional development for educators is crucial to addressing the dynamic nature of multicultural education. Ultimately, this study contributes to the evolving discourse on how to effectively prepare language educators for diverse classrooms in multilingual and multicultural contexts.

Keywords: Multiculturalism, English Language Education, Teacher Training, Cultural Competence, Multilingualism.

¹ Assoc. Prof. Dr., Batman University, School of Foreign Languages, Batman, Türkiye, ORCID number: 0000-0003-4136-7434, e-mail address: m.veysi.babayigit@gmail.com

² Lecturer, Batman University, School of Foreign Languages, Batman, Türkiye, ORCID number: 0000-0002-5161-5991, e-mail address: murat.celik@batman.edu.tr

1. INTRODUCTION

Human beings are social creatures living in communities and entailing interconnection among each other; thus, they employ language to conduct the communicative manners. Yet, there is a rather growing population on the globe, and this triggers the dissemination of a vast number of languages. Humanity needs to utilize a common language to conduct all activities globally and it is claimed that as the world becomes more globally interconnected, there emerges an increasing need for the recognition of various voices and perspectives (De Wit, et al., 2017). Therefore, English has been acting as a *Lingua Franca* for a long time, and many institutions all over the world engage in teaching English today.

The familiarity of people from diverse linguistic and cultural backgrounds has risen significantly over the years, emphasizing the need to integrate multicultural perspectives into the teaching of English (Schulz, 2007). It is rather crucial to be cognizant of the cultural dynamics active within language classrooms and to carefully evaluate both the content taught and the methods of instruction since culture holds a vital role in shaping not only the teaching approaches of educators but also the learning styles of students (Banks, 2015). Besides, language learning is largely a social practice shaped by cultural patterns (Taş and Balci, 2024; Kramsch, 2013); therefore, language educators can facilitate students' development of language proficiency and their ability to bridge different cultures by adopting pedagogical approaches prioritizing cultural sensitivity. A globally oriented understanding of multicultural approaches fosters an enriching educational experience, equipping learners to navigate the complexities and diversity of a globalized world. Critical multiculturalism advocates investigating the roles of social and historical discourses in shaping learners' identities and encouraging resistance to ideological dominance (Zhao, 2008). It is possible to highlight some specific cases drawn from the South and Southeast Asian contexts with reference to the situation in Nepal and Bangladesh. Since English is employed as a common language, it not only originates from core countries and extends to surrounding regions but also serves as a third language for communication and business among peripheral nations. (De Swaan, 2013). For example, it is now common to encounter Nepali businesspersons in Dhaka, who communicate in English with their Bangladeshi colleagues (Dias, 2019). In such a situation, a hybrid form of English along with home languages and/or linguistic varieties including different cultural forms are being created and are utilized as a substitute for the standard inter-language English in both countries. It is common for European countries as it is stated that the EU has put in place several policies and initiatives, such as the European Framework of Reference for Languages, the European Language Label, and the Erasmus+ program in order to encourage multiculturalism and intercultural understanding in education (Council of Europe, 2017). The Erasmus+ program, thus, offers financial support for initiatives fostering intercultural dialogue and understanding while encouraging collaboration among educational institutions across Europe. These efforts align with broader actions aimed at protecting and promoting Europe's linguistic and cultural diversity, as well as enhancing social cohesion and integration. However, despite these commendable objectives, Chaika (2023) argues that such programs often fall short in addressing deeper, structural inequalities that hinder true intercultural competence in English language education because these comprehensive strategies not only promote diversity but also actively challenge existing power dynamics within educational settings. Furthermore, some recent studies highlight the significance of incorporating digital tools and platforms to enhance multicultural engagement in language education, indicating that these tools can encourage intercultural conversation and access to a variety of cultural resources (Ware & Kramsch, 2021). These digital tools are effective in providing students with authentic materials and fostering multiculturalism in ELT by exposing them to multiple linguistic and cultural perspectives.

The current study aims to highlight the significance of multiculturalism in the context of English language education and by defining various approaches, challenges, and benefits encountered in the implementation of multiculturalism. The study further considers how a multicultural approach to teaching English enriches the learning experience.

2. MULTICULTURALISM AND ENGLISH LANGUAGE EDUCATION

The integration of many cultural viewpoints and experiences into the teaching and learning process is known as multicultural education. It seeks to combat prejudice and discrimination while

promoting tolerance, respect, and appreciation for diverse cultures. Multicultural education is acknowledged by the European Union (EU) and other international organizations as a crucial instrument for advancing diversity, equality, and social inclusion (Chaika, 2023). However, it is not limited to the EU alone, it is a global concept and being employed worldwide to boost the quality of foreign language education.

According to Dias (2019), multiculturalism serves as a foundation for egalitarian and tolerant agreements between groups that are distinct from one another in order to achieve harmonious coexistence. Therefore, culture, discourse, identity, and power must be the primary considerations in any understanding of multiculturalism (Zhao, 2008). Culture refers to meanings ingrained in social interactions, and these meanings tend to encompass two elements: identity and discourse, both of which are social constructs. Identity is intricately shaped through discourse, which not only speaks through individuals but also implicates them in the exercise of power, thus making it a fundamental aspect of how identities are embodied (Fairclough, 1995; Hall, 1997). In this context, discourse is regarded not only as a means of communication but also as a powerful tool for constructing knowledge and organizing social practices among human beings (Weedon, 1987). Multiple discourses available in society offer distinct subject positions that people can inhabit. These discourses influence identity development and contribute to the emergence of diverse, fluid subjectivities, as they are often interconnected and sometimes contradictory. As Canagarajah (2004) argues, these diverse discourses reflect the complex, dynamic nature of identity, as individuals draw from a range of social, cultural, and historical narratives to shape their sense of self. Consequently, identity is not a fixed or singular concept but is continuously negotiated through interaction with and adaptation to the discursive environments individuals inhabit. Besides, knowledge invariably is intertwined with power relations, which are exhibited in ideological dominance and exclusion as well as ideological reversal and resistance, since knowledge is always shaped by socio-historical contexts, and it is stated by Foucault (1995, p. 27) *“(T)here is no power relation without the correlative constitution of a field of knowledge, nor any knowledge that does not presuppose and constitute at the same time, power relations”*. In sum, multiculturalism cannot be considered independent of identity, discourse and power.

The integration of multiculturalism into English language education highlights the potential of language education as a platform for cultural exchange and mutual understanding among both learners and teachers. The increasing multicultural nature of the learning environment presents both opportunities and challenges. Understanding and incorporating students' cultural backgrounds into classroom practices is essential, as it promotes mutual respect and understanding among English learners within a shared educational context (Byram, 1997; Babayiğit and Balci, 2024). By exposing learners to diverse social and cultural perspectives, language education provides insights which expand beyond their own experiences. This exposure not only fosters empathy but also encourages critical reflection on one's own cultural assumptions (Norton, 2000). In this context, cultural diversity serves as a valuable tool in foreign language teaching, significantly enhancing learners' cultural literacy (Holliday, 2013). Learners with a high level of cultural awareness are more likely to develop strong language learning skills. Also, multiculturalism in language education, while seemingly progressive, necessitates a critical examination to avoid perpetuating existing power hierarchies. Kubota (2004) claims that a superficial recognition of cultural diversity can reinforce, rather than dismantle, racial and linguistic inequalities, and she also critiques liberal multiculturalism for its tendency to focus on cultural differences without addressing the underlying sociopolitical contexts. In other words, the stereotypical portrayal of Japanese culture as inherently group-oriented in ESL pedagogy can lead to the misrepresentation of Asian students as passive learners, overlooking their potential for autonomy and critical thinking (Kubota, 1999). This essentialist view is challenged by studies that demonstrate the capacity of students from collectivist cultures to develop autonomous learning skills (Ho & Crookall, 1995). Furthermore, Matsuda (2001) regards the notion as problematic that cultural differences, such as collectivism, inherently impede the development of individual voice in English. Furthermore, researchers advocate for a critical approach that engages with the complexities of cultural identity and power. This perspective necessitates an understanding of how cultural identities are shaped by historical, social, and political forces (Pennycook, 1994). By adopting a critical stance, educators may challenge essentialist representations and promote a more nuanced understanding of cultural diversity (Norton Peirce, 1995). This encourages learners to critically reflect on their own cultural assumptions and biases, fostering intercultural competence and promoting a more inclusive and

reflective language education (Gorski, 2008). Therefore, effective multiculturalism in language education requires a shift from merely acknowledging cultural values to critically engaging with the sociopolitical contexts that shape cultural identities, ensuring that pedagogical practices truly promote equity and respect among foreign language learners.

Though learners speak of foreign language learning, it is perhaps more revealing and more pertinent to the discussion on 'teaching' English as a foreign language. As the focus throughout the current study is on the effects of culture in English Language Education, language difference may not be treated in terms of grammar, vocabulary, phonology, etc. but rather in pragmatic terms, where the focus is more on social and cultural appropriateness or politeness. Misunderstanding or misinterpretation may occur without being noticed. This is particularly salient in the era of globalization, where English serves as a *lingua franca*, necessitating a nuanced understanding of cultural pragmatics in diverse contexts (Jenkins, 2020). Simulating social encounters in a multiculturally sensitive classroom environment becomes essential, promoting aspects of learning that are not typically present in a monocultural setting. This approach aligns with recent scholarship emphasizing the importance of transcultural communication in language education, where learners are encouraged to navigate and negotiate meanings across cultural boundaries rather than simply acquiring a standardized linguistic code (Dervin, 2021). Furthermore, integrating critical intercultural pedagogy can empower learners to critically examine and challenge dominant cultural norms embedded within the English language, fostering a more equitable and inclusive language learning experience (Phipps & Guilherme, 2022). These activities or organizations are rather helpful for foreign language learners as they provide learners with valuable opportunities to overcome language learning barriers and grasp current cultural concepts and expertise for the target language.

3. METHOD

3.1. Theoretical Framework

Currently, there are many fundamental concepts necessary for understanding the concept of multicultural education in the classroom. First, the term "multiculturalism" is examined in relation to key concepts and their impact on education. Then, English language teaching and multiculturalism are considered together in relation to the topic, thus examining the intersection of two areas of inquiry.

Accordingly, education is affected by multicultural population growth (Dias, 2019). Multicultural education has been shifting and changing in response to social demands and pedagogical difficulties for over fifty years (Banks & Banks, 2010). Due to historical, political and social transformation, many countries worldwide encounter similar multicultural educational concerns. Even though the goals of multicultural education may change from nation to nation or region to region, the most significant aspect is to acknowledge the diversity of the population and guide students in diverse communities.

One area of interest arising as cultures converge is the study of how English can bridge different cultures and, in turn, how different cultures influence language teaching (Salomone & Salomone, 2022). Learning English involves disparities and competitiveness because of power imbalances and differences between English-speaking countries and learners' native cultures. This supra-nationalistic language functions as a global language, breaking cultural borders. However, teaching English does not mean a mere imposition of English culture only. Instead, the importance of integrating cultural diversity in English language education should be considered. When people from different cultural backgrounds meet or coexist, they encounter obstacles and prejudice. Language could be a medium to eliminate deep-seated racial, cultural, and ethnic tensions between people. Thus, learning and teaching English are expected to foster a peaceful and inclusive world living in diversity and cultural respect. The goal of these practices is to form an environment in which everyone can accomplish desires and personal fulfillment seamlessly without impactful and superficial differences. Thus, English education is not about proficient related abilities but comprehensive and inclusive concerns. Correspondingly, there is a need to contemplate cultivating a culturally responsive English education.

3.2 Data Collection and Data Analysis

In the current study, the SWOT analysis method is used as a strategic tool to assess the approaches, challenges, benefits and some possible weaknesses associated with multiculturalism in English language education. As Otuyama et al. (2020) emphasize, SWOT analysis is an effective method for defining internal strengths and weaknesses, as well as external opportunities and threats based on the literature. Within the educational context, it holds a critical role in strategic planning, involving data collection, analysis, and decision-making processes (Rini Wahyuni Siregar, 2021). Therefore, the current study reviews the literature on the role of multiculturalism in English Language Education and comes up with profound data pinpointing the challenges, benefits and weaknesses. Besides, in the context of multicultural education, this method allows for a comprehensive evaluation of teacher training programs, curriculum development, and inclusive pedagogical practices (Orr, 2013; Tweheyo & Mugarura, 2020). Furthermore, SWOT analysis has proven valuable in enhancing educational quality and boosting institutional management when combined with systematic literature reviews and effective resource coordination (Da Silva et al., 2024). By identifying the benefits of multicultural approaches, such as fostering cultural awareness and global competence, while also addressing the challenges and weaknesses, such as resistance to diversity and inadequate institutional support, this study aims to contribute to the development of more inclusive and culturally responsive English language education practices. Thus, the whole analysis is conducted based on the obtained data found via SWOT analysis.

4. FINDINGS

4.1. Approaches Employing Multiculturalism in English Language Education

Table 1. SWOT Analysis of Approaches

Strengths	Weaknesses
- Increasing globalisation and the need for communicative language skills make multiculturalism in ESL/EFL education essential (Omeri, 2014).	- In less multicultural settings, teachers may struggle to implement multicultural strategies due to societal resistance towards minority cultural groups.
- Culturally relevant pedagogy can promote social equality by addressing the achievement gap between students of different racial backgrounds (Denton, 2018).	- Some multicultural practices may be inappropriate or less effective in specific classroom contexts, such as with certain age groups or geographical locations.
- Intercultural communicative competence (ICC) fosters empathy, understanding, and tolerance towards diverse cultures, enhancing students' language learning (Jankova Alagjovska, 2018).	- The challenge of adapting ICC to all students may arise due to varying levels of prior cultural awareness and readiness to engage with diversity.
- Content and Language Integrated Learning (CLIL) promotes both language acquisition and cultural understanding simultaneously (Pavón Vázquez & Ellison, 2013).	- CLIL may face challenges related to curriculum integration, the students' proficiency level, and time management in diverse classrooms.
Opportunities	Threats

- The increasing demand for teachers to be equipped with a variety of instructional strategies to meet the diverse needs of students from different backgrounds (Jankova Alagjovska, 2018).	- Misunderstanding or superficial implementation of multicultural practices may lead to cultural misrepresentation or reinforcement of stereotypes.
- Multicultural education can open doors for cross-cultural collaborations, encouraging global perspectives in the classroom.	- Resistance to multiculturalism may exist within certain educational systems, limiting the effectiveness of these approaches.
- Culturally relevant pedagogy can help to create more informed and active global citizens, improving students' engagement and learning outcomes (Denton, 2018).	- Over-simplified or decontextualized representations of culture in teaching can trivialize complex cultural dynamics and reinforce stereotypes (Derman-Sparks, 1998).
- There is potential for the integration of language and content knowledge in diverse classrooms through CLIL, enhancing both language proficiency and multicultural understanding (Pavón Vázquez & Ellison, 2013).	- Teachers may face difficulties in balancing the dual focus of CLIL, particularly in terms of time allocation and curriculum design.

The SWOT analysis highlights the various dimensions of integrating multiculturalism in English Language Education. Strengths show how multiculturalism may improve the educational setting by encouraging tolerance, empathy, and improved cross-cultural communication between pupils. These benefits help create a more welcoming and culturally sensitive learning environment. Conversely, shortcomings highlight the difficulties that teachers may encounter, such as inadequate training, a lack of resources, or the problem of successfully incorporating cultural diversity into classroom procedures. Possibilities indicate the possibility of fostering multicultural literacy and greater global participation, both of which can broaden students' language and cultural perspectives. Threats, on the other hand, point to outside variables like sociopolitical unrest or opposition to implementing inclusive policies in certain educational settings that could impede the integration of multiculturalism. All these factors point to the fact that, even if incorporating diversity into ELT has many advantages, successful implementation requires careful consideration of how to overcome obstacles and adjust to different classroom environments. Notably, Content and Language Integrated Learning (CLIL) has demonstrated efficacy by synergizing language acquisition with cultural awareness, thereby fostering both linguistic and multicultural literacy (Coyle, Hood, & Marsh, 2010). Nevertheless, the effective implementation of multicultural pedagogies within ELT encounters certain obstacles, including the necessity for robust teacher training, the paucity of suitable resources, and the complexities of managing diverse cultural contexts within the classroom.

4.2. Multiculturalism in English Language Education: Challenges and Benefits

Table 2. *SWOT Analysis of Implementing Multiculturalism*

Strengths	Weaknesses
Promotes a better understanding of diverse cultures, fostering empathy and tolerance.	Teacher training programs often fail to prepare educators for multicultural classrooms.
Enhances students' communication skills in a globalized world.	Curricular and material selection challenges in addressing diverse cultural perspectives.
Boosts democratic values and inclusivity in the classroom.	Traditional assessment methods may not reflect the abilities of students from diverse cultural backgrounds.

Provides opportunities for interdisciplinary learning through literature, film, and other cultural texts.	Lack of sufficient resources and support for implementing multicultural education in ELT.
Opportunities	Threats
Increased global engagement and multicultural literacy provide opportunities for growth in ELT.	Socio-political tensions and resistance to inclusive educational policies may hinder the implementation of multicultural approaches.
Development of new pedagogical models for more inclusive and effective multicultural education.	Potential resistance to change from educators who are accustomed to traditional, monolingual teaching models.
Advancements in teacher training programs focusing on multicultural competence.	Lack of collaboration among departments may result in fragmented efforts to integrate multicultural perspectives in the curriculum.
Ability to leverage new technologies and teaching resources to support multicultural education.	The challenge of adapting curriculum to reflect a wide variety of cultural experiences and knowledge bases.

The SWOT analyses indicate that There are several benefits to integrating diversity into English language teaching (ELT), including helping students develop a deeper awareness of other cultures and improving communication skills, which are crucial in the globalized world of today (Holliday, 2021). It is a crucial part of contemporary language instruction since it promotes inclusivity and democratic ideals in the classroom. Additionally, using a variety of texts, including books and movies, gives pupils the chance to improve their language skills while learning about different cultures. However, there are several challenges to overcome before these multicultural methods may be put into practice. Frequently, teacher preparation programs are not well prepared to give teachers the tools they need to effectively manage a diverse classroom. Because the available resources are frequently focused on native English-speaking cultures, which may not accurately represent the diversity of the classroom, curriculum design and material selection can also be challenging. Additionally, traditional assessment techniques could not adequately gauge the academic success of pupils from diverse cultural backgrounds. In addition, there are many chances to improve multicultural education in ELT in spite of weaknesses. Increasing multicultural literacy and global participation offer educators a way to create inclusive and successful teaching strategies. Furthermore, improvements in teacher preparation programs can enhance teachers' capacity to accommodate ethnic diversity in the classroom. These advancements are further supported using new educational resources and technology. Nonetheless, there are significant threats to successful intercultural integration. The broad adoption of these strategies may be hampered by sociopolitical conflicts and opposition to inclusive educational practices. Additionally, the success of multicultural programs may be hampered by instructors' adherence to traditional teaching methods and the lack of cooperation amongst educational departments. Another difficulty that necessitates a significant investment of time and money is the intricacy of modifying courses to represent a wide variety of cultural viewpoints.

Considering some other benefits of multiculturalism, it is possible to come with several ones, including helping students develop a deeper awareness of other cultures and improving communication skills, which are crucial in the globalized world of today. It is a crucial part of contemporary language instruction since it promotes inclusivity and democratic ideals in the classroom. Additionally, using a variety of texts, including books and movies, gives pupils the chance to improve their language skills while learning about different cultures. There are numerous benefits of incorporating both multiculturalism and English language teaching, as together they can enrich the educational experience in that they are aspired for providing migrant students with better English language skills (Dias, 2019). Given that English is the international language, language skills will make migrants and mobile students more competitive in their countries of origin. The field of English language teaching has been modified pretty intensively over the past decade and regarding needs and demands of today's students. With due respect of the fact that societies are becoming more and more multilingual and intercultural, and students are inside language by getting acquainted with and related to different cultures, several researchers are

coming to the front to propose more language supportive acquisition of languages which contributes to the language multicultural emergence of a new paradigm, named language multiculturalism. This approach, which involves a mismatch between language academics and language multiculturalism, allows learners to engage with language in ways that reflect their everyday experiences and professional contexts. It facilitates an exploration of language-related identities and immunities, fostering both personal and collective relationships to bilingualism, multilingualism, and language acquisition. This process not only supports individual development but also contributes to a broader understanding of the complexities of language learning and its socio-cultural dimensions.

5. CONCLUSION

Classroom teachers play a central role in expanding their student's knowledge to advance their success. Multicultural education benefits English Language Learners (ELL) by enhancing their learning development (Dias, 2019). Research indicates that when teachers have sufficient knowledge, they can positively influence the school environment, leading to improved academic achievement for ELL students. Understanding the benefits of multicultural education for ELL students is crucial, as it fundamentally shapes both teaching practices and extracurricular involvement. In addition, multicultural education can promote awareness and knowledge of traditionally marginalized ethnic minorities to those who are not ELL or belong to a minority group. The most appropriate educational practices should be promoted to prepare students to actively participate in a global society. It is essential to move forward with the principles mentioned in accordance with multiculturalism; thus, classroom teachers must develop a heightened consciousness of how cultural background may impact daily classroom dynamics. It is necessary that teacher educators present the complexities surrounding the formation of cultural identities for all foreign language learners in the education process, and there must be an increased awareness of the inherent benefits in providing diverse learning environments. The critical connection between how social structures function for certain groups in the larger community and within the classroom must be evident to all participants in the education field. Besides, it is important to offer numerous opportunities for students from diverse backgrounds to express their experiences and cultural backgrounds. Lastly, multicultural education remains a matter that requires sustained attention from educators to ensure that all foreign language learners can fully engage with their newly acquired knowledge. Furthermore, the integration of culturally responsive pedagogy is essential to address the unique needs of diverse learners and foster an inclusive classroom environment (Gay, 2020). Implementing culturally relevant materials and instructional strategies can significantly enhance student engagement and improve academic outcomes (Ladson-Billings, 2021).

Considering further implications for the current study, further research is needed to explore the long-term impact of multicultural education on student achievement and social integration. Future studies could examine the effectiveness of specific teacher training programs in addressing preservice teachers' misconceptions about minority cultures. Additionally, research could investigate the role of school leadership in promoting and sustaining multicultural education initiatives. It is also recommended that future research examine the intersectionality of cultural identities and how these complexities influence students' educational experiences (Nieto & Bode, 2020). Also, exploring the use of technology and digital resources to enhance multicultural education could offer new insights into effective pedagogical practices. Lastly, further research is needed to understand the perspectives of ELL students and their families regarding multicultural education, ensuring that their voices are central to the development of inclusive educational policies and practices.

REFERENCES

- Babayiğit, M. V. & Balcı, U. (2023). Yabancı Dil Eğitiminde Dil Kaygısı Üzerine Bibliyografik Bir Çalışma: Turizm Fakülteleri Örneği. In. Ed. Muharrem Tosun ve Coşkun Doğan. *Kültürlerarasılık ve Dil*, Çanakkale: Paradigma Yayınevi. S. 199-218.
- Banks, J. A. (2015). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching*. Routledge.
- Banks, J. A., & Banks, C. A. M. (Eds.). (2010). *Multicultural education: Issues and perspectives*. John Wiley & Sons.
- Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual matters.

- Canagarajah, S. (2004). Subversive identities, pedagogical safe houses and critical learning. In: Norton, B. & K. Toohey. (Eds.). *Critical pedagogies and language learning*. Cambridge: Cambridge University Press, 116-137.
- Chaika, O. (2023). Multicultural education in foreign language teaching: Task-based approach. *International Journal of Social Science and Human Research*, 6(03), 1476-1482.
- Council of Europe. (2017). Recommendation CM/Rec(2017)2 of the Committee of Ministers to member States on intercultural dialogue in the context of the cultural heritage of Europe. Retrieved from https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016806e60b2
- Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and language integrated learning*. Cambridge University Press.
- Da Silva, J. C. C., Lima, J. J. S., Júnior, H. G. M., Pereira, A. L., & de Oliveira, M. N. (2024). *SWOT analysis as an effective tool in the evaluation of school management actions*. *RCMOS-Revista Científica Multidisciplinar O Saber*, 1(1).
- De Swaan, A. (1993). The emergent world language system: An introduction. *International Political Science Review*, 14(3), 219-226.
- De Wit, H., Gacel-Avila, J., Jones, E., & Jooste, N. (Eds.). (2017). *The globalization of internationalization: Emerging voices and perspectives*. Taylor & Francis.
- Denton, C. A. (2018). *Closing the achievement gap: Contextualizing educational reform*. Guilford Publications.
- Dias, D. (2019), "Effectives of multicultural education on English language learners", Capstone Projects and Master's Theses. 529, available at: https://digitalcommons.csumb.edu/caps_thes_all/529
- Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. London: Edward Arnold.
- Gay, G. (2020). *Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice*. Teachers College Press.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. Thousand Oaks: Sage.
- Ho, J., & Crookall, D. (1995). Breaking with Chinese cultural traditions: Autonomous learning in the Chinese context. *System*, 23(2), 235-243.
- Holliday, A. (2013). *Understanding intercultural communication: Negotiating a grammar of culture*. Routledge.
- Holliday, A. (2021). *Understanding intercultural communication: Negotiating a grammar of culture*. Routledge.
- Jankova Alagjovska, J. (2018). The importance of multiculturalism in language teaching. *Journal of teaching English for specific and academic purposes*, 6(1), 19-32.
- Kubota, R. (1999). Japanese culture constructed in discourse: Implications for applied linguistics research and ELT practice. *TESOL quarterly*, 33(1), 9-35.
- Kubota, R. (2004). Critical multiculturalism and second language education. In B. Norton & K. Toohey (Eds.), *Critical pedagogies and language learning* (pp. 29-52). Cambridge University Press.
- Kramsch, C. (2013). *Culture in foreign language teaching*. Multilingual matters.
- Ladson-Billings, G. (2021). *Dreamkeepers: Successful teachers of African American children*. Jossey-Bass.
- Matsuda, A. (2001). Voice in Japanese students' writing: Toward an understanding of the construction of voice in the L2 context. *Journal of second language writing*, 10(1-2), 35-53.
- Nieto, S., & Bode, P. (2020). *Affirming diversity: The sociopolitical context of multicultural education*. Pearson.
- Norton, B. (2000). *Identity and language learning: Gender, ethnicity and educational change*. Longman/Pearson Education.
- Norton Peirce, B. (1995). Social identity, investment, and language learning. *TESOL quarterly*, 29(1), 9-31.
- Orr, B. (2013). Conducting a SWOT Analysis for Program Improvement. *Online Submission*, 3(6), 381-384.
- Otuyama, L. J., de Carvalho Moraes, B. D. G., Mariano, L., & Rocha, V. (2020). SWOT analysis of a tool for data management in hematopoietic stem cell transplantation. *Biology of Blood and Marrow Transplantation*, 26(3), S254-S255.
- Omeri, A. A. (2014). The importance of English as a global language. *International journal of humanities and social science invention*, 3(2), 1-4.
- Pavón Vázquez, V., & Ellison, M. (2013). Examining teacher roles and competences in Content and Language Integrated Learning (CLIL). *Linguistics and Education*, 24(1), 21-38.
- Pennycook, A. (1994). *The cultural politics of English as an international language*. Longman.

- Salomone, R., & Salomone, R. C. (2022). *The rise of English: Global politics and the power of language*. Oxford University Press.
- Schulz, R. A. (2007). The challenge of assessing cultural understanding in the context of foreign language instruction. *Foreign language annals*, 40(1), 9-26.
- Siregar, R. W. (2021). Penerapan Analisis Swot dalam Lembaga Pendidikan Islam. *Al-Ulum: Jurnal Pendidikan Islam*, 2(3), 413-418.
- Taş, B. & Balcı, U. (2024). Turizm Odaklı Yabancı Dil Derslerinde Kültürel Aktarımlar. Proceeding Book of 4th International Conference on Innovative Academic Studies, S. 1006-1015.
- Tweheyo, G., & Mugarura, A. (2020). Relevance of SWOT analysis in universal secondary education. *International Journal of Education and Social Science Research*, 3(1), 242-257.
- Ware, P., & Kramsch, C. (2021). Language education and digital technologies. *The Cambridge Handbook of Applied Linguistics*, 496-522.
- Weedon, C. (1987). *Feminist practice and poststructuralist theory*. London: Blackwell.
- Zhao, N. (2008). A Critical Reading of Multiculturalism in English Language Teaching and Learning. *Online Submission*, 5(11), 55-60.

Ses Temelli Yöntemle Okuma Yazma Öğrenemeyen Öğrenciye Basara Yönteminin Uygulanması

Mahmut BAĞAÇ¹
Emin KAYA²
Ayşe Mine İLHAN³
Ramazan ASLAN⁴

MAKALE BİLGİSİ:

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Benzerlik Raporu: Alındı

Makale Türü: Araştırma makalesi

Makale Kayıt Tarihi: 20.12.2024

Onay Tarihi: 08.03.2025

Atıf: Bağaç, M. & Kaya, E. & İlhan, A. M. & Aslan, R. (2025). Ses Temelli Yöntemle Okuma Yazma Öğrenemeyen Öğrenciye Basara Yönteminin Uygulanması. *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 8(1), 51-71.

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/cudes.79919>

Özet

Bu çalışmanın amacı, özel öğrenme güçlüğü ve dikkat eksikliği yaşayan bir ilkokul öğrencisine “Basara Yöntemi” ile okuma ve yazma becerisi kazandırmaktır. 2021-2022 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde, eylem araştırması desenine dayalı olarak gerçekleştirilen uygulamada, öğrenci harfleri tanıma ve basit kelimeleri okuma yetisi kazanmıştır. Öğrencinin öğrenme güçlüğü nedeniyle süreç yavaş ilerlemiş ve bu durum, dikte çalışmaları gibi bazı faaliyetlere yeterince odaklanılamamasına yol açmıştır. Ancak öğrenci, alfabenin çoğunu öğrenmiş ve okuma yazma isteği artmıştır. Sürenin sınırlı olması nedeniyle, derslerde daha çok alfabe öğretimi ve basit cümle birleştirme çalışmaları yapılmıştır. Sonuç olarak, öğrencinin okuma ve yazma becerilerindeki gelişim gözlemlenmiş ve öğretim süreci sonunda öğrenme motivasyonunun arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: basara yöntemi, eylem araştırması, okuma-yazma, ilkokul

Application Of Basara Method To A Student Who Could't Learn Reading And Writing Through Sentence Based Auditory Method

Abstract

The aim of this study is to teach reading and writing skills to an elementary school student with learning difficulties and attention deficit using the “Basara Method”. Conducted in the second term of the 2021-2022 school year through action research, the application led to the student learning most of the alphabet and being able to read simple words. Due to the student’s learning difficulties, progress was slower, which limited the focus on activities like dictation. However, the student’s reading and writing motivation increased. Due to limited time, the lessons primarily focused on teaching the alphabet and basic sentence constructions. As a result, the student showed improvement in reading and writing skills, and there was an increase in their learning motivation by the end of the instructional process.

Key Words: basara method, action research, reading-writing, elementary school

¹Milli Eğitim Bakanlığı, 0009-0005-661-2907, bagac7272@gmail.com

²Milli Eğitim Bakanlığı, 0009-0004-3358-7941, eminkaya1@gmail.com

³Milli Eğitim Bakanlığı, 0009-0002-4029-9273, deray72@hotmail.com

⁴Milli Eğitim Bakanlığı, 0000-0001-7948-2340, ramazan.aslan091@outlook.com

1. GİRİŞ

Günümüzde gelişen teknoloji, kitaplar, akıllı telefonlar okumanın hayatımızdaki önemini daha da arttırmıştır. Okuma yazma bilen insan ile bilmeyen adeta farklı dünyalarda yaşamakta, hayata farklı pencerelerden bakmaktadırlar. Günlük yaşam içinde caddelerdeki trafik işaretlerini, satış ilanlarını okuyup anlama (Akyol, 2019); sosyal yaşamda iş bulma, iş yerinde çalışma, ehliyet alma (Hallahan, Lloyd, Kauffman, Weiss, & Martinez, 2005), kişisel gelişim açısından duygusal ve ruhsal olarak gereksinimleri gidermeye (Akyol, 2019) katkıda bulunan, öğrencinin bütün öğretim hayatı süresince ihtiyaç duyacağı ve aynı şekilde bütün derslerde başarılı olmasını sağlayacak önemli bir beceridir. Okuma aynı zaman yaşam boyu öğrenmenin temelini oluşturur. Okuma bilen insanlar kitaplardan yeni bilgiler öğrenir, duyduğu bir bilginin kaynağını araştırır bilgiyi ilk kaynağından, sorgulayarak öğrenir. Okuryazar olmayan insanlar genellikle kulaktan dolma bilgilere mecbur kalırlar.

Öğrencilerin okuma ve yazmayı öğrenebilmeleri için dilin konuşma ve yazı şeklini duyarak ve görerek beyinlerindeki dil modülüne yerleştirmelerinin gerekmesi okuma ve yazmanın edinilmesi gereken bir beceri olduğunun göstergesidir (Beaty, Kenett, Christensen, Rosenberg, Benedek, Chen, & Silvia, 2018).

Okuryazarlık günümüz dünyasında artık bir ayrıcalık olmaktan çıkıp zorunluluk haline gelmiştir. Ancak, bazı kişisel yada çevresel faktörler okuma becerilerinin elde edilmesini zorlaştırmaktadır. Bu çalışmada, özel öğrenme güçlüğü ve dikkat eksikliği yaşayan ve mevcut yöntemlerle okuma yazma becerisi elde edemeyen bir öğrenciye yeni bir metod olan “basara metodu” ile okuma yazma becerisi verilmeye çalışılmıştır ve bu süreç akademik anlamda incelenmiştir.

2. LİTERATÜR

2.1. İlk Okuma Yazmada Yöntem Sorunu

İlk okuma yazmada yöntem her zaman tartışılan bir konu olmuştur. Genel olarak 3 ana yöntemden bahsedilir. Bunlar; bireşim yöntemi(tümevarım), çözümleme yöntemi(tümden gelim) ve karma yöntemidir.

Cumhuriyetten günümüze okuma yazmada kullanılan yöntemler incelendiğinde; 1924 yılındaki müfredatta hangi yöntemi uygulayacağı öğretmeninin önceliğine bırakıldığı görülmektedir.1926 yılında harfleri seslendirme yasaklanmış, sözcük ve tümce yöntemi uygulanmaya devam etmiştir.1936,1948, 1968 ve 1982 yılı müfredatlarında çözümleme yöntemi benimsenmiştir(Arslan, 2016).

Şu an mevcut olan duruma bakılacak olursa; Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 12.07.2004 tarih ve 115 sayılı Kararı ile İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı 2005-2006 Eğitim Öğretim yılından itibaren, ülke düzeyinde uygulamaya konulmuştur. Bu program ile ilk okuma yazma öğretiminde şimdiye kadar uygulanan yöntem veya yöntemler değiştirilmiştir. Yeni programda ilköğretim birinci sınıflarda ilk okuma yazma öğretiminde “Ses Temelli Cümle Yöntemi” benimsenmiştir.

Her dönemde hangi yöntemin daha faydalı olduğu konusu tartışma konusu olmuş. Bütün yöntemlerde de etkililiğinin daha yüksek olduğunu savunanlar olmuştur. Benim olaya bakışım ise bu yöntemlerin seçimi ya da etkililiği öğrenciye göre değişir. Bazı öğrenciler; bireşim, bazı öğrenciler ise çözümleme yöntemi ile daha iyi öğrenebilir. Bazen de yöntemden daha önemli olan yöntemi kimin uyguladığıdır. Yöntem ne kadar iyi olursa olsun yöntemi uygulayan öğretmenin ustalığı çok büyük etkilere sahiptir. Örneğin en iyi malzemeleri, en iyi fırını kötü bir aşçıya teslim ederseniz ortaya güzel bir yemek çıkma ihtimali çok düşüktür. Öğretmen de iyi bir aşçı gibi olmalıdır. Öğrenciyi, veliyi iyi motive etmeli en uygun yöntemi uygulayacağı öğrenciye göre seçmeli ve uygulamalıdır.

2.2.Ses Temelli Cümle Yöntemi

Ses temelli cümle yönteminin temelinde seslerin öğretimi vardır. Sistemin temel özelliği birkaç ses verildikten sonra bu sesleri birleştirerek heceler, heceleri birleştirerek kelimeler, kelimeleri birleştirerek cümleler oluşturma çabası vardır. Ses temelli cümle yönteminde sadece okumaya ağırlık verilmez. Okumanın yanında anlama, dinleme, konuşma becerilerini de önemser. 2018 yılına kadar ses temelli yöntemle birlikte bitişik eğik el yazısı da verilmiş ama gerçek yaşamda

bitişik eğik el yazısı ile pek fazla muhatap olmadığı için 2018-2019 sezonundan itibaren bitişik eğik el yazısı yerine dik temel harflere geçiş yapılmıştır.

2.2.1. İlk okuma Yazmaya Başlama ve İlerleme:

1. İlk okuma yazmaya hazırlık
2. İlk okuma yazmaya başlama ve ilerleme
 - Sesi hissetme, tanıma ve ayırt etme
 - Harfi okuma ve yazma
 - Harflerden heceler, hecelerden kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturma
 - Metin oluşturma
3. Bağımsız okuma ve yazma

2.2.2. Ses Temelli Yöntemde Seslerin Öğretim Sırası

Ses Grupları		
1. Grup	e, l, a, k, i, n	E, L, A, K, İ, N
2. Grup	o, m, u, t, ü, y	O, M, U, T, Ü, Y
3. Grup	ö, r, ı, d, s, b	Ö, R, İ, D, S, B
4. Grup	z, ç, ğ, ş, c, p	Z, Ç, Ğ, Ş, C, P
5. Grup	h, v, ğ, f, j	H, V, Ğ, F, J

Çizelge 1. Ses temelli yöntemde öğretim sırası

Ses temelli yöntemde öğrenciye önce “e” sesi hissettirilir sonra “l” sesi hissettirilir. Sonra öğrenciden bu iki sesi el, le, ele, elle, el ele şeklinde birleştirmeleri beklenir. Ses temelli yöntemde bazı öğrencilerimiz özellikle açık heceleri birleştirme mantığını anlamada güçlük yaşıyor.

2.2.3. Ses Temelli Cümle Yöntemine Yöneltilen Eleştiriler:

Ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğretilen sınıf öğretmenlerine sınıflarında kaç öğrencinin başarısız olduğu sorulmuş. Ortalama 1-3 arasında öğrencinin ses temelli cümle yöntemi ile okuma öğrenemediği görülmüştür (Sağırlı, 2019).

Öğrencilerin büyük bir kısmı seslerden hece oluşturma aşamasında zorlanmışlardır.

Bitişik eğik el yazısı ile yazılan uzun kelimelerde harf eksikliklerinin olması

Bitişik eğik el yazısının günlük hayatta karşılığının olmaması. Öğrencinin yazmada bitişik eğik el yazısı, okumada dik temel harfleri kullanması karışıklığa neden olmaktadır.

Sağırlı'ya (2019) göre; öğretimde sessiz harflerin yanına herhangi bir sesli harf getirilmemesi telaffuzda zorluk çıkardığı gibi velilerin harfi evde öğretirken sessiz harflerin yanına –e sesi getirerek öğretmesi öğrencinin kafasının karışmasına neden olmaktadır. Bu durum özellikle dikte çalışmasında da problem teşkil etmektedir. Örneğin öğrenci “demir” yazacağına “dmir” şeklinde yazabilmektedir.

Ses temelli cümle yönteminde öğrenci parçayı gördüğü için bütünü görmede zorluk çeker bu da okuma hızını olumsuz etkileyen bir durum meydana getirmektedir.

2.3. Basara Yöntemi

Basara yöntemi okuma ve yazmada güçlük çeken öğrencilere uygulanan bir yöntemdir. Özel Eğitim Uzmanı Dr. H. Nedim KULAKSIZ tarafından ortaya çıkarılan bir yöntemdir. Bu yöntemde önce ünlü harfler öğretilir. (a-e-ı-i-o-ö-u-ü) Daha sonra sessiz harfler belli bir sıraya göre sonuna a sesi eklenerek öğretilir. Hece sırası şu şekildedir.

Hece sırası: -ba-sa-ra-ma-ka-ça-ta-na-ya-ha-pa-şa-za-la-va-dı-ca-fa-ga-ja-ğa

Bir hece öğrenilmeden başka bir heceye geçilmez. 21. derse kadar b harfi diğer sesli harflerle birleştirilmez. 22. dersten sonra sessiz harfler sesli harflerle birleştirilir. B ve a sesi kesinlikle ayrı telaffuz edilmez. Amaç çocuğun ba hecesini iyice kavraması. Tabi bu arada ba hecesi öğrenildikten sonra o-ba ,a-ba , e-ba, , , , ö-ba birleşimleri yapılır.

Çizelge 2. Basara metodunda birinci ders

4 Tane emir kipi verilerek cümle oluşturulur.

2. ders“sa” hecesinden sonra ----bak

3. ders“ra” hecesinden sonra ----gel

4. ders“ma” hecesinden sonra ----ver

5. ders“ka” hecesinden sonra ----al

Bu şekilde öğrencilerin cümle kurması sağlanır.

21 ünsüz harf yanlarına a getirilerek verildikten sonra 21. derste R harfi tüm ünlü harflerle açık hece oluşturulur ve öğrenciye verilir.

Çizelge 3. Basara metodunda yirmi birinci ders

R harfi; ra, re, ri, ro, rö, ru, rü şeklinde verilir. Daha sonra bu hecelerle ünlü harfler ve önceden öğrenilen heceler birleştirilerek öğrenciye okuma yaptırılır.

Bu aşamadan sonra öğrenci r sesini öğrenir ve önceden öğrendiği hecelerle sonuna r sesini birleştirir. Ka-r, sa-r, ya-r... burada anlamlı kelimelere öncelik verilir.

Bir sonraki aşamada ise “r” sesi iki hecenin ortasında verilir. Ka-r-ar, ya-r-ar, sa-r-ar, ...

Bir sonraki aşamada ise sesli harflerin sonuna r sesi getirilerek birleştirme sağlanır. -er, -ar, -ır, -ir, -or, -ör, -ur, -ür

Yeni öğrenilen kelimeler ile cümleler kurulur.

Bu şekilde diğer sessiz harfler de belli bir sıraya göre verilir.

Harf Sırası: r-k-ç-t-s-h-ş-y-z-m-d-l-b-n-v-p-j-c-g-f-ğ

16. derste da yerine dı hecesi verilir. Bunun nedeni öğrencinin ba hecesi ile da hecesini karıştırmamasıdır. B ve d harfleri çokça karıştırılan iki harf olduğu için “d” sesi “da” yerine “dı” diye öğretilir.

Dersler 41. derste tamamlanmaktadır. Derslerin süresi ise öğrencinin öğrenme süresine göre ayarlanacağı için değişkenlik gösterir.

2.3.1.Basara Hikâyelendirme

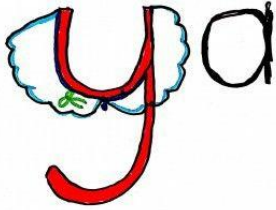
Basara yönteminde heceler öğrencide çağrışım yapacak resimler veya hikâyelerle anlatılır. Öğrenci bu resimler veya hikâyeler yardımıyla heceyi kolayca hatırlar. Ya da öğretmen hatırlatmak için bu resimleri kullanabilir. Örnek verecek olursak

Öğrenci -ba hecesini görseldeki baba ile ilişkilendirir bu şekilde -ba hecesini daha kolay hatırlar. Baba kelimesindeki -ba hecesi vurgulanarak verilir.

-bak hecesi verildiği zaman da görseldeki bakışlar akılda kalır ve öğrenci bak hecesini kolayca hatırlar.

-ya hecesi verildiği zamanda görseldeki yaka verilir. Yaka kelimesi söylenince -ya hecesi vurgulanır.

Burada görsellerin illa mantıklı olması gerekmez. Önemli olan o heceyi hatırlatmasıdır. Öğretmen bu şekilde öğrencinin yaşamı, durumu ile ilgili bir hikâye de oluşturabilir. Resim kullanılması görsel hafızanın da devreye girmesini sağlar. Görsel hafızası iyi olan öğrenciler için resimler, sözel hafızası iyi olan öğrenciler için ise hikâyeler kullanılabilir.

2.3.2.Basara Öğretimi:

Sesli harfler öğretilir. Öğrencinin sadece sesli harfi tanıması sağlanır. Sesli harflerin öğretiminde de resim ve harf ilişkilendirilir. Sınıfta öğrencinin görebileceği bir yere asılır. Örneğin a sesi ile başlayan arı verilir. Çocuk arıyı görünce ilk harfi ile ilişkilendireceği için a' yı hatırlar. E harfi de eşek ile ilişkilendirilebilir. Ya da öğrenciye göre e harfi ile başlayan hatırlanması kolay herhangi bir görsel tercih edilebilir. Bu şekilde 8 tane sesli harf öğrenciye tam öğrenene kadar öğretilir. Öğrenci sesli harfleri öğrenmeden hecelere geçilmez.

Ders

görsel tahtaya ya da öğrencinin görebileceği bir yere asılır. Görselle ilgili öğrenciye - ba' nın hikayesi anlatılır. Ali' nin   sı cak cak üstüne atmış. hçede şını yıkıyordu. dem ağacından bir dem düştü kafasına.

Bu şekilde ba heceleri vurgulanarak ba hecesinin iyice kavranması sağlanır. Ba hecesi tamamen kavranmadan diğer birleşimler yapılmaz. Öğrenciye kesinlikle be, bi, bu, bü, bo, bö, bı veya eb, ab, ıb, ib, ob, öb, ub, üb heceleri verilmez. Öğrenci nasıl olsa öğrendi deyip bu heceleri vermek öğrencinin kafasının karışmasına neden olur. B ve a harfleri kesinlikle ayrı verilip öğrenciden birleştirmesi istenmez. Bu yöntem zaten sessiz harfleri tek başına seslendiremeyen bu birleştirmeleri yapamayan öğrencilerin bu sorunun üstesinden gelmesi için uygulanıyor.

Ba hecesi öğrenildikten sonra o-ba, a-ba, ba-ba heceleri öğretilir.

Bundan sonra öğrenciyle basit cümleler kurulur.

O oba

O aba

Baba o oba

Baba o aba

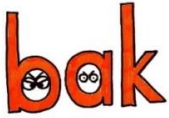
A baba o oba

Ders

görsel öğrencinin görebileceği bir yere asılır. Öğrenci sa hecesini yılanın çıkardığı sesle ilişkilendirir. Ali' nin babası ati tamir ederken içeri   sesi çıkaran bir yılan girdi. çı diken diken oldu. Yılan at kaç amca diye sordu. Ali' nin babası yılanın çıkardığı   sesinden çok korkmuştu.

Bu betimlemelerle sa sesi öğrenciye iyice kavratılır.

Sa hecesinden sonra bak hecesi verilir.

bak

yılan içeri girince Ali' nin dedesi ile ninesi pencereden bakıyordu. Bu şekilde bak hecesi görselle ilişkilendirilir.

Bu aşamadan sonra

i-sa, a-sa, saba birleşimleri yapılır.

İsa bak

İsa bak o asa

Baba bak o asa

Cümleleri kurulur ve öğrenciden öğrendiği hece, kelime ve cümleleri defterine yazması sağlanır.

Ders

Ra hecesi öğrencinin görebileceği bir yere asılır.

R harfi bastonla ilişkilendirilir. Ali' nin dedesi **rahat** rahat yürümek için baston kullanıyordu. **Rami** dede **rahatsız** olduğu için baston kullanıyor.

Ra hecesi verildikten sonra gel emir kipi verilir. Bu emir kiplerini vermedeki amaç öğrencinin bu emir kiplerini kullanarak anlamlı cümleler kurmasını sağlamaktır.

görsel öğrenciye gösterilir. Ali' nin dedesi Ali' ye gel gel dedi. Burada gel gel derken el işareti yapılır ve görseldeki elin çağırma anlamında gel anlamında kullanıldığı fark ettirilir. Öğrenci görseli gördüğü anda el işareti sayesinde gel emir kipini rahatlıkla hatırlar.

Gel emir kipi de verildikten sonra kelime ve cümleler türetilir ve öğrenilen kelime ve cümlelerin deftere yazması sağlanır.

O-ra, a-ra, a-ra-ba kelimeleri türetilir

Baba gel

Baba o araba

İsa ara

İsa bak o araba

Cümleleri okutulup yazdırılır.

İlk üç ders derslerin nasıl işleneceğinin mantığını kavrayabilmek için anlatılmıştır. Diğer dersler de bu mantıkla anlatılarak öğrencinin bütün heceleri öğrenmesi sağlanır. Eski dersler de tekrar edilerek öğrenilen derslerin unutulmasının önüne geçilmeye çalışılır.

3. AMAÇ

Okuma yazma çocukluk döneminde kazanılan bir beceridir. Öğrencilerin öğrenim hayatlarında okul öncesi dönemde okumaya hazırlık etkinliklerine yer verilerek okuma becerisinin temelleri atılmaktadır. İlerleyen yıllarda özellikle ilkokulda okuma yazma öğrenemeyen bireyler ilkokul yıllarından sonra öğrenilmiş çaresizlik geliştirerek okuma yazma öğrenmeye yönelik herhangi bir çaba sarf etmemektedir. Çocuklar 3-5 yaşları arasında sembollere ve onların temsil ettikleri seslere doğal bir ilgi duyarlar. Kısa bir süre içinde kelimeleri seslendirmeye başlarlar. Birinci sınıfta hem okulda hem de evde öğrencilerin okumayı öğrenmesi üzerine odaklanılmaktadır. İlerleyen sınıflarda ise okumanın öğrenilmiş olması nedeniyle farklı türdeki materyallerin okunması ile bilgi edinme ve öğrenme sürecine geçilmektedir (Baştuğ, Hiğde, Çam, Örs, & Efe, 2019). Onun için okuma yazmanın ilerleyen sınıflarda ise okumanın öğrenilmiş olması nedeniyle farklı türdeki materyallerin okunması ile bilgi edinme ve öğrenme sürecine geçilmektedir (Baştuğ vd., 2019). Mümkün olduğunca ilkokulda öğrenilmesi gerekmektedir. Üçüncü sınıfın sonunda okuma becerilerine hakim olamayan öğrenciler öğrenme için düşük motivasyon, davranışsal problemler ve düşük akademik başarı sergilemektedir (Sloat, Beswick, & Willms, 2007). Okuma yazmada öğretmenin bilgi beceri öğrenciye ulaşabilmesi çok önemlidir. Öğrencilerin okuma yazma problemlerinin erkenden fark edilmesi ve ilerde iyi bir yazar olmaları büyük ölçüde ilkokul dönemindeki sınıf öğretmenlerine bağlıdır. Çoğu zaman çocuklara okulda bir yöntemle okuma yazma öğretme çalışmaları uygulanır. Eski dönemlerde tümünden gelim yöntemi uygulanırken günümüzde tümevarım yöntemi uygulanmaktadır. Tümevarım yöntemine bağlı olarak ses temelli okuma yazma faaliyetleri yürütülmektedir. Ses temelli okuma öğretiminde bazı öğrenciler sessiz harfleri anlamlandırmada ve seslendirmede güçlük yaşayabiliyor bu da bazı çocukların birleştirme mantığını kavramalarında zorluk yaşamasına neden olabiliyor. Biz bu makalede ses temelli okuma yöntemi ile okuma öğrenemeyen üçüncü sınıf öğrencisine farklı bir yöntem (basara yöntemi)

uygulayarak okuma öğretilmeye çalışıldığında ne kadar başarılı olacağımızı görmek için bir eylem araştırması yapacağız.

Bir konuyu bir yöntemle anlatınca eğer öğrenci konuyu anlamadıysa sürekli aynı yöntemle anlatmaya çalışmak boş bir çabaya dönüşebilir. Onun için anlaşılmayan konuyu farklı bir yöntemle anlatmak konunun çok daha hızlı öğrenilmesini sağlar.

4. YÖNTEM

4.1.Araştırmanın Modeli: Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması kullanılmıştır. Eğitim alanında gittikçe yaygınlaşan eylem araştırmasının amacı; bireyin öğretim uygulamalarını geliştirirken yanı sıra okulun işlevini de artırmaktır (Akay, Uzuner, & Girgin, 2014). Eylem araştırması sorunu anlayanın yanında sorunu çözmeye odaklanmıştır. Bu yönüyle; uygulamalı eylem araştırmalarının öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmek, öğrencilerin başarısına olumlu yönde etki etme ve kendi performanslarını iyileştirmede kullanabildikleri bir yöntemdir. Eylem araştırmasında katılımcılar genellikle günlük hayatta karşılaştıkları problemleri tanıma, anlamlandırma çözme ve durumu daha iyi bir hale getirip diğer çalışanlarla birlikte literatür ışığında sorunları çözümlemeye çalışan bir araştırma türüdür (Greenwood&Levin, 2007). Eylem araştırmasının bazı temel özellikleri şu şekilde sıralanmıştır (Carson, Connors, Smits, & Ripley, 1989).

-Eylem araştırması işbirliğine dayanır.

-Açık fikirli olmayı gerektirir.

-Sistematiik bir öğrenme sürecidir.

-Çözüm üretmeye dayanan bir yöntemdir.

-Çalışanlar öz eleştiri yaparlar.

-Özellikler üzerine vurgu yapar.

-Küçük grupların iş birliği içinde çalışmasına olanak verir.

-Çalışanların yaptıkları iş hakkında düşüncelerini değerlendirmelerine olanak verir.

Eylem araştırması genel olarak nitel araştırma yöntemlerini kullanmakla beraber araştırmanın amacı doğrultusunda nicel araştırma yöntemleri de kullanılabilir (Kuzu, 2009).

4.2.Eylem Araştırmanın Aşamaları:

Problemin tanımlanması

Bilgi(veri) toplama

Bilgilerin yorumlanması(analiz edilmesi)

Eylem planının hazırlanması ve uygulanması

Sonuçların değerlendirilmesi

Sonraki eylem planının hazırlanması

4.3. Veri Toplama Araçları:

4.3.1. Yanlış analiz envanteri

Clay (1993) tarafından geliştirilen yanlış analiz envanteri Kelime Anlama ve Yüzdeliğini Belirleme Klavuzu'ndan oluşmaktadır. Akyol & DüNDAR'ın (2014, s.101) Ekwall & Shanker'den (1988) uyarladığı yanlış analiz envanteri, okuma durumu hakkında bilgi verici olması sebebiyle bir sonraki aşamada yapılması gerekenler hakkında öğretmenlere yol gösterir. Öğrencinin okumada yaşadığı problemi, yaptığı hataları somut bir şekilde gözler önüne serer. Yanlış analiz envanteri çocuğun okuma sürecinde ne düşündüğünü belirlemeye yönelik olduğundan eğitimin birçok kademesinde okuma sorunu yaşayan öğrencilerin gelişimi için yön gösterici olmaktadır (Demir, 2015). Sorunun ne olduğunu anlama çözüm için elimizi güçlendirir. Yanlış analiz envanteri okuma ve okuduğunu anlama seviyesini belirler. 3 öğrenci düzeyi vardır.

Serbest düzey: Öğrencinin öğretmenin veya bir başkasının yardımına ihtiyaç duymadan kendi başına okuma ve okuduğunu anlama seviyesini gösterir.

Öğretim düzeyi: Çocuğun öğretmen veya bir yetişkinin desteğiyle istenilen şekilde okuması ve anlamasını ifade eder.

Endişe düzeyi: Çocuğun okuduğunun çok azını anladığı okuma sırasında pek çok hata yaptığı düzeydir.

Yanlış Analizi Envanteri'nde kullanılan okuma parçaları çocukların düzeyine uygun (1-8. Sınıflar) metinlerden seçilmelidir. Kelime sayıları aşağıdaki şekilde olabilir.

- Birinci ve ikinci sınıflar, 25-100 kelime arası.
 - Üçüncü ve dördüncü sınıflar, 100-200 kelime arası.
 - Beşinci ve altıncı sınıflar, 200-300 kelime arası.
 - Yedinci ve sekizinci sınıflar, 300-350 kelime arası" (Akyol, 2006b, s. 83).
- Metnin uzunluğu, kelimelerin güçlüğü öğrencinin düzeyine göre seçilmelidir.

ZÜRAFA

Zürafa, uzun boylu ile dünyanın en büyük canlılarından biridir. Boyları beş metreye kadar uzayabilmektedir. En çok Afrika kıtasında bulunur. İki adet boynuzu ve benek benek tüyleri vardır. Ağaç yaprakları yiyecek beslenirler. Zürafaların ilginç bir özelliği de çok az uyumalıdır. Hatta bazen ayakta bile uyuyabilirler.

SORULAR

1. Zürafanın boyu nasıldır? _____ 2. Zürafalar ne yer? _____ 3. Zürafanın tüyleri nasıldır? _____ 4. Zürafaların boyları kaç metreye kadar uzar? _____	5. Zürafanın kaç boynuzu vardır? _____ 6. Zürafalar hangi kıtada bulunur? _____ 7. Metnin başlığında kaç harf vardır? A. 5 B. 6 C. 7 8. Zürafalar ne yerler? A. Et, balık B. Saman C. Ağaç yaprağı
--	--

Resim 1. Örnek sorular

Bugün bahçede top oynadık.	Babam arabasını tamine götürdü.
Ne oynadık? →	Kim götürdü? →
Nerede oynadık? →	Nereye götürdü? →
Ne zaman oynadık? →	Babam neyi götürdü? →
Umut masada hikâye okudu.	Annem yarın pazara gidecek.
Kim hikâye okudu? →	Kim gidecek? →
Umut ne okudu? →	Nereye gidecek? →
Umut nerede okudu? →	Ne zaman gidecek? →
Akşam elektrik gittiği için lambalar söndü.	Eymen, hava soğuyunca sobayı yaktı.
Ne söndü? →	Kim sobayı yaktı? →
Niye söndü? →	Eymen ne yaktı? →
Ne zaman söndü? →	Sobayı niye yaktı? →
Asya açtığı için tost yedi.	Tuna, bahçeye fidan dikti.
Kim yedi? →	Kim fidan dikti? →
Asya ne yedi? →	Tuna ne dikti? →
Asya niye yedi? →	Tuna nereye dikti? →

Resim 2. Örnek sorular

4.3.2. Alfabetedeki Büyük Ve Küçük Harfleri Tanıma Düzeyi:

Öğrencinin harfleri ne kadar tanıdığını ve nasıl seslendirdiğini tespit etmek için alfabetedeki büyük ve küçük harfle gösterilerek düzeyi belirlenir.

Resim 3. Dik temel harfler

4.3.3. Kopyalama Ve Dikte Metinleri

Öğrencinin gördüğü metni yazıp yazamadığını anlamak için kopyalama metni uygulanır. Duyduklarının ne kadarını yazabildiğini tespit etmek için de dikte metni uygulanır. Aynı zamanda belirli görseller gösterilerek altına ne olduğunu yazması istenir. Bu da öğrencinin yazma düzeyini anlamak için öğretmene yardımcı olur. Öğrenci 3. Sınıf olmasına rağmen seviyesi göz önünde bulundurularak metinler ve çalışmalar 1. Veya 2. Sınıf düzeyindeki çalışma kitaplarından alınmıştır.

4.3.4. Görüşme Yöntemi

Araştırma sürecinde zaman zaman öğrenciyle, öğrencinin öğretmeniyle ve ebeveynleriyle sohbet tarzında görüşmeler yapılacaktır. Araştırmacının doğrudan sürecin içinde bulunduğu eylem araştırması gibi araştırmalarda bu yöntem uygulanabilir (Şimşek & Yıldırım, 2000). Önceden belirlenmiş sorular yoktur. Sorular konuşmanın seyrine göre konuşma sırasında anlık belirlenir.

4.4. Katılımcı Özellikleri

İlkokul 3. Sınıf öğrencisi olan Elif, Batman' da ilk okul 3. Sınıfa devam etmektedir. Elif' in babası tarla işlerinde Elif' in dedesine yardımcı olmaktadır. Annesi ise ev hanımıdır. Elif iki kardeşin büyüğüdür. Kardeşi de aynı okulda 2. sınıfa devam etmektedir. Elif' e ödevlerinde halası yardımcı olmaktadır. Babası konuşamamaktadır. Aynı zamanda duymada da problem yaşamaktadır. Annesi de okuma yazma bilmemektedir. Ancak 2. Sınıfa giden kardeşi okuma yazmayı öğrenmiştir. Elif babası sağır ve dilsiz annesi de okuma yazma bilmediği için ailesinden okumayı öğrenme konusunda çok fazla bir destek alamamıştır. Elif 1. sınıfta iken korona salgınının patlak vermesi nedeniyle okullar kapanmıştır. 2. sınıfta da genel olarak uzaktan eğitim yapılmış bu süreçte Elif köyde yaşadığı, internetlerinin olmadığı gerekçesiyle canlı derslere katılım gösterememiştir. Aile

yeterli destek sunamadığı için Elif okuma yazmayı öğrenememiştir. Elif okul öncesi eğitimi almıştır.

Katılımcının biliş ve dil özelliği: Katılımcının dikkat süresi çok kısadır ve çabuk unutan bir yapıya sahiptir. Arkadaşlarından duyduğu bir cevabın doğruluğuna bakmadan aynısını söyleme, taklit etme eğilimine sahiptir. Dış uyarıcılardan çok fazla etkilenmektedir. Bender(2002) normal öğrenenlerin dikkat sürelerinin %60 ile %85 arasında değiştiğini; öğrenme güçlüğü çeken insanlarda ise %30 ile %60 arasında değişme gösterdiğini belirtmiştir.

Katılımcının dikkati çok çabuk dağıldığı için eğitimler sırasında öğrencinin dikkatini dağıtacak olan durumlardan kaçınılmıştır. Destek eğitim odasında başka öğrencilerin olmadığı bir ortamda ders işlenmiştir. Ders esnasında bina dışından veya koridorlardan dikkat dağıtacak davranışları engellemek için gerekli tedbirler alınmıştır. Öğrenci ile birebir eğitim yapılmış sık sık göz teması kurularak dönütler almaya gayret edilmiştir.

Katılımcı Batman’ da Kürtçe konuşan bir ailede yetiştiği için başlangıç aşamasında ve sonrasında kendisini Türkçe ifade etmekte güçlük çekmektedir. 3. sınıfta basit cümleler kurabilirken kendini anlatmada sıkıntılar yaşamaktadır. Katılımcının kelime dağarcığı akranlarına göre geniş değildir.

Katılımcının kişilik ve sosyal özellikleri: Elif uyumlu bir öğrencidir. Arkadaşlarıyla herhangi bir sorun yaşamamasına rağmen bireysel, tek başına hareket etmekten hoşlanmaktadır. İçer dönük bir yapıya sahiptir. Elif’in öğretmenin ifadesine göre utangaç bir yapıya sahiptir. Genel olarak derste başka öğrencilerin verdiği cevapları tekrar etmektedir. Elif verilen görevleri yerine getirmek için isteklidir. Verilen görevi yerine getirmek için gayret sarf eden bir yapıya sahiptir.

Katılımcıda gözlenen okuma sorunları. Elif genel olarak alfabedeki yalnızca sesli harfleri tanımaktadır. Sesli harfleri tanınamamaktadır. Bazı harfleri bilmediğini ifade ederken bazı harfleri de yanlış seslendirmektedir. Okuma parçasında harfleri tanımadı için genel olarak görselden hareketle kelimeyi tahmin etmeye çalışmaktadır. Örneğin; sınıf kapısının üzerinde yazan bir özlü söz “İnsan eğitimle doğmaz ama eğitimle yaşar.(Cervantes)” gösterildiğinde sınıf kapısıyla bağlantılı olabileceği düşünerek sınıf veya kapı cevabını vermektedir.

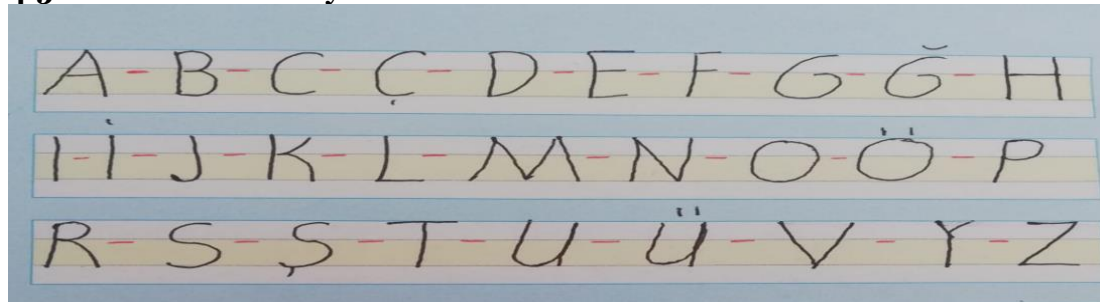
4.5.Çalışmanın Aşamaları

Bu bölümde katılımcının okuma, anlama ve yazma düzeyinin belirlenmesi için gerekli çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar ön test olarak değerlendirilmiştir.

4.5.1.Katılımcının Tanıdığı Harflerin Belirlenmesi

Katılımcıdan alfabedeki büyük ve küçük harfleri seslendirmesi istenmiştir. Harfleri seslendirme şekli aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Katılımcının bilmediği harflerin yerine soru işareti konulmuştur.

4.5.2. Katılımcının Büyük Harfleri Seslendirmesi

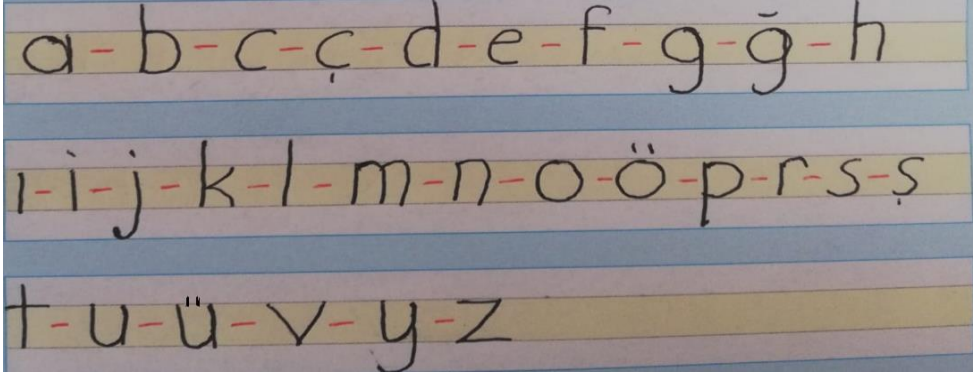
Resim 4. Katılımcının büyük harfleri seslendirmesi

A	?	?	ÇA	?	E	?	A	FA	ĞĞ
I	İ	?	K	L	M	?	?	?	?
?	?	?	?	?	?	VA	?	?	

Çizelge 4. Katılımcının seslendirebildiği büyük harfler

Katılımcı büyük harflerden A, E, I, İ, K, L, M harflerini doğru seslendirmiş; Ç ve V seslerini yanına A harfi varmış gibi seslendirmiş; G, Ğ, H harflerini yanlış seslendirmiş ve bu harflerin dışındaki bütün diğer harfleri bilmediğini söylemiştir.

4.5.3. Katılımcının Küçük Harfleri Seslendirmesi

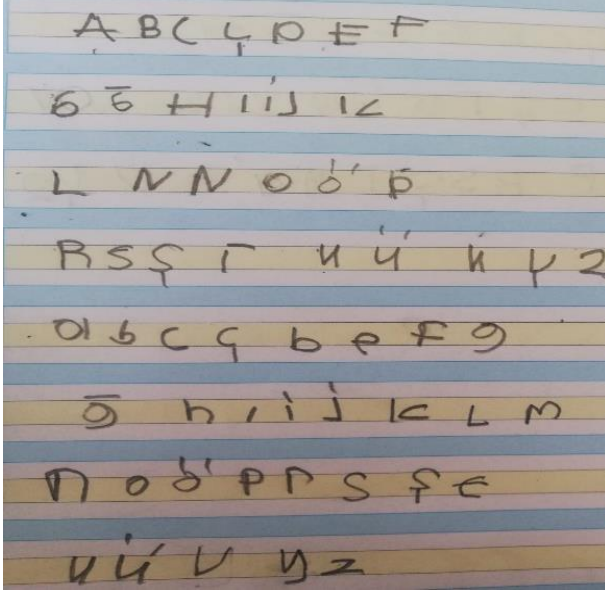
Resim 5. Katılımcının küçük harfleri seslendirmesi

a	?	?	?	?	?	?	?	?	?
ı	i	ji	k	?	?	?	?	?	?
?	?	?	?	?	?	?	?	?	?

Çizelge 5. Katılımcının seslendirebildiği küçük harfler

Katılımcı küçük harflerden a, ı, i ve k harflerini doğru seslendirmiş; j harfini ji diye seslendirmiş; diğer harfleri ise bilmemiştir. Buradan anlaşılacağı üzere katılımcımız alfabeyi okuma yazma yeteneğini gösterecek derecede öğrenememiştir. Katılımcıya öncelikle alfabedeki harflerin öğretilmesi gerekmektedir.

4.5.4. Harflerin Dik Temel Harf Biçimine Uygun Yazılma Durumunun Belirlenmesi

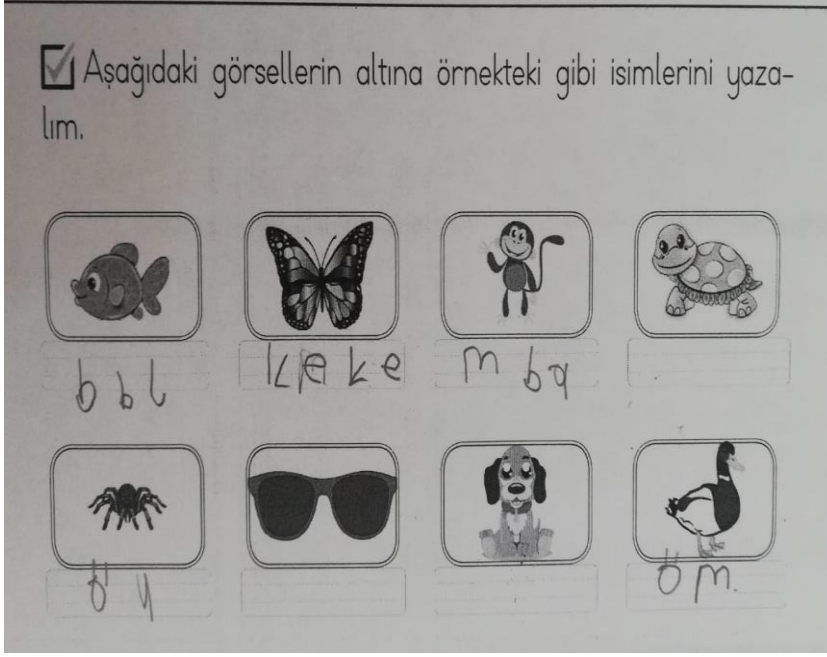

Resim 6. Katılımcının dik temel harfleri el yazısı

Katılımcı dik temel harfleri güzel yazı defterine yazması istenmiştir. Büyük harflerin hepsini sadece orta aralığa yazmıştır. Sadece büyük y harfinin kuyruğunu alt aralığa yazmıştır. Büyük harflerden m harfi yerine n harfini yazmış. K, p, t, v harflerinin yazımında ise harflerin karakteristik yapısının dışına çıkıp hatalı yazım gerçekleştirmiştir.

Küçük harflerin yazımında da gene sadece orta aralığı kullanmış, kuyrukları alt aralığa yazmamış, bazı harflerin üst aralığa yazılması gereken bölümlerini de orta aralığa yazmıştır.(b, l, k, t). T harfinin yazımı okunaklı değildir.

4.5.6. Dikte Metni İle Doğru Yazılan Kelime Sayısının Ve Yazı Okunaklılık Düzeyinin Belirlenmesi

Resim 7. Katılımcının örnek bir çalışması

Katılımcıya uygulama öncesi görselleri verilen varlıkların isimlerini altlarına yazmaları istenmiş. Aynı zamanda görseller öğretmen tarafından da sesli olarak söylenmiştir. Katılımcı görselleri verilen hiç bir varlığı doğru yazamamıştır. Kaplumbağa, köpek ve gözlük görsellerinin altına her hangi bir cevap yazmamıştır. Balık kelimesi yerine bal yazmıştır. Kelebek, maymun, örümcek ve ördek kelimelerinin ise sadece baş harflerini doğru yazmıştır.

4.5.7.Okuduğunu Ve Dinlediğini Anlama Düzeyinin Belirlenmesi

Bugün bahçede top oynadık. Ne oynadık? → <u>top</u> Nerede oynadık? → <u>bahçe</u> Ne zaman oynadık? → <u>bugün</u>	Babam arabasını tamire götürdü. Kim götürdü? → <u>Babam</u> Nereye götürdü? → <u>Tamir</u> Babam neyi götürdü? → <u>Araba</u>
Umut masada hikâye okudu. Kim hikâye okudu? → <u>Umut</u> Umut ne okudu? → <u>Hikâye</u> Umut nerede okudu? → <u>Okutlu</u>	Annem yarın pazara gidecek. Kim gidecek? → <u>Annem</u> Nereye gidecek? → <u>Pazar</u> Ne zaman gidecek? → <u>Akşam</u>
Akşam elektrik gittiği için lambalar söndü. Ne söndü? → <u>Elektrik</u> Niye söndü? → <u>Sayıp gitti</u> Ne zaman söndü? → <u>Akşam</u>	Eymen, hava soğuyunca sobayı yaktı. Kim sobayı yaktı? → <u>Eymen</u> Eymen ne yaktı? → <u>Soba</u> Sobayı niye yaktı? → <u>Soğuk</u>
Asya açtığı için tost yedi. Kim yedi? → <u>Asya</u> Asya ne yedi? → <u>Tost</u> Asya niye yedi? → <u>Açık</u>	Tuna, bahçeye fidan dikti. Kim fidan dikti? → <u>Tuna</u> Tuna ne dikti? → <u>Fidan</u> Tuna nereye dikti? → <u>Bahçe</u>

Resim 8. Katılımcıya yapılan örnek bir çalışma

Katılımcı okuyamadığı için görseldeki cümleler kendisine öğretmen tarafından okunmuş ve sorular sorularak katılımcının verdiği cevaplar gene öğretmen tarafından yazılmıştır. Cümleler çok kısa ve anlaşılır olmasına rağmen katılımcı 24 sorunun 7 tanesini yanlış cevaplamıştır.

“Umut masada hikaye okudu.” Cümlesinde nerde okudu sorusuna “okulda” cevabını vermiştir.
“Annem yarın pazara gidecek.” Cümlesinde ne zaman sorusuna “akşam” cevabını vermiştir.
“Akşam elektrik gittiği için lambalar söndü.” Cümlesinde

Ne söndü? Sorusuna -elektrik

Niye söndü? Sorusuna –ceylan yok

Cevaplarını vermiştir.

“Tuna bahçeye fidan dikti.” cümlesinde “Tuna ne dikti?” sorusuna ‘biber’ cevabını vermiştir.
“Eymen, hava soğuyunca sobayı yaktı.” cümlesinde

“Kim sobayı yaktı?” sorusuna ‘Eymen teyze’

Sobayı niye yaktı? Sorusuna – o dedi

cevaplarını vermiştir.

4.6.Eylem Planının Hazırlanması Ve Uygulanması

Okul idaresinden izin alınarak 3. sınıf düzeyindeki öğrenciler 3. sınıf öğretmenleri tarafından değerlendirilmiş. 3. sınıfların içinden okuma yazma bilmeyen Elif ile çalışma yapılması kararlaştırılmıştır. Elif e uygulama öncesi bilgi verilmiş. Yapılacak çalışmalar hakkında pozitif düşüncelere sahip olması sağlanmıştır. Elif utangaç bir çocuk olduğu için başta biraz utanmış ama daha sonra uygulamacıya ısınmış ve güven duymuştur. Araştırmacı Elif ile aynı okulda görev yapan bir öğretmen olduğu için birbirlerine uyum sağlamaları ve güven duymaları daha kolay olmuştur. Elif e “Okumayı öğrenmek istiyor musun?”, “Okumayı öğrenirsen hangi kitapları okumak istersin?”, “En sevdiğin masal hangisidir?” “Resimlerine bakıp okumak istediğin hikayeler var mı?”, “Okuyamadığın için üzgün müsün?”, “Gördüğün tabelaları okumak istiyor musun?” gibi sorular sorulmuştur. Elif okuma yazma için istekli olduğunu, okuma yazma öğrenmek için çalışacağını söylemiştir.

Elif in okuma yazma düzeyini belirlemek için ön testler uygulanmış ve bu süre içerisinde Elif gözlemlenmiş. Öğretmeni ile yapılandırılmamış görüşmeler yapılmıştır. Bu testler sonucunda Elif in okuma yazma bilmediği gözlenmiş, sadece bazı harfleri tanıdığı tespit edilmiş birleştirme yapamadığı görülmüştür. Elif in birleştirme yapmada çok fazla güçlük çektiği fark edilmiş. Bu yüzden farklı bir öğretim tekniği olan basara yönteminin uygulanmasına karar verilmiştir.

2021-2022 ikinci dönemi boyunca Elif e destek eğitim odasında haftada 8 saat olmak üzere bir dönem boyunca eğitim verilmesi kararlaştırılmış. Milli eğitim ve okul idaresinden gerekli izinler alınmıştır. Bu eğitimler sırasında Elif harflerin çoğunu bilmediği için harfleri hissettirme çalışmaları yapılmış. Öncelik harflerin öğrenilmesine verilmiştir. Bütün eğitimler basara yöntemi kullanılarak işlenmiştir. Yazma çalışmaları da uygulanmış fakat çalışmalarda ağırlık okumaya verilmiştir. Katılımcının çabuk unutması nedeniyle çalışmalarda biraz ağır ilerleme kat edilmiştir. Başlangıçta heceler verilmiş, sonrasında heceler birleştirilerek kelime, kelimeler ve emir kipleri sayesinde cümleler kurulmuştur.

4.7. Veri Analizi Ve Değerlendirme

Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Ön test ve son test sonuçları karşılaştırılmış, katılımcının gelişim süreci nitel değerlendirme teknikleriyle yorumlanmıştır.

4.8. Etik Onay ve Katılımcı Rıza Beyanı

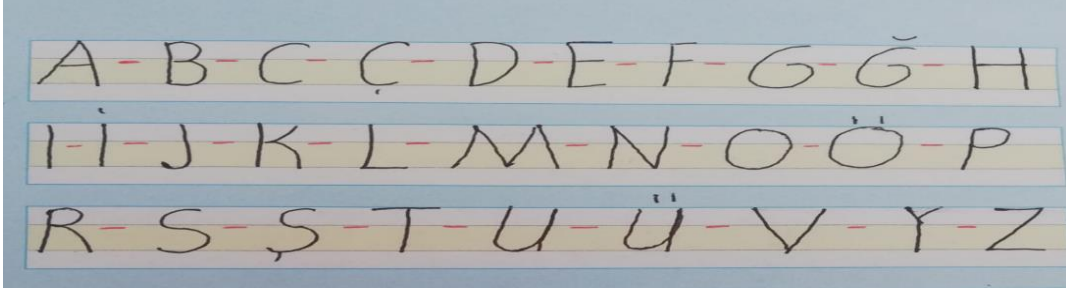
Katılımcı, ilkökul çağında reşit olmayan bir çocuk olduğu için, bu sürece dâhil edilirken, önce öğrencinin kendisinin gönüllülüğü esas alınarak; okulun rehberlik öğretmenleri ve idari

kadrosunun da hazır bulunduğu bir ortamda yasal varisi olan anne ve babası süreç hakkında bilgilendirilmiş, onayları alındıktan sonra bu onay yazılı formata dönüştürülmüştür. Çalışmalar ile ilgili katılımcı, ailesi, öğretmeni ve okul müdüründen izin alınmış ve gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Ses ve video kaydı için ailesinden izin alınmış, katılımcı da video kaydı alınmasından herhangi bir rahatsızlık duymamıştır.

Yapılacak olan çalışma için okulun idari yetkililerinden de onay alınmıştır.

5.BULGULAR

5.1. Katılımcının Büyük Harfleri Seslendirmesi:

Resim 9. Katılımcının büyük harfleri seslendirmesi

A	?	?	ÇA	?	E	?	A	FA	ĞĞ
I	İ	?	K	L	M	?	?	?	?
?	?	?	?	?	?	VA	?	?	

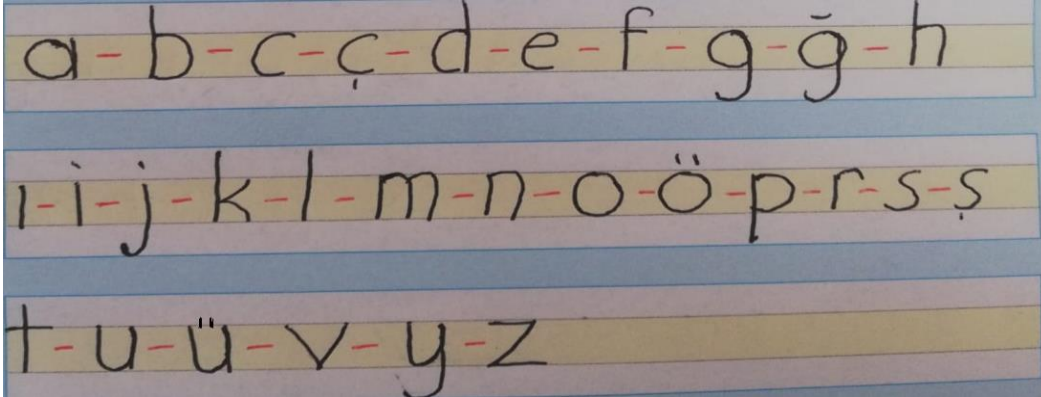
Çizelge 6. Katılımcıya yapılan ön test ve seslendirebildiği büyük harfler

A	BE	CE	CA	DÖ	E	F	G	ZE	HE
I	İ	Jİ	K	L	M	NE	O	Ö	P
RE	SE	ŞE	TE	TU	Ü	VA	YA	ZA	

Çizelge 7. Katılımcıya uygulanan son test ve seslendirebildiği büyük harfler

Elif ön testte bilmediği harflerin çoğunu öğrenmiş. Yalnız yapılan son testte ç, ğ, u harflerini öğrenemediği görülmüştür. Sessiz harflerin yanına bazı sesli harfleri ekleyerek söylemesi kullanılan yöntem göz önünde bulundurulduğunda normal sayılabilecek hatalardır. Çünkü basara yönteminde harfler yanında a harfi varmış gibi söylenir. B, C, D, F, G, H, J, N, O, Ö, P, R, S, Ş, T, Ü, V, Y, Z harflerini ön testte hiç seslendirememiş son testte ise bu harfleri öğrendiği görülmüştür. Ç harfini ise unuttuğu görülmektedir. Elif in uygulama sonunda büyük harfleri tanıma düzeyinin arttığı görülmektedir.

5.2. Katılımcının Küçük Harfleri Seslendirmesi

Resim 10. Katılımcının küçük harfleri seslendirmesi

a	?	?	?	?	?	?	?	?	?
ı	i	ji	k	?	?	?	?	?	?
?	?	?	?	?	?	?	?	?	?

Çizelge 8. Katılımcıya yapılan ilk test ve seslendirebildiği küçük harfler

A	ba	ca	çe	de	e	f	g	ze	he
I	i	ji	kı	l	mı	n	o	ö	p
r	sı	şı	dı	ü	u	va	ya	zı	

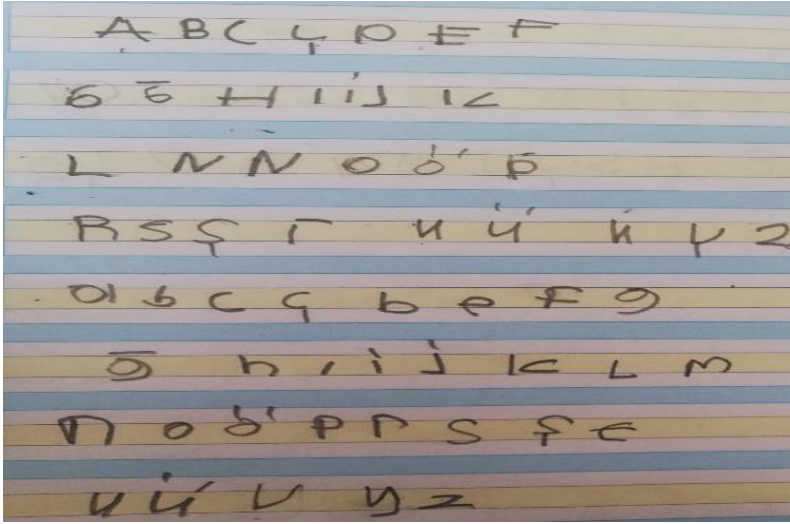
Çizelge 9. Katılımcıya yapılan son test ve seslendirebildiği küçük harfler

Elif uygulama öncesi bilmediği b, c, ç, d, e, f, g, h, l, m, n, o, ö, p, r, s, ş, v, y, z harflerini öğrenmiştir. U ve ü harflerini karıştırmış, t harfi yerine dı demiştir. Ayrıca ğ harfini öğrenmediği gözlenmiştir. Elif' in uygulama sonunda küçük harfleri tanıma düzeyinin arttığı görülmektedir.

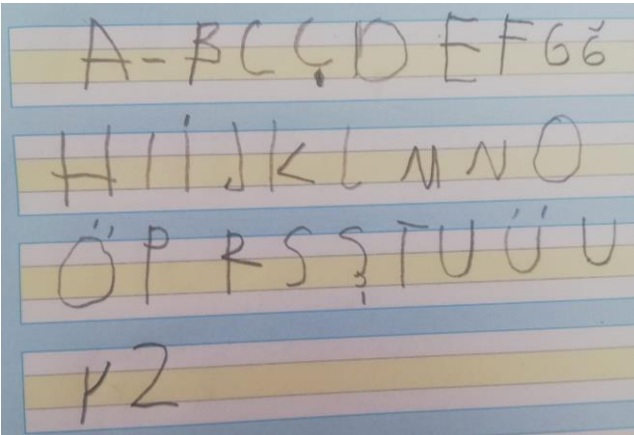
5.3.Harflerin Dik Temel Harf Biçimine Uygun Yazılma Durumunun Belirlenmesi

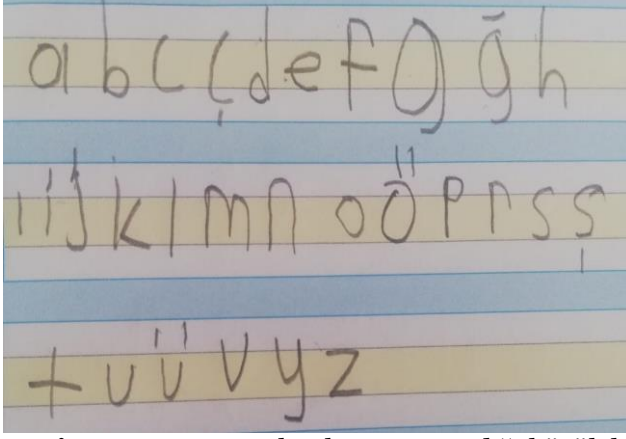
Yapılan çalışmalar sonrasında Elif' ten dik temel harfleri tekrar yazması istenmiştir.

Ön Test

Resim 11. Ön testte katılımcının yazdığı küçük harfler

Son Test

Resim 12. Son testte katılımcının yazdığı büyük harfler

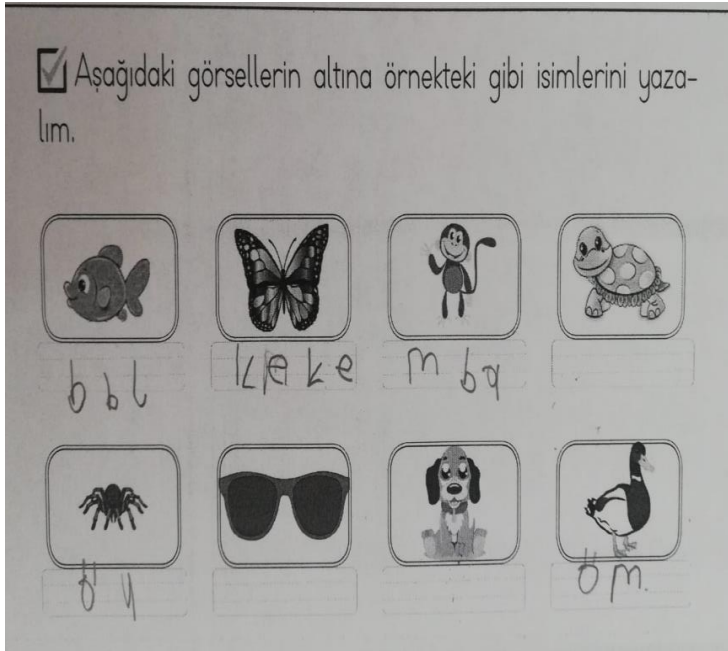

Resim 13. Son testte katılımcının yazdığı küçük harfler

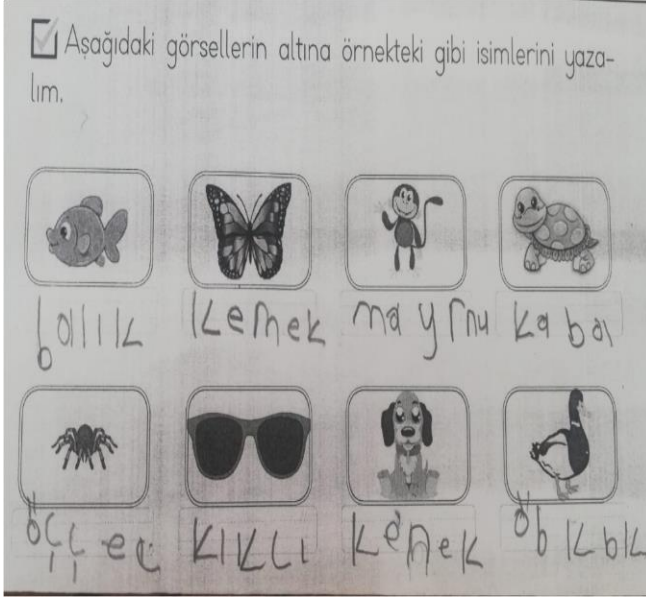
Yapılan çalışmalar sonunda Elif harfleri uygun aralığa tam olarak yazamadığı gözlenmiştir. Yalnız ilk teste göre harfleri daha düzgün yazdığı görülmektedir. Büyük m, n, y harflerini uygun aralığa yazamamış, büyük d harfini yanlış yazmıştır. Küçük harflerde g, ç, ğ ve j harflerini olduğundan farklı yazmıştır. Ayrıca ş harfini yazarken de zorlandığı gözlemlenmiştir. Harfler genel olarak okunabilecek şekilde yazılmıştır. Fakat katılımcı harfleri satırlara konumlandırmada zorluk yaşadığı gözlenmiştir. Genel itibari ile Elif'in yazısında gözle görülür bir değişme vardır.

5.4. Dikte Metni İle Doğru Yazılan Kelime Sayısının Ve Yazı Okunabilirlik Düzeyinin Belirlenmesi

Ön Test

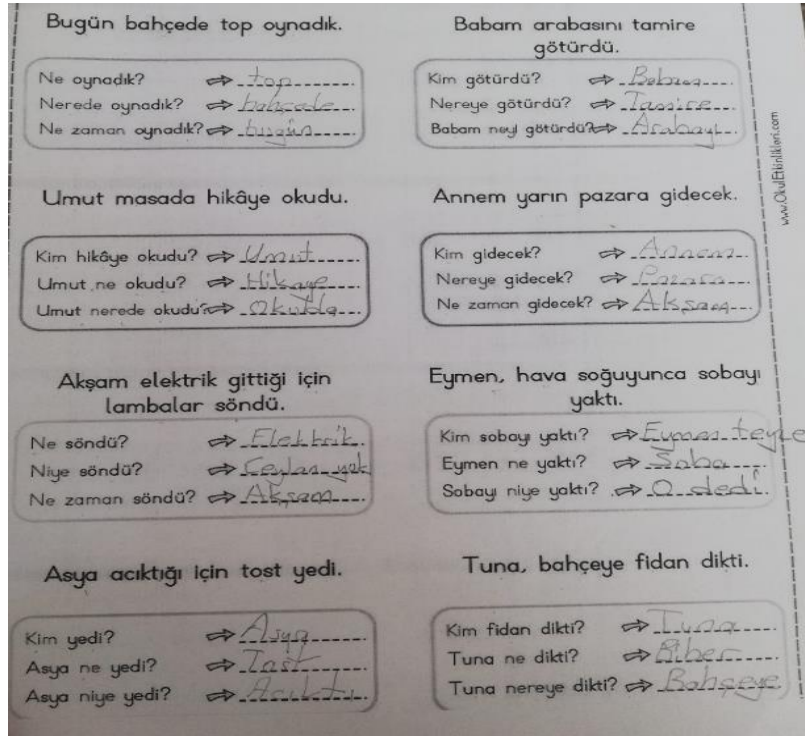
Resim 14. Katılımcıya uygulanan dikte metni çalışması ön test

Son Test:**Resim 15.** Katılımcıya uygulanan dikte metni çalışması son test

Dikte olarak Elif'e aynı kelimeleri yazması istenmiş. Elif kelimelerden yalnızca balığı doğru yazabilmiştir. Uygulama süresinin kısa olması ve katılımcının çabuk unutan bir yapıya sahip olması dikteye yeterince zaman ayırlamamasına neden olmuştur. Elif kelebek, köpek ve ördeğin ilk ve son harfini doğru yazabilmiş "maymun"u ise "maymu" şeklinde yazmıştır. Kaplumbağanın yalnız ilk 2 harfini doğru yazabilmiştir. Elif'in uygulama sonrası yetersiz dikte seviyesinde olmasına rağmen doğru yazmaya çalışmada daha istekli olduğu görülmüştür. İlk uygulamada kaplumbağa, köpek ve gözlüğün altına herhangi bir şey yazmazken uygulama sonunda yazmaya gayret gösterdiği görülmektedir.

5.5. Okuduğunu Ve Dinlediğini Anlama Düzeyinin Belirlenmesi:

Ön Test

Resim 16. Katılımcıya yapılan okuduğunu anlamaya yönelik bir çalışma

Son Test

Bugün bahçede top oynadık.	Babam arabasını tamire götürdü.
Ne oynadık? → <u>Top</u>	Kim götürdü? → <u>Babam</u>
Nerede oynadık? → <u>Bahçede</u>	Nereye götürdü? → <u>Tamire</u>
Ne zaman oynadık? → <u>Bugün</u>	Babam neyi götürdü? → <u>Arabası</u>
Umut masada hikâye okudu.	Annem yarın pazara gidecek.
Kim hikâye okudu? → <u>Umut</u>	Kim gidecek? → <u>Annem</u>
Umut ne okudu? → <u>Hikâye</u>	Nereye gidecek? → <u>Pazara</u>
Umut nerede okudu? → <u>Sınıfta</u>	Ne zaman gidecek? → <u>Buğün</u>
Akşam elektrik gittiği için lambalar söndü.	Eymen, hava soğuyunca sobayı yaktı.
Ne söndü? → <u>Lambalar</u>	Kim sobayı yaktı? → <u>Eymen</u>
Niye söndü? → <u>Elektrik kesildi</u>	Eymen ne yaktı? → <u>Sobayı</u>
Ne zaman söndü? → <u>Buğün</u>	Sobayı niye yaktı? → <u>Soğumak için</u>
Asya acıktığı için tost yedi.	Tuna, bahçeye fidan dikti.
Kim yedi? → <u>Asya</u>	Kim fidan dikti? → <u>Tuna</u>
Asya ne yedi? → <u>Tost</u>	Tuna ne dikti? → <u>Fidan</u>
Asya niye yedi? → <u>Acıkması</u>	Tuna nereye dikti? → <u>Bahçeye</u>

Resim 17. Katılımcıya okuduğunu anlamaya yönelik bir çalışma son test

Okuduğunu ve dinlediğini anlama kapsamında uygulama sonunda aynı sorular sorulmuş. Elif uygulama sonunda 24 sorudan 5 tanesine yanlış cevap vermiştir. Bu da az da olsa Elif'in sorulara daha dikkatli cevap verdiğini göstermektedir. Elif vakit bildiren soruları cevaplandırmada zorlanmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu makalede 3. Sınıf öğrencisi Elif'e Basara Yöntemi ile okuma yazma öğretilmeye çalışılmıştır. Elif 3. sınıfa geçmiş olmasına rağmen yapılan ön testler sonucunda alfabedeki küçük harflerin sadece 5 tanesini tanıyabilmiştir. Büyük harflerin ise sadece 9 tanesini tanıyabilmiştir. Uygulama sonunda yapılan testlerde ise küçük harflerin 27 tanesini tanıyabilmiştir. Sadece ğ ve t harflerini yanlış seslendirmiştir. Büyük harflerin ise 26 tanesini tanıyabilmiştir. Bu açıdan baktığımızda Elif basara yöntemi sayesinde alfabeyi genel itibari ile öğrenmiştir. Elif'in öğrenmeye başlaması kendine olan güveni artırmış, Elif okula ve öğrenmeye daha pozitif tutumlar geliştirmiştir.

Elif çabuk unutan bir yapıya sahip olduğu için ilerleyen aşamalarda heceleri hatırlamakta zorlanmış bu durum çalışmaların yavaş ilerlemesine neden olmuştur. Elif tanımadığı bir hece veya kelime olunca kelimeyi okumaya çalışmak yerine sallayarak bulma eğilimi göstermesi de çalışmada zorlanılan konulardan biri olmuştur. İlerleyen aşamalarda Elif heceleri öğrendikçe okumaya çalışma, doğrusunu bulma çabaları artmıştır. Çalışmalara başlamadan önce hiç bir kelimeyi okuyamayan Elif çalışma sonunda istenilen seviyede olmasa bile basit kelimeleri okumaya başladığı görülmüştür.

Elif dik temel harfleri yazmada büyük harflerde satırlara yazmada daha bir gayret göstermiştir. Başlangıçta bütün harfleri sadece orta aralığa yazmaya çalışırken son testte uygun aralıklara yazma oranı artmış, daha düzgün bir biçimde yazmıştır.

Elif dinlediğini anlamada da başta 24 sorudan 7 tanesine yanlış cevap verirken uygulama sonunda yanlış sayısını 5' e indirmiştir. Görsel dikte çalışmalarında istenilen başarı sağlanamamış. Bunun nedeni zamanın kısıtlı olması ve yazma çalışmalarından çok okuma çalışmalarına ağırlık verilmiş olmasıdır.

Bu çalışmada; pandemi, öğrenme güçlüğü ve çeşitli nedenlerle okuma yazma öğrenemeyen bir öğrenciye eylem araştırması yoluyla “Basara Yöntemi” kullanılarak okuma yazma öğretilmeye çalışılmıştır. Genel olarak bir değerlendirme yapmak gerekirse Elif okuma yazmanın ilk basamaklarını çıkmıştır. Bu durum bize okuma yazma öğrenmeyen öğrencilere farklı yöntemler uygulanmasının pozitif sonuçlar oluşturacağını göstermektedir. Yalnız tam olarak okuma yazmanın öğretilmesi için daha uzun bir zaman uygulanmalıdır. Burada öğrenenin hızı süreci belirlediği için öğrenme hızına göre hareket edilmelidir.

Basara yöntemi ile ilgili literatürde çok az kaynak bulunmuştur. Bu da karşılaştırma yapmayı engelleyen bir durum meydana getirmektedir. Bu konuda daha çok çalışmaya ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenleri okuma yazma öğretince öğrenemeyen öğrencilere farklı yöntemler uygulamasının faydalı olduğu sonucu ortaya çıkıyor. Öğrencinin anlamadığı yöntemde ısrar etmek yerine bireye özgü bir öğrenme yöntemi tercih edilmesi öğrenmeye olumlu katkılar sağlayacaktır.

Bu çalışma, okuma-yazma alanındaki bilimsel çalışmalara kaynak gösterilebilir. İlerde yapılacak olan bilimsel çalışmalarda, sonuçların benzerliği ve paralellliği değerlendirilebilir. Bu çalışma, özel öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler konusunda yapılacak araştırmalara da ışık tutacaktır.

KAYNAKÇA

- Akay, E., Uzuner, Y., & Girgin, Ü. (2014). Kaynaştırmadaki işitme engelli öğrencilerle gerçekleştirilen destek eğitim odası uygulamasındaki sorunlar ve çözüm gayretleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 42-66.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi* (5. baskı). Pegem A Yayıncılık.
- Akyol, H., & Sever, E. (2019). Okuma yazma güçlüğü ve bir eylem araştırması: İkinci sınıf örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 685-707.
- Arslan, S. (2016). Çokkültürlü eğitim ve Türkiye: Mevcut durum, beklentiler, olasılıklar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(57), 412-428. <https://doi.org/10.17755/esosder.97373>
- Baştuğ, M., Hiğde, A., Çam, E., Örs, E., & Efe, P. (2019). Okuduğunu anlama becerilerini geliştirme stratejiler, teknikler, uygulamalar. Pegem Akademi.
- Beaty, R. E., Kenett, Y. N., Christensen, A. P., Rosenberg, M. D., Benedek, M., Chen, Q., ... & Silvia, P. J. (2018). Robust prediction of individual creative ability from brain functional connectivity. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 115(5), 1087-1092.
- Carson, T., Connors, B., Smits, H., & Ripley, D. (1989). *Creating possibilities: An action research handbook*. University of Alberta, Faculty of Education.
- Clay, M. M. (1993). *An observations survey of early literacy achievement*. Heinemann.
- Demir, S. (2015). Perception of scientific creativity and self-evaluation among science teacher candidates. *Journal of Education and Practice*, 6(18), 181-183.
- Dündar, H., & Akyol, H. (2014). Okuma ve anlama problemlerinin tespiti ve giderilmesine ilişkin örnek olay çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 39(171).
- Greenwood, D. J., & Levin, M. (2007). An epistemological foundation for action research. In *Introduction to action research* (pp. 55-76).
- Güçlüer, S., & Baştuğ, M. (2022). İlkokulda derinlemesine okuma stratejisinin okuduğunu anlamaya etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 297-316. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.1031441>
- Hallahan, D., Lloyd, J., Kauffman, J., Weiss, M., & Martinez, E. (2005). *Learning disabilities*.
- Kuzu, A. (2009). Öğretmen yetiştirme ve mesleki gelişimde eylem araştırması. *Journal of International Social Research*, 1(6).
- Sağırlı, M. (2019). Ses temelli cümle yönteminin ilk okuma-yazma öğretimi üzerindeki başarısının öğretmen açısından değerlendirilmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 13(19), 852-883. <https://doi.org/10.26466/opus.596841>
- Shanker, J. L., & Ekwall, E. E. (1998). *Locating and correcting reading difficulties*. Merrill Prentice Hall.

- Sloat, E. A., Beswick, J. F., & Willms, J. D. (2007). Using early literacy monitoring to prevent reading failure. *Phi Delta Kappan*, 88(7), 523-529.
- Simsek, H., & Yildirim, A. (2000). Vocational schools in Turkey: An administrative and organizational analysis. *International Review of Education*, 46, 327-342.

Theodor Körner'in Tragedyası (Zriny) Üzerine

Edward R. RUGGLES¹
Çev. Ali Osman ÖZTÜRK²

MAKALE BİLGİSİ:

Beyan: Metin, Derya Ay tarafından “Körner, Carl Theodor (1866). *Zriny: Trauerspiel in fuenf Aufzuegen*. With English Notes for Translation by Edward R. Ruggles, Boston: De Vries, Ibarra&CO“ künyeli özgün kitabın İngilizce giriş bölümü (s. 3-6) esas alınarak yapılan Almanca çeviri yayından (bkz. Ay, D. (2018). Zum Trauerspiel (Zriny) von Theodor Körner. *Anadolu University Journal of Education Faculty* (AUJEF), Prof. Dr. Seyyare DUMAN (Special Issue), s. 159-161) Türkçeye aktarılmıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Benzerlik Raporu: Alındı

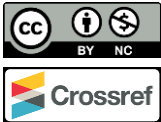
Makale Türü: Çeviri

Makale Kayıt Tarihi: 18.01.2025

Onay Tarihi: 26.03.2025

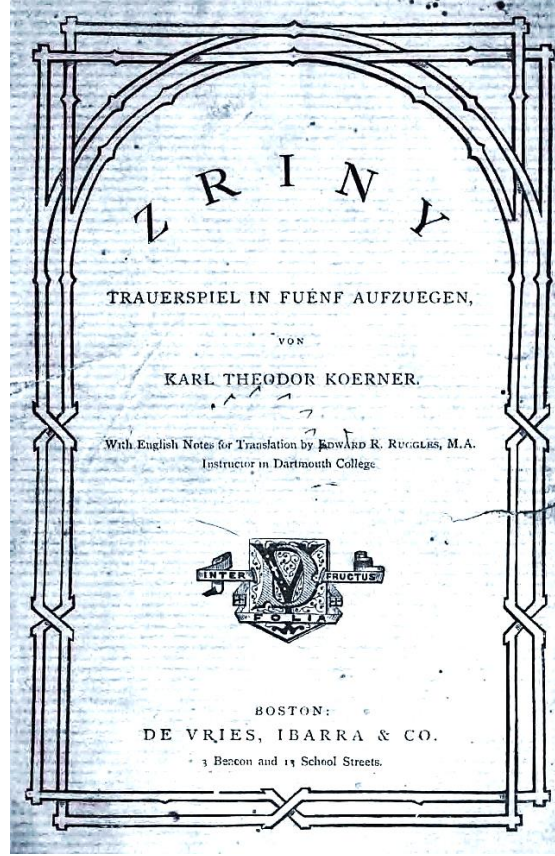
Atıf: Ruggles, E.R. (2025). Theodor Körner'in Tragedyası (Zriny) Üzerine. Çev. Ali Osman Öztürk. *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 8(1),72-75.

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/cudes.81390>

¹ M.A., Dartmouth College'da Öğretmen (1866).

² Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.
aozturk@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2759-2096

Carl Theodor Körner 23 Eylül 1791'de Almanya'nın Dresden kentinde doğdu. Önce Freiberg'deki ünlü maden akademisinde, daha sonra da Leipzig'deki üniversitede öğrenim gördü. 1810'da "Die Knospen" [Goncalar] adlı sınırlı sayıda basılan bir şiir kitabı yayımladı. Çalışmalarına devam etmek istediği Viyana'ya varışından kısa bir süre sonra madencilik çalışmalarını bıraktı ve kendini tamamen şiire adanmıştı.

Dramaturji alanındaki ilk incelemesi başarılı bir şekilde kamuoyunun dikkatini çekti ve Zriny prodüksiyonu ile 21 yaşında imparatorluk sarayında tiyatro şairi oldu.

Prusya Kralı 1813 baharında "An mein Volk" [Halkıma] adlı dokunaklı çağrısını yayınladığında, Körner vatani için sadece silah arkadaşlarının zaferlerini söylemekten daha fazlasını yapabileceğini hissetti. Şimdi vatanseverin kılıcını şairin enstrümanı ile birleştirmek zamanıydı. Sonuç olarak Viyana'dan ayrıldı ve 19 Mart'ta Lützow Özgür Kolordusu'na katıldı.

Kısa süre sonra teğmenliğe terfi etti ve Dannenberg Savaşı'nda Camoens³ gibi sadece kılıç üzerine şarkı söylemekle kalmayıp onu kullanabileceğini de gösterdi.

Körner, Leipzig yakınlarındaki Kitzten'de bir kavgada yaralanmış ve ormanda ölümü beklerken "Abschied vom Leben" [Hayata Veda] adlı dokunaklı soneti yazmıştır.

28 Ağustos 1813'te son şiirini söyledi ve savaştı. "Schwertlied" [Kılıç Şarkısı] başlıklı şiirini yazmayı henüz bitirmişti ve davullar silah altına çağırıldığında bir arkadaşına okuyordu. Çağrıya uymak için acele etti, atını hızla ileri sürdü ve ölümcül bir yara aldı. Körner, Mecklenburg-Schwerin'deki Wöbbelindorf yakınlarında, düştüğü yerden çok uzak olmayan bir yere gömüldü. "Eski Cermen inancının" sembolü olan yaşlı bir meşe ağacının altında yatmaktadır ve yattığı yerin üzerinde, üst kısmı lir ve kılıç şeklinde oyulmuş küçük bir anıt yükselmektedir. Mezarın girişinin üzerinde şairin kendi sözleri kazınmıştır:

Sadık ölüleri unutmayın.

³ 1524-1580 tarihinde yaşamış ve Homeros, Vergilius ve Dante ile karşılaştırılabilir denli Portekizli şair. https://tr.wikipedia.org/wiki/Lu%C3%ADs_de_Cam%C3%B5es (Ç.N.)

Körner neredeyse tüm edebiyat türlerini dener, ancak en büyük başarısını lirik şiir ve trajedide elde etti ve edebi ününü esas olarak *Zriny* ve *Rosamunde* ile savaş şarkılarına borçludur. Sadece “*Die Eichen*”ı, “*Lützows wilde verwegene Jagd*”ı ya da “*Schwertlied*”ı yazmış olsaydı, kuşkusuz kalıcı bir ün kazanmış olurdu. Bunlar ve önemli besteciler tarafından müziğe uyarlanan diğer birçok dokunaklı şarkı metni, her sadık Alman kalbinde bir karşılık bulmakta asla başarısız olamaz.

Körner, dramaturjisi için Schiller’i örnek almış ve bir öğrenci olarak böylesine büyük bir ustaya layık olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, her zaman deneyimsizlikten kaynaklanması gereken bazı kusurları da yok değildi; muhtemelen bu kadar genç yaşta hiçbir yazar aynı değerde eserler üretmemiştir.

Zriny’nin teması 16. yüzyıl Macar tarihiyle ilgilidir. 1453 yılında Konstantinopolis [İstanbul] Türkler tarafından fethedilmiş ve bir yüzyıl sonra Peçuy’a ve Ziget’e kadar olan tüm bölgeleri ele geçirmiştir.

Kanuni Sultan Süleyman 1566’da büyük bir ordu topladı ve hızla Avusturya’nın başkentine doğru yürüdü. İmparator Maximilian’ın Kont Zriny’nin komutasına verdiği Ziget’i kuşatmayı emrettiğinde kendisi Belgrad’a ulaşmış ve Tuna’ya çıkmaya hazırlanıyordu. Süleyman’ın ordusu iki yüz bin kişiye, kale sadece 1500 Macar tarafından savunuluyordu. Umutsuz bir direnişin ardından, Türklerin yirmi bin adam kaybettiği ve altı yüze düşen garnizonun artık dayanamadığı yirmi saldırı püskürtüldü. Zriny, altı yüz sadık adamına önderlik ederek dışarı çıktı ve Türkler cesetlerinin üzerinden kaleye girdiler - bir an sonra cephelelik infilak etti ve galiplerden beş bini yıkıntıların altına gömüldü.

Zriny’nin hikayesi başlı başına bir trajedidir ve tarihsel doğruluk ayrıntılarda bile korunmuştur, böylece drama bir masalın tüm cazibesine ve büyüyle artan ilgiyi her zaman gerçeklerle canlı tutmuştur. Karakterler keskin bir şekilde çizilmiş ve o kadar canlı bir şekilde tasvir edilmiştir ki, hayal gücünün yaratımları olmadıkları, gerçekten yaşamış ve hareket etmiş oldukları izlenimini ediniriz.

Kont Zriny’de geçmiş zamanların bir kahramanı, korku nedir bilmeyen yaşlı bir savaşçı ama aynı zamanda sadık bir dost, nazik ve sevgi dolu bir koca ve baba kişiliği vardır. İhanetinin bedeli olarak kendisine bir taç teklif edildiğinde bunu reddeder ve şöyle cevap verir: Ben bir Zriny’yim. Ve sonunun geldiğini gördüğünde yanında kalan az sayıda maiyetine şöyle der:

“Artık ölmeliyiz,

Onurunu ve imparatorunu seven

Hiçbir Macar teslim olmayı düşünmez.”

Eserde yalnızca iki kadın karakter vardır: Eva ve Helena, trajedinin kahramanının karısı ve kızı, her ikisi de hayranlık uyandırıcı bir şekilde betimlenmiştir. Zriny’nin değerli bir yoldaşı, güzel Helena’nın sevgilisi olan son derece entelektüel, cesur Juranitsch’tir. Onun kişiliğinde Körner’in kendisini tanırız ve kaderi şairin kaderinin habercisi gibidir. - Zriny’nin karşısında ise korkusuz, gururlu, zalim ve acımasız doğulu despot Süleyman durmaktadır - aslan erdemlerine sahip olmayan bir aslan, harikalar yaratan ama asla hayranlık uyandırmayan bir dev.

Bunlar oyunun ana karakterleridir. - Zriny, 1812 yazında Viyana yakınlarında bir köy olan Döblingen’de yazılmış ve ilk olarak Viyana’da, kısa bir süre sonra da Goethe’nin yönetiminde Weimar’da sahnelenmiştir. Goethe, şairin babasına yazdığı bir mektupta şöyle diyordu: “Zriny’nin trajedisi söz konusu olduğunda, fark edilebilen dehaya karşı dürüst hayranlığımı ifade etmekten geri kalmamalıyım.” Aradan bir buçuk asırdan fazla zaman geçmesine rağmen Zriny hâlâ sahnelerde ve her zaman en sıcak coşkuyla izlenmektedir.

Gelecek nesillerin büyük şairin övgüsünü doğruladığını düşünüyoruz ve sert eleştirilerin saldırılarına karşı hiçbir şekilde kanıtlanmamış olsa da eser Alman edebiyatının klasikleri arasında adil bir şekilde yer alacak kadar çok güzelliğe sahiptir. [4]

⁴ Tanıtılan eserin ve Zriny’nin Türk Germanistik araştırmaları ve tarih yazımındaki alımlanması hakkında bkz: Öztürk, Ali Osman (2015). Soliman will Zriny kennenlernen. Körners Drama als literarische Erinnerung und als interkulturelles Unterrichtsmaterial. İçinde: Hillenbrand, Rainer (ed.), *Erinnerungskultur. Poetische, kulturelle*

und politische Erinnerungsphänomene in der deutschen Literatur, Internationale Tagung des Germanistischen Instituts der Universität Pécs vom 22. und 23. Mai 2014 (s. 155-162), Pécs Studies zur Germanistik, Bd. 7, Wien: Praesens.

Öztürk, A. O. & Gökay, Nevin (2016). Zur Rezeption von Theodor Körners Drama *Zriny* in der türkischen Germanistik. İçinde: M. Florian Hertsch und Mutlu Er (Hrsg.), *Die Bagdatbahn. Ein Umriss deutsch-türkischer Beziehungen. Gesammelte Beiträge* (s. 253-266). Hamburg: Dr. Kovac Verlag.

Öztürk, A. O. & Erdoğan, Seval (2017). Türk Siyasi Tarih Yazımında Zigetvar Komutanı Kont Zriny'nin Alınlanması. İçinde: Gül, Osman Kubilay - Çakmakçı, Celal Can (Ed.), *Sempozyum Bildiri Kitabı, I. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, 11-14 Mayıs 2017 (s. 1085-1094) Ankara. <http://symposium-ifwt.org/wp-content/uploads/2017/12/I.-ULUSLARARSI-T%C3%9CRKLER%C4%B0N-D%C3%9CNYASI-SOSYAL-B%C4%B0L%C4%B0MLER-SEMPOZYUMU-TAM-MET%C4%B0N-B%C4%B0LD%C4%B0R-K%C4%B0TABI..pdf> (son erişim: 08 Mayıs 2018) (Ç.N.)